

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARINDAN
XLIV

Jean SAUVAGET

İSLÂM DÜNYASI

KISA KRONOLOJİ

Türkçeye çevirenler ve genişletenler

Ord. Prof. Suut Kemal YETKİN — Faik Reşit UNAT

Genişletilmiş ikinci basım

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ—1963

Sikrũ Poloy Bağıcı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARINDAN
XLIV

Jean SAUVAGET

İSLÂM DÜNYASI

KISA KRONOLOJİ

Türkçeye çevirenler ve genişletenler

Ord. Prof. Suut Kemal YETKİN — Faik Reşit UNAT

Genişletilmiş ikinci basım

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ—1963

İSLÂM DÜNYASI
KISA KRONOLOJİ

BİRİNCİ BASIMIN ÖNSÖZÜ

Jean Sauvaget, 27 Ocak 1901'de Niort (Deux-Sèvres)de doğmuş, genç denecek bir yaşta, 2 Mart 1950'de Cambo-les-Bains (Basses - Pyrénées) de ölmüştür. Tanınmış bir şarkiyatçı idi. Paris'te *École Nationale des Langues Orientales*'de okumuş, Arapçayı ve Farsçayı öğrenmiş, Türkçeye çalışmış, Paris Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden arapça lisansı almıştır. 1941'de verdiği Halep şehri hakkındaki doktora tezi [1], ona ilim dünyasında haklı bir şöhret temin etmiştir. Bulunduğu vazifeler sıra ile şunlardır:

Şam Fransız Enstitüsü üyesi (1924-1929), sonra Genel Kâatibi (1929-1937).

1937'den itibaren, *Ecole des Hauts-Etudes*'te Doğu İslâm Tarihi Araştırmaları Müdürü.

Ecole des Langues Orientales Vivantes'da Yakın Şark Coğrafyası ve Tarihi yardımcı profesörü.

Louvre mektebinde İslâm Sanatları Profesörü (1941-1944).

Paris Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Arapça dili öğretim görevlisi (1942-1944).

Türkiye'de (1932, 1934), Filistin'de (1933), Irak ve İran'da (1934) muvakkat vazifeler, tetkik seyahatleri.

Sauvaget, yukarıda işaret ettiğimiz doktorluk tezinden başka, *La mosquée omeyyade de Médine* (Paris 1947), *Historiens arabes* (Paris 1946), *Introduction à l'histoire de l'Orient Musulman* (Paris 1946) gibi kıymetli eserler vermiş, ayrıca *Syria*, *Journal Asiatique*, *Ars Islamica*, *Revue des Etudes Islamiques* dergilerinde, İslâm mimarisini, epigrafisini, Selçuk camilerini, İslâm arkeolojisini ilgilendiren birçok konular hakkında derin çalışmalara dayanan tetkikler yayımlamıştır. [2]

1) *Alep: essai sur le developpement d'une grande ville syrienne des origines au milieu du XIXe siècle*, Paris 1941

2) *Exposé des titres de Jean Sauvaget*, Paris 1946.

Müellifin ölümünden sonra yayımlanmış olan, tercümesini okuyucularımıza sunduğumuz bu küçük kitap [3], bilhassa Osmanlı devri bakımından kifayetsizdi. Bazı isim ve tarih yanlışlarını da ihtiva ediyordu. Onun için eserde rastladığımız yanlışları düzelttik; bazı eksikleri tamamladık. Hele Osmanlılar devrine giren isimlerle vakaları bir hayli genişlettik ve kitabın aslında bulunmayan, fakat bu alanda çalışanlara büyük kolaylıklar sağlayan cetveller de ekledik. Böylece fakülte ve yüksek okullarımızda İslâm Dünyası kültür ve sanat tarihi konularında çalışan gençlere daima elleri altında, kolaylıkla başvurabilecekleri bir yardımcı-kitap hazırlamış olduğumuzu sanıyoruz.

3) *Memento Chronologique d'Histoire Musulmane*, Paris 1950

İKİNCİ BASIMIN ÖNSÖZÜ

Bu küçük el-kitabının 1952 de yayımlanan ilk basımının birkaç yıl içinde tükenmesi, onun belli bir ihtiyaca cevap verdiğini gösterdi. Sürekli istekler karşısında ikinci basımının yapılması gerektiği anlaşıldı. Birinci basımda gözden kaçmış birkaç noktayı da düzeltmek ve özellikle İslâm tarihinin kültür ve medeniyet değerlerinin tarihî gelişme içindeki yerlerini göstermek ve İslâm dünyası dışındaki insanlığın ilerlemesi ile zaman bakımından bağlantıları kurmak yönlerinden gerekli eklemeleri de yapmak suretiyle genişletilmiş bulunan bu ikinci basımı hazırlandı.

Kitabımız dış bilim çevrelerinde de dikkati çekmiş ve ilgililere tanıtmak için İslâm tarih ve kültürü alanında çıkan başlıca dergilerde, ondan bahseden yazılar görülmüştür. Bunlar arasında özellikle, değerli Oryantalist Prof. Bertold Spuler'in, kitabı baştan sonuna kadar titizlikle inceleyerek, rastladığı en ufak yanlışmalara kadar belirtmek suretiyle yapmış ve Milletlerarası Şark Tetkikleri Cemiyetinin organı bulunan *Oriens* (C.VI, No.1, 30 Haziran 1953) de yayımlanmış olduğu eleştirme, başta gelmektedir. Bu yazıda ileri sürülen beş on nokta üzerinde durulmuş ve hemen hepsi bu ikinci basımda memnunlukla düzeltilmiş veya açıklanmıştır.

Kitabımız hakkındaki son hükmünü, "Bu eser çok işe yarıyacak bir müracaat kitabıdır. Özellikle Karl Ploetz'un *Auszug aus der Geschichte* (Biel-feld 1951, 24 üncü basım) sinde İslâm tarihi kısmı maalesef bir mütehassıs tarafından işlenmediği ve bu sebeple de birçok noktalarda itimada şayan olmadığı cihetle, bu eser bir kat daha kıymet kazanmaktadır." şeklinde ifade eden Prof. Spuler'e, son şekliyle daha çok bizim olmuş bulunan bu küçük el-kitabının ikinci basımını yayımlarken, faydalandığımız tenkitlerinden dolayı duyduğumuz şükranı, burada da belirtmek isteriz.

S. K. YETKİN - F. R. UNAT

106		Nabat'lar Kırallığının yıkılması.
167-525		Yemen yöresinde Himyerliler devleti.
250-602		Hîre'de Lahmîler devleti.
300		Habeşlilerin Güney Arabistan'a ilk saldırıları.
461		Mısır Suriye ve Ermeni kiliselerinin Bizans Patrikliğinden ayrılarak bağımsız Patriklikler kurmaları.
530		Habeşlilerin Arabistan'a ikinci saldırıları.
571	Hazreti Muhammed'in doğumu (20 Nisan).	
575		Habeşlilerin Yemen'den çıkarılmaları.
595	Hazreti Muhammed'in Hatice ile evlenmesi.	
597		Roma ve Kostantiniye arasındaki bağların kopması.
608	Kâbe'nin yeniden inşası.	
610	Arapların Sasanî hükümdarı II. Hüsrev'i yenmeleri.	
610	Hazreti Muhammed'in Mekke halkını İslâm olmağa dâvete başlaması.	Heraclius'ün imparator olması.
619	Hatice'nin ölümü.	
620	Hazreti Muhammed'in Akabe'de Medinelilerle ilk anlaşması.	

**Hicretin
I. yüzyılı**

(16.VII.622 - 23.VII.719)

- 622 Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti.
(16 Temmuz)
- Medine'de ilk İslâm mescidinin inşası. - Hicret olayını başlangıç tutan Arap takviminin başlaması.
- 623 Kiblenin Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'dan Mekke'deki Kâbe'ye çevrilmesi. Orucun farz olması ve Ezan okunma usulünün konulması.
- 624 Bedir gazvesi.
- 625 Uhud gazvesi.
- 627 Hendek gazvesi. Hudeybiye barışı.
- 628 Hayber seferi - Sasanî hükümdarı II. Hüseyev Perviz'in öldürülmesi
- 629 Müslümanlarla Bizanslılar arasında ilk çarpışma: Muta seferi.
- 630 Mekke'nin İslâmlar tarafından zaptı - Huneyn ve Tebük muharebeleri.
- 630-631 Bütün Arap yarımadasının Hazreti Muhammed'e boyun eğmesi.
- 632 Hazreti Muhammed'in Veda haccı, ölümü (8 Haziran = 12 Rebiulevvel 632) - Ebu Bekir'in Halife seçilmesi.
- Hazreti Muhammed'in ölümü üzerine Arabistan'da ayaklanmalar.
- Bizans İmparatoru Heraklius'un Mısır'ı İranlılardan geri alması.
- Bizanslıların Vizigotlar tarafından İspanya'dan tardedilişi.

- 633 Arap yarımadasındaki ayaklanmaların bastırılması – Güney Irak'ın zaptı.
- Araplarla Bizanslılar arasında savaş ve Müslümanların Filistin'de Ecnadîn zaferi.
- 634 Ebubekir'in ölümü – Ömer'in Halife seçilmesi
- 635 Şam'ın Araplar tarafından zaptı.
- 636 Yermuk seferi; Suriye'nin fethi – İranlılarla Kadsiyeye meydan savaşı.
- 637 Basra ve Kûfe şehirlerinin kurulması – Sasanîlerin Celûla'da yenilmeleri – Halife Ömer'in başkanlığında "Cabiye Meclisi"nin toplanması.
- 636 da Araplar tarafından kuşatılan Kudüs'ün Halife Ömer'e teslim olması. Mescid-i Aksâ (Cami-i Ömer)'nin inşası.
- 638 Antakya ve Halep şehirlerinin zaptı – Kudüs'te Mescid-i Aksâ diye anılan Cami-i Ömer'in Halife Ömer tarafından yaptırılması.
- 639-642 Arapların Mısır'ı istilâsı, İskenderiye'nin zaptı – Muaviye'nin Suriye valiliğine tayini.
- 641 Urfa, Harran, Miyafarkin ve Musul'un zaptı.
- 642 Araplarla Sasanîler arasında Nihavent savaşı ve Sasanî devletinin yıkılışı – Amr ibn-ül Âs tarafından Fustat şehrinin kurulması ve Cami yaptırılması.
- 643 Trablus Garb'ın zaptı – Kudüs'te kutsal kaya üzerinde "Kubbe-tüs sahere" camininin inşası.

- 644 Halife Ömer'in şehit edilmesi, Osman'ın Halife olması.
- 646 Arapların İran ve Türkistan'ı, Eskişehir'e kadar Anadolu'yu istilâları.
- 646-666 Doğu Anadolu'nun İslamların eline geçmesi.
- 647 Sufetula muharebesi – Berber ülkelerinin Araplar tarafından istilâsına başlanması.
- 649 Muaviye tarafından Kıbrıs'ın zaptı.
- 651 Son Sasanî hükümdarının ölümü – İran'ın Araplar tarafından istilâsının tamamlanması.
- 651-652 Herat ve Belh'in Araplar tarafından zaptı.
- 653 Arapların Ankara'yı almaları – Halife Osman tarafından Kur'an âyetlerinin toplanıp düzene konulması.
- 654 Muaviye'nin Rodos'u alması.
- 655 Likya kıyılarında Bizans dayanmasının İslamlar tarafından bozulması – Mısır'da Halife Osman'a karşı ayaklanma.
- 656 Ali'nin isyanı – Osman'ın öldürülmesi – Muaviye'nin isyanı – Ali'nin Kûfe'de yerleşerek Irak'ta hâkim olması – Deve vak'ası – Halife Ali'nin Haricîleri bozguna uğratması.
- 657 Ali taraftarları ile Muaviye taraftarları arasında Irak'ta Sıffin savaşı.
- 658 Ebu MusaEl-eşari'nin hakemliği ve Ali'nin Halifeliği kaybedişi.

- 660 Basra'da Kûfî yazı ile ilk Arap sikkesinin basılması - Muaviye'nin Kudüs'te Halifelîğini ilân etmesi.
- 661 Ali'nin öldürülmesi. Şam'ın Hilâfet merkezi yapılması.
- 661-664 Kâbil'in Araplar tarafından zaptı.
- 664-667 Arapların Hindistan'a ilk akınları.
- 668 Arapların Trakya'ya çıkmaları ve İstanbul'un Araplar tarafından bir yıl süren ilk kuşatılması - Kadıköy'ün zaptı - Galata'da Arap caminin inşası.
- 670 Mısır'dan Cezayir'e kadar Kuzey Afrika'nın Araplar tarafından zaptı ve Kayrevan'ın kuruluşu.
- 670-675 Kayrevan caminin inşası.
- 674-679 İstanbul'un Araplar tarafından ikinci kuşatılması.
- 678 Hazreti Muhammed'in karısı Ayşe'nin ölümü.
- 680 Muaviye'nin ölümü - I. Yezid'in Halife olması - Kerbelâ olayı (10 ekim) ve Hüseyin'in şehit edilmesi - Şiîlîğin zuhuru.
- 682 Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesinden sonra Yezid'in kendisini tanımayan Medine şehrini yağma ettirmesi ve Mekke'yi muhasara ederek Kâbe'yi mancınıklarla yıkmaya kalkışması.

683-684	Yezid'in ölümü üzerine yerine geçen oğlu II. Muaviye'nin çekilmesi ile Hakem oğlu Mervan'ın Şam'da ve Zübeyr oğlu Abdullah'ın da Mekke'de Halifeliklerini ilân etmeleri.
684-692	Zübeyr oğlu Abdullah ile Abdülmelik arasında Halifelik için savaşlar.
685	Mervan'ın karısı tarafından öldürülmesi üzerine oğlu Abdülmelik'in Halife olması.
685-687	Kûfeli Muhtar'ın Irak'ta ayaklanması ve ifratçı Şiîliğin başlaması.
691	Kudüs'te El-Aksa ve Kubbetüs Sahre (Cami-i Ömer) camilerinin Abdülmelik tarafından yaptırılan tamirlerinin sona ermesi.
692	Haccac tarafından Mekke'nin kuşatılması ve zaptı ve Zübeyr oğlu Abdullah'ın öldürülmesi.
693	Halife Abdülmelik adına ilk defa Araplar tarafından altın para bastırılması - Devlet idaresinin düzenlenip teşkilâtlandırılması - Arap dilinin resmî dil oluşu.
694-714	Zalim Haccac'ın Irak valiliği.
698	Araplar tarafından Kartaca'nın kesin zaptı.
702	Haccac'ın valilik merkezi olarak Vâsıt şehrini kurması.
705-715	Kuteybe kumandasındaki Arap orduları tarafından Batı Türkistan'ın tamamen istilâsı.
705-717	Şam'da Emeviye Camiinin ve ilk minarenin inşası.

Galya'da altın para kesilmesinin durdurulması. - Lâtince'nin konuşma dili olarak kullanılmasına son verilmesi.

- 706 Türkistan'ı kurtarmağa gelen Çin ordusunun Arapların Horasan valisi Kuteybe tarafından yenilmesi - Derbend ve Azerbaycan'ın Araplar tarafından zaptı. - Yusuf Ömer adlı bir Türk tarafından Mekte'de ilk defa olarak pamuktan kâğıt yapılması.
- 708-715 Sind ve Pencap yörelerinin Araplar tarafından zaptı.
- 709 Arapların Afrika'da Atlantik kıyılarına dayanması ve Kuzey Afrika fethinin tamamlanması - Buhara'nın Araplar tarafından zaptı.
- 710 Şam'da Halife Velid tarafından Ümeyye camii kebirinin yaptırılması.
- 710-711 Arapların Kilikya'yı istilâsı.
- 711 Arapların Tarık b. Ziyad kumandasında İspanya'ya geçişi (Temmuz) ve Hindistan'da İndus vâdisine girmeleri.
- 712 Semerkant'ın Araplar tarafından zaptı ve Arapların kâğıt imalini öğrenmeleri.
- 713 Musa b. Nusayr'ın kumandasındaki Arap ordusunun Pireneler'i aşarak Fransa'yı tehdide başlaması - Arapların Kâşgar'a kadar yaklaşarak Çin sınırlarına dayanmaları. Kuteybe komutasındaki Arapların Fergana'yı zaptı.

**Hicretin
II. yüzyılı**

(24.VII.719 - 29.VII.816)

- 715 İslâm memleketlerinde yunancanın ortadan çekilişi - İlk minare inşası - Arapların Batı

- Anadolu'da Amorium (Eskişehir yakınlarında Asarköy) Bergama ve Sard'a kadar ilerlemeleri.
- Fergana'da Halifeye karşı isyan eden Kuteybe (doğ. 670) nin askerleri tarafından öldürülmesi.
- 716-717 Balear adalarının Araplar tarafından zaptı.
- 717-718 Araplar tarafından İstanbul'un üçüncü kuşatılması (Galata'da Arap Camiinin inşası.)
- 717-720 Abdülaziz oğlu Ömer'in Hali felîği ve vergi ıslahatı.
- 718 Eshabın en sonuncusu olmak üzere Ebu Tufayl Âmir'in ölümü.
- 719 Ömer b. Ebû Rebia'nın ölümü (*Yeni Şiir*).
- 721 Toulouse'un Müslümanlar tarafından kuşatılması.
- 722 İstanbul'un Araplar tarafından dördüncü kuşatılması.
- 723 Konya ve Kemah şehirlerinin Arapların eline geçmesi.
- 724-743 Hazarların Halife Hişam'ın ordularına yenilmeleri ve Gürcistan'ın Arapların eline geçmesi.
- 725 Güney Fransa'da Carcassonne'un Müslümanlar tarafından zaptı.
- Mutezile fırkasının zuhuru.
- 726 Kurtuba'nın Abdurrahman Gafikî tarafından zaptı.
- 728 Hasan Basrî'nin ölümü. (doğ. 642)

- Halife Hişam b. Abdu'l-Melik tarafından "Kasru'l-Hayri'l-Garbi'nin Şam ile Palmyra arasındaki yol üzerinde inşa ettirilmesi.
- 732 İspanya valisi Abdurrahman Gafiki'nin Fransa'da Tours şehrini zaptetmesi ve Poitiers'de yapılan savaşta ölmesi üzerine Arapların Charles Martel'e yenilerek geri çekilmeleri.
- 733 Şair Ferazdak'ın (doğ. 641?) ve Cerir'in (doğ.653?) ölümleri.
- 740 Zeyd b. Ali'nin ölümü.
(*Mecmû'ül-fıkh il kebir*)
- Müslümanların Kilva (Afrika'nın doğu sahilinde Zengibar Çevresi) ne yerleşmesi.
- 743-744 Halife II. Velid tarafından Şam civarındaki Mışatta sarayının inşa ettirilmesi.
- 745 Göktürk devletinin sona ermesi.
- 746 Horasan'da Abbasî dâileri (Ebu Müslim).
- Suriye'de Kelb kabilesinin, Irak'ta Haricilerin ayaklanmaları.
- 747 Horasan'da Ebu Müslim'in Abbas oğullarını başa geçirmek için ayaklanması.
- 748 Ebu Müslim'in Nişabur'a girmesi - Abbasî taraftarlarının başına geçen Kahtaba'nın Gürcan yöresinde Emevîleri ilk defa yenmesi.

749

Kahtaba'nın Emevî ordusunu İsfahan'da yenmesi ve Ambar civarındaki savaşta ölmesi-Abbasi kuvvetlerinin Kûfe'ye girmesi ve ilk Abbasi Halifesi olarak Ebül-Abbas'a Kûfe camiinde biat olunması.

Mutezileliğin kurucusu Vâsıl b. Atâ'nın ölümü (*Müdafaa kitabı*).

750-1258 ABBASİ HALİFELERİ

750

Büyük Zab suyu kenarında Emevî ordusunun yenilmesi ile Emevî saltanatının yıkılması ve Kûfe şehri merkez olmak ve Ebül Abbas (Seffah) Halife tanınmak üzere Abbasi Halifeliğinin kurulması ve adına para bastırılması - Emevî Hanedanı mensuplarının yok edilmesi.

Talas'da Çinlilerin Türklere mağlûp oluşu.

751

Arapların Orta Asya'dan esir ederek getirdikleri Türkler eliyle kâğıt yapmağa başlamaları.

İlk Abbasi Halifesi Abdullah Seffah tarafından devlet merkezinin Kûfe'den Ambar şehrine taşınması.

754-775

Halife Mansur

754

Ebu Cafer-il Mansur'un Halife ve Bermek oğlu Halid'in vezir olması ve Abbasi saltanatının kurulmasını sağlayan Horasan valisi Ebu Müslim'in Halife tarafından hile ile öldürülmesi.

756
(15 Mayıs)

Öldürülmekten tek kurtulmuş Emevî prensi I. Abdurrahman'ın bağımsız olarak Kur-

- tuba'da Emirliğini kurması ve bütün İspanya'yı bir idare altında toplaması.
- 757 İbn al-Mukaffa'nın ölümü (*Kelile ve Dimne*'nin pehleviceden tercüme edilmesi).
- 758 Çin kıyılarında Kanton şehrinin Araplar tarafından denizden zaptı ve İslâmlığın Çin'e girmesi.
- Güney Anadolu'nun tekrar Araplar tarafından zaptı ile Malatya'nın ve başka şehirlerin Bizanslılara karşı tahkim olunması.
- 759 Arapların Fransa'dan çıkarılmaları.
- 762 Bağdad'ın Halife Mansur tarafından kuruluşu. (Dört sene de tamamlanmış ve Halifelik merkezi yapılmıştır.) Ali taraftarlarının Irak'ta ve Medine'de ayaklanmaları.
- 765
- 767 İmam-ı Âzam Ebu Hanife (Numan b. Sabit)'nin ölümü.
- 773 Arap rakamlarının ortaya çıkması.
- 774 Hadîs ve tarih bilgini Ebu Mahnef'in (*Tarihî yazılar*) ve fıkıh bilgini Evzai'nin (doğ. 707) ölümü.
- 775-785 Halife Mehdi - Arap edebiyatı üzerinde İran etkisi - Maniheizm'e karşı savaş.
- 776 Kimya bilgini Cabir b. Hayyan'ın ölümü.
- 777 Harunürreşit'in Azerbaycan ve Ermenistan eyâletlerine vali olarak gönderilmesi.

Bağdad'a ilk defa bir Frank elçisinin gelmesi.

- 778-780 Tanrı olduğunu söyleyen Mervli Mukanna'nın Horasan'da ayaklanması.
- 780 El-Mukanna'nın kendi sarayında yakılarak öldürülmesi.
- Marun adlı bir papaz tarafından Cebeli Lübnan'da Marunî mezhebinin kurulması.
- Endülüs Halifesi I. Abdurrahman'ın Saragossa (Serkusta)'yı Kurtuba devletine katması.
- 782 Arapların Galata'yı denizden zaptettikten başka karadan Üsküdar'a kadar gelmeleri ve Bizans imparatorluğunu haraca bağlamaları.
- 783 Halife Mehdi tarafından Mekte'nin genişletilip düzenlenmesi ve Kâbe'ye örtü koydurularak çevresindeki kubbeli ve sütunlu revakların yaptırılması.
- Şair Salih b. Abdülkuddus'un zındık olduğu için çarمیha gerilerek idam edilmesi:
- 786-809 **Halife Harunürreşit**
- 786 Gramerci ve lûgatçi Halil Abu Abdürrahman'ın ölümü (doğ. 711?) (*Arab Aruz Kaide-leri*)
- Kurtuba'da Büyük Camiin inşası.
- Endülüs Emevî Halifesi I. Abdurrahman tarafından Kurtuba camiin yaptırılması.
- Kazvin'de Cuma Mescid'in inşası.
- Charlemagne'nın İspanya seferi ve Serkusta'da bozulup geri dönmesi: Roncevalles.

786-803 Bermekoğlu Yahya'nın vezirliği.

786-809 Arap edebiyatının parlak devri.

787

İznik Konsili - Arapların etkisi ile ikonokrastların aleyhinde karara varılması.

788 Fas'ta bağımsız İdrisî devletinin kuruluşu.

794 Abbasîlerin ağır vergilerine karşı Mısır'da ayaklanma.

795 Emevî Emirlerinin ikincisi I. Hişam zamanında İspanya'da Arapçanın resmî dil olarak kabulü.

Malikî Mezhebi kurucusu Imam Malik b. Anas'ın ölümü (doğ. 715).

796-822 İspanya'da I. Hakem devri - Kurtuba'nın ayaklanması - (Tuleytula'da Cumhuriyet).

797

Bağdad'a ikinci defa Frank elçisi gelmesi.

799 İbn-i Agleb'in Afrika'ya irsî vali olarak atanması.

800'e doğru Batlamyos coğrafyasının Arapçaya çevrilmesi.

800 Kâğıdın Mısır'da yapılmağa ve kullanılmağa başlanması.

Şarlman'ın Batı Roma imparatoru olarak Romada taç giymesi. Bizans'ta 463 yılında kurulmuş olan Stoudion manastırında (Yedikule'de İmrahor camii) Uykusuzlar Tarikatı rahipleri arasında Başpapas Teodoris tarafından sıkı hayat kuralları konması.

Hinduizm dininin kurulması.

Aglebi'lerin Tunus'a hâkim olması (sonu: 909).

Kantonda Arapların Çinlilerle ilk ticarî münasebetlere başlamaları.

- 801 Halife Harunürreşit tarafından Frank Kralı Şarlman'a bir elçi eliyle Kudüs'teki Kamame kilisesi anahtarı ile çalar saat vesairenin hediye olarak gönderilmesi.
- 802 Üçüncü Frank elçisinin Bağdad'a gelmesi.
- 803 Harunürreşit tarafından vezir Yahya'nın öldürtülmesi suretiyle Bermekoğullarının yok edilmesi.
- 805 Ankara ve Kıbrıs'ın Arapların eline geçmesi.
Rafi' b. Leys'in ayaklanması.
- 806 Arapların Korsika'ya saldırıları.
- 807 Rodos adasının Araplar tarafından zaptı.
Harunürreşit tarafından Frank İmparatoru Şarlman'a ikinci defa elçi gönderilmesi ve Franklara Kudüs'teki kutsal yerleri için özel haklar tanınması.
- 808 II. İdris tarafından Fas şehrinin İdrisîler devletine merkez olarak kurulması.
- 809-810 Arapların Korsika ve Sardinya'yı vurmaları.
- 813 Şair Ebû Novas'ın ölümü. (doğ. 762) (*Hamriyyat*)
- 813-833 Halife Memûn'un saltanatı - Arap ilim ve edebiyatının gelişmesi - Mutezile mensuplarının çoğalması ve Kuran'ın mahlûk olduğu hakkındaki inancın genelleşmesi yolunda Halifenin gayret ve baskısı.

815 Muhammed b. İbrahim b. Tabataba'nın Kûfe'de saltanat iddiası ile ortaya çıkması.

Endülüs Emevîleri ile Charlemagne arasında andlaşma.

**Hicretin
III. yüzyılı**

(30.VII.816 – 6.VIII.913)

816 Babek'in Azerbaycan'da ortaya çıkarak mezhebini yaymaya başlaması (Babek 836 da yakalanarak öldürülmüş ve 837 de bütün tarafları yok edilmiştir).

817 Halife Memûn'un kızını Ali soyundan biri ile evlendirmesi – Iraklıların Mehdi'nin oğlu İbrahim'i Halife ilân etmeleri.

819 Ensap ilmi (Genealogie) bilgini İbn-ül Kelbî'nin ölümü.

820 İmam-ı Şafîî'nin Fustat'ta ölümü (doğ. 767).

Tahir'in Horasan valiliğine tâyini.

822 Horasan'da Tahirîler (sonu: 872) devletinin kuruluşu.

Endülüs Emevî Halifesi II. Abdurrahman tarafından Barcelona'nın zaptı.

822-852 Kurtuba'da Emevî Halifesi II. Abdurrahman'ın saltanatı.

825 İspanya'dan Emevîlerin Mısır'a kovduğu Araplar tarafından Girit adasının zaptı.

827 Mutezile görüşünün Halife Memûn tarafından resmî bir mezhep olarak tanınması.

830

Halife Memûn tarafından Ankara ve yöresinin fethi.

Bağdat ve Şam'da birer Rasathane kurularak gökyüzü hareketlerinin izlenip yazılmasına başlanması - Memûn tarafından Bağdad'a öğretim için yollanması istenen Selânikli bir bilgin rahibin Bizans imparatoru Teofil tarafından gönderilmemesinin Bizanslılara savaş sebebi sayılması.

Halife Memûn tarafından Bağdad'ta "Beytül hikme" adlı ilim akademisinin kuruluşu.

831

Bağdad'ta Zübeyd türbesinin inşası.

Palermo'nun Araplar tarafından zaptı (Sicilya'nın zaptına 825 de başlanmış ve 902 de Taormina'nın zaptı ile tamamlanmıştır).

Halife Memûn'un Anadolu seferi.

Yunancadan tercümelere başlanması.

İslâm bilginlerinden bir heyetin Sencar sahrasında iki boy lam derecesi ile ekliptik eğilimi ölçmesi ve yerkürenin büyüklüğünü hesap etmesi.

833-842

Halife Mutasım

833-842

Halife Mutasım'ın büyük kardeşi Memûn'un tutumunu güderek Kuran'ın mahlûk olduğu dâvasını kabul ettirmeğe uğraşması ve ehl-i sünnetin tepkileri.

836

Samarra'nın kuruluşu ve Abbasi devletine merkez oluşu.

- Türklerden bir Hassa ordusu kurulması.
- 837 Arapların Bari'ye çıkmaları.
Kayrevan'da Büyük Cami'in inşası.
- 837-842 Bizanslıların Araplara saldırı-
maları ve yenilgiyle çekilme-
leri.
- 840 Kırğızlar'ın Uygur impara-
torluğunu yıkmaları.
- 842-847 **Halife Vâsık**
- 842 Samarra'daki Büyük Cami'in
inşası. Strasburg yeminleri.
- 843 Arapların Mesina ve Toranto
şehirlerini zaptı. Verdun antlaşması.
- 844 Endülüs Emevî devletinde
posta teşkilâtı kurulması.
- 845 Güney İtalya şehirlerinin Arap
istilâsını önlemek üzere bir-
leşmeleri.
- Ebu Temmam'ın ölümü (doğ.
788?) (*Kasideler, Divân*).
- 846 İtalya yarımadasını güney-
den istilâya başlayan Arap
kuvvetlerinin Roma kapı-
larına dayanması.
- 847-861 **Halife Mütevekkil**
- 847 Türk muhafız birliklerinin
ötekilere üstün tutulmaya baş-
lanması.
- 849 Halife Mütevekkil'in Alevi-
leri ve mutezile mensuplarını
imha etmek suretiyle dinî
inançta eski geleneğe dönmesi.
- İtalya'da Beneventum şehri-
nin Araplar tarafından zaptı.

- 849-850 Arapların Güney Fransa'da Provence bölgesine akınları.
- 850 Büyük Matematikçi Harizmî (Mehmed b. Musa)'nin ölümü (*Hisab ül cebri vel mukabele*).
- 851 Arap seyyahı Vahid ile Ebu Said'in Çin'e seyahatleri.
- 855 Hanbelî Mezhebinin İmamı Ahmed b. Hanbel'in (doğ. 780) Bağdad'ta ölümü. Photius.
- 858 Hazarların Hıristiyanlığı kabulleri.
- 861 Halife Mütevekkil'in ulema ve vükelasının elbirliğiyle öldürülüp yerine oğlu Müstansır'ın geçirilmesi.
- 862 Halife Müstansır'ın zehirle öldürülmesi üzerine yerine Müstain'in geçmesi - Türk Emir-ül ümeralarının bütün devlet işlerini ele almağa ve Halifede yalnız kuru bir unvan bırakmağa başlamaları.
- 868 Mısır'da Tulunlular'ın (sonu: 905), İran'da Toharistan'da Saffarîlerin (sonu: 908) devlet kurmaları.
- 869 Sicilya'ya yerleşen Araplar tarafından Malta adasının zaptı. Jean Scot Érigéne İstanbul'da dokuzuncu Konsilin toplanması - İstanbul ve Roma kiliselerinin birbirinden ayrılması. (Ortodoksluk, Katoliklik).
- Câhiz'in ölümü (doğ. 775?) (*Risale fi Fazâil al-Etrâk, Kitabu'l-hayavan...*).
- Ünlü Hadîs bilgini Buharî'nin ölümü (doğ. 810) (*Al Camî' al-sahih*).
- 869-883 Güney Irak'ta siyahî esirler (zenciler)in ayaklanması ve bunlarla mücadeleler. Merkezleri Muhtare'nin zaptı suretiyle hareketin bastırılması.

- 870 İfratçı şiiğın bir kolu olan İsmaililik (Batıniler)in yayılmağa başlaması.
- 871 Zencilerin bir cuma namazı sırasında anı olarak Basra'yı basmaları.
- 874 Buhara'da Samanoğulları devletinin kuruluşu (sonu: 999) -
- 875 Şiraz'daki Ulu Camiin yapılması.
- 876-879 Kahire'de Tulunoğlu caminin inşası.
- 877 Yunan fen kitaplarını arapçaya çeviren Hüseyin b. İshak'ın ölümü - Ahmet b. Tulun'un Filistin'i ve Suriye'yi işgali.
- 878 Sicilya'ya hakim olan Arapların Papa VIII. Jan'dan vergi almaya başlamaları.
- On ikinci Şii imamı Mehmed El-Muntazar (Mehdi) in "ih-tifa"sı.
- 881 Kudüs piskoposunun İslâm idaresinden şikâyetlere başlayarak Avrupa Hıristiyanlarını Haçlı seferlerine hazırlamağa başlaması.
- 886 Din bilgini İbn-i Mace (Hafız Ebu Abdullah)ın ölümü (doğ. 824).
- 887
- 888 Hadıs bilgini Ebu Davud (Süleyman İbn-i Eş'as)ın ölümü. (doğ. 817) (*Kitab al-Sunan*)
- 889 Nişabur camiinin inşası.

Fransa'da Feodalizm'in başlangıcı.

- Din bilgini İbn-i Kuteybe (Müslim)'in ölümü (doğ. 828) (*Uyun-ül Ahbar*).
- 891 Halife Mutemid'in kardeşi ve "Müdebbir ül - mülk,,ü olan devlet idarecisi Muvafak'ın ölümü.
- 892 Abbasi devleti merkezinin Samarra'dan tekrar Bağdad'a nakli.
- Tarihçi ve Coğrafyacı Ahmed El - Belazuri'nin ölümü (*Fütuh ul - büldan*).
- 893 İmam Muhammed bin İsa El-Termidi'nin ölümü (doğ. 827) (*Sahih-i Termedi*).
- 894 Şiiler tarafından özel memur olarak Ebu Abdullah'ın Ifrikiye'ye gönderilmesi.
- 898 Mekke'deki "Darünnedve"-nin Halife Mutazid tarafından yıktırılması.
- 900 Alevilerden (Zeydiler) Yahya el-Hadi'nin Yemen'de Taba Taba devletini kurarak San'ayı merkez yapması (sonu: 956)
- Karlık Türklerinin müslüman oluşu.
- 901 Ebu Abdullah'ın Berberileri Aglebiler aleyhine ayaklandırması ve Fatimilerden Ubeydullah'ın hâkimiyetini tanıması.
- 901-906 Bahreyn'de, Suriye'de, Yemen'de, Sind'de ve Kuzey Afrika'da Karmatlıların ayaklanması (ilk belirti: 877).
- 905 Halife Müktefi'nin ordu yoluyla Tulunlular devletine son verip Mısır'ı tekrar Bağdad'a bağlaması.
- 909 Ubeydullah'ın Trablus Garb'ı zaptetmesi.

- 910 Tunus'da El-Mehdiye'de Ubeydullah tarafından Fatımî Halifeliğinin kuruluşu (sonu: 1171).
- 911 Ebu Abdullah'ın Ubeydullah tarafından öldürtülmesi.
- 913 Coğrafyacı İbn-i Hordazbeh'in ölümü (doğ. 820?) (*Kitab al-masalik va'l-mamalik* 846).
- 913-943 Karmatların Irak'a baskınlar yapmaları ve hac yolunun emniyetini bozmaları.
- 915 Mutezile bilginlerinden Ravendî (Hüseyn b. Yahya)nin ölümü.

**Hicretin
IV. yüzyıl**

(7. VIII. 913 - 14. VIII. 1010)

- 921'den sonra Volga Bulgarları arasında İslâm'ın yayılması.
- 922 Hallac-ı Mansur'un Bağdad'da işkence ile öldürülmesi (doğ. 858).
- 923 Tabarî tarihinin yazarı olan İbni Cerîr'in ölümü (doğ. 839) (*Cami ül-beyân fi tefsir-il-Kur'an, Tarih ül - Ümem v'el-mülûk*).
- 923 Ebu Bekir Râzi'nin ölümü (İslâm dünyasının ve bütün ortaçağın pek büyük hekimi ve seririyatçısı) (doğ. 850) (*El-Havi fit-Tıb*).
- 927 Karmatların Kûfe'yi aldıktan sonra Bağdad'a hücumları.
- 928-929 Karmathlıların Mekke'yi zaptetmeleri ve Kâbe'deki Hacer-i Esved'i alıp götürmeleri.
- 929 Kurtuba Emiri III. Abdurrahman'ın Emevî Halifesi unvanını alması.
- Astronomi bilgini El-Battani'nin ölümü. (doğ 858).

Norman'ların Fransa'yı istilâsı - Macar'ların Rhone vâdisine inmesi - Bulgarların İstanbul'u kuşatma teşebbüsü.

- 929-1003 Musul ve Halep'te Hamdaniler.
Madrid'in İspanyollar (Leon kiralığı) tarafından Araplardan zaptı.
- 934 Fatimî hanedanının kurucusu Ebu Ubeydullah'ın Tunus'ta ölümü.
- 935 El-Eşarî (Ebu'l-Hasan Ali)'nin ölümü (doğ. 873) (*Makalat ül-İslâmiyyin*).
Mısır'da Ahşitlerin (İhşitlar) devlet kurması (sonu: 969).
Bağdad'ta Türk muhafız birlikleri kumandanları için "Emîrül Ümera"lık görevi kurularak buraya Ebu Bekir Mehmed'in tâyini ile Abbasî devletinde gerçek idarenin Türklerin eline geçmesi.
- 936 Kurtuba'da Medinet üz-Zehra'nın kuruluşu.
Abbasî'lerde Emirü'l-ümeralık makamının bir kat daha önem kazanması ile *Emirül-ümera* adlarının hutbelerde Halifelerden sonra okunmaya başlanması.
- 940 Semerkand'da İran şairi Rudegî'nin ölümü.
- 941 Abbasî veziri ve Kûfi yazısından Nesih ve Sülüs yazılarını ortaya çıkaran hattat İbn-i Mukla'nın ölümü (doğ. 886).
- 944 Seyfüddevle tarafından Halep Hamdanî kolunun kuruluşu (sonu: 1003).
Bizansla muharebe.
Hanefî mezhebi müçtehitlerinden İmam Matürîdî (Ebu Mansur Mehmed b. Mehmed)'nin ölümü.

Constantin Porphyrogénète
(*De Cerimoniis aulae Byzantinae*).

Nicephorus Phocas.

- 945 El - Mütenebbi (915-965)nin şiirleri.
- Büveyh oğullarından Ahmet b. Büye (Muiz al-Davle)nin Bağdad'a girişi ve Abbasî Halifesini değiştirip yanına, Emirü'l-müminin olarak yerleşmesi.
- 945-1055 Büveyh oğulları sülâlesinin Abbasî Halifelerini velâyet altında bulundurmaları.
- 949-959 İspanya Müslümanlarının Fas'ta hâkimiyetleri.
- 950 Kâğıdın İspanya'da yapılma-ğa ve kullanılmağa başlanması. Hıristiyanlığın Danimarka'da yayılması.
- Farabî (Ebu Nasr Mehmed b. Mehmed) nin ölümü (doğ. 870) (*İhsâ ül-Ulûm, Şerh-i Kitab-ül Burhan il-Aristatalis*).
- 955 Endülüs tarihçisi Razî (Ahmed)nin ölümü (doğ. 888) (*Tarih-i Mülûk ül Endülüs*)
- 956 Tarihçi ve coğrafyacı Mesûdî'nin Mısır'da ölümü (*Müruc üz-Zeheb, Bin bir Gece*).
- 960 Karahanlılar arasında (Kaşgar ve yöresi) İslâmlığın yayılışı.
- 961 Mısırlı tarihçi El-Kindî (Ebu Ömer Mehmed b. Yusuf)nin ölümü (doğ. 897).
- 962 Gazneli Alptekin'in Samanoğullarından ayrılarak bağımsızlığa kavuşması.
- Muharrem'in onuncu günü yapılan "Kerbelâ matemi" âyininin Muiz al-Davle tarafından ihdası.

- 965 Hazerlerin Harzemlilerin yardımlarını sağlamak üzere İslâmlığı kabulleri.
- Şair El-Mütenebbi'nin ölümü (doğ. 915).
- Fatımilerin Mısır'ı ve Suriye'yi zaptı.
- 969 Kahire şehrinin kuruluşu.
- 970'e Selçuk Türklerinin Doğudan doğru Abbasî hudutlarına girmeğe başlamaları.
- 972 Fatımilerin Afrika valisi Yusuf Bulukkin'in bağımsızlığını ilân etmesi.
- 973 Fatimi'lerin Kahire'yi devlet merkezi yaparak Mısır'a yerleşmeleri (sonu: 1171).
- Kahire'de El-Ezher camiinin yapılması. (Medrese haline getirilmesi: 996)
- 975 Bağdad'ta astronom Ebül-Vefa'nın (940-998) ay hakkında incelemelerde bulunması.
- 976 Büveyhoğlu Adid üd-Devle'nin Irak ve İran idaresini birleştirmesi.
- 976-997 Gazneli Nasırüddin Sebüktekin'in Hind fütuhâtı.
- 977 Gramerci İbn-ül Kutya'nın ölümü (doğumu: 890?).
- 978 Büveyhoğlu Adidüd - Devle'nin Medine şehrinin çevresine sur yaptırması.
- Mukaddesî (Ebu Abdullah) nin (Ölm. 1000?) eserini yazması. (*Ahsan al-takasim fi marifat al-akalim*)

- 983 Basra'da "Ihvan üs safa" adlı gizli ilim cemiyetinin kuruluşu.
- 985 Coğrafyacı El-Mukaddesî (Ebu Abdullah)'nin ölümü (*Ahsan al-takastm fi marifat al-akalim*).
- 987 Kurtuba camii kebirinin inşası.
- 988 Fatimîlerin Suriye fethini tamamlamaları.
- 990 Bağdad'ta bir Rasathane kurularak astronomi rasatları yapılmağa başlanması.
- 990 Firdevsî'nin Şehnameyi yazmağa başlaması.
- 990-1096 Diyarbakır'da Mervanîler.
- 995 Gaznelilerin Horasan'ı Samanlular'dan zaptetmeleri.
- Ünlü bibliyograf Nedim (Mehmed b. İshak) ın ölümü (*Fihrist il-Kütüb*, 988).
- 996 Fatimî Halifesi El-Aziz (975-996) tarafından Kahire'de Ezher Camiinin Şii doktrininin öğretimi ve propagandası amacı ile bir medrese haline getirilerek burada ayrıca bir yoksullar yurdu kurulması.
- 997 Gazneli Mahmud'un tahta çıkışı. İslâmîğin Hindistan'a yayılışı ve Tenge adlı gümüş paranın basılışı.
- 999 Karluk Türklerinin Buhara'yı almaları.
- Verona büyük Diyeti: İtalyan ve Alman ulularının müslümanlara karşı kutsal bir savaşı kararlaştırmaları.
- Paris: Saint - Germain des Prés'nin kapı revakı ve çan kulesi.
- Kief Knezi Vladimir (956-1015) in Hıristiyanlığı kabul eden ilk hükümdar sıfatı ile bu dinin Ruslar arasında yayılmasına öncülük etmesi ve Ortodoks mezhebinin Rusya'da resmî din olarak kabulü.
- Saint Etienne'in taç giymesi. Macaristan'da Hıristiyanlığın yayılması.

- 1000 Guz Türklerinin Rusya'ya, Selçukluların Maverâünnehir'e girmeleri.
- 1002 Lûgatçi Nişaburlu Cevherî'nin ölümü (*El-Sahhah*).
- 1005 Kahire'de Darülhikme veya Darülim adı ile bir araştırma merkezinin kurulması.

**Hicretin
V. yüzyılı**

(15.VIII.1010-21.VIII.1107)

- 1010 Fatimî Halifesi Hakim'in Kudüs'teki Kamame kilisesini yıktırması ve Harunürreşid tarafından Franklara verilmiş olan imtiyazları kaldırması. (1037 de Bizanslılar beş bin esir vermek karşılığında Halifeden izin alarak kiliseyi yeniden yaptırmışlardır).
- 1012 Fatimî Halifesi Hakîm tarafından bütün Hıristiyanların Kudüs'ten çıkarılması.
- 1015 Magrib müslümanlarının Hanevî mezhebini bırakarak Afrikiye Hâkimi Ebu Temîm'in emriyle Malikî mezhebine geçmeleri.
- 1016 Erdebil Ulu camiinin yapılması.
- 1020 Firdevsî (Hasan b. İshak)'nin ölümü (doğ. 932) (*Şehnâme*).
- 1021 Kandeher ve Keşmir'in Gazneliler tarafından zaptı.
- 1023-1091 İşbiliye'de Abbadîler.

Norman'ların Güney İtalya'ya gelişi.

1025

Bugün kullanılan Musikî nota sisteminin ortaya konulması.

- 1030 Gazneli Mahmud'un ölümü (doğ. 967).
- Tarihçi İbni Miskeveyh'in ölümü (*Tecarüb ül-Ümem*).
- 1031 Kurtuba'da Emevî Halifeliğinin sona erışı "Tevaif-ül-mülûk".
- Tuğrul Bey'in Merv'i Gaznelilerden alışı.
- 1037 Büyük İslâm bilgini ve filozofu İbni Sina'nın ölümü (doğ. 980). (*El-kanun fit-Tıb*).
- Kief'de Ayasofya'nın inşası.
- 1039 Dandanakan'da Gaznelileri yenerek Selçukluların Horasan'ı almaları.
- 1040 Nişabur ve İsfahan'da Tuğrul Bey'in Selçuklu devletini kurması.
- 1041 Montriond Konsili: Dünya Hıristiyanları arasında "Tanrı mütarekesi" anlaşmasına varılması.
- 1045 Kayruvan'ın Fatimîlerle olan bütün dinî bağılıklarını kesmesi. (yahut 46)
- 1046 Raoul Glaber: *Historiae*.
- 1051 Büyük bilgin El-Birunî'nin ölümü (doğ. 973). (*Tahkik mâ-lil Hind, Asâr ül-bâkiye an il-kurân ilhâliye*).
- Selçukluların İsfahan'ı almaları ve Irak'ı Acem'e inmeleri.
- 1052 Hulâl'lilerin Kuzey Afrika'yı istilâları (Murabıtlar).
- 1054 İstanbul Patriği Mihail Kerularius'un aforoz edilmesi - Roma ile Şark kilisesi arasında kesin ayrılık.
- 1055 Selçukluların Bağdad'a girişi. Büveyhoğullarından Abbasî

	Halifelerinin vesayetini Tuğrul Bey'in alması.	
1057	Ebul'âlâ al-Maarri'nin ölümü (doğ. 973) (<i>Risalet ül-Gufran</i>).	
1060	Normanların Sicilya'yı Araplardan zaptetmeleri ve Aglebîler devletinin sona ermesi.	
	İrânlı Şair Nasırı Hüsrev'in ölümü (doğ. 1003) (<i>Divan, Sefername</i>).	
1061	Murabıtların en ünlüsü olan Yusuf b. Taşfin'in tahta geçişi (ölm. 1107) ve Merakeş'in kuruluşu.	Caen'de kadınlar manastırının kuruluşu.
1063	Tuğrul Bey'in Rey'de ölümü (doğ. 1038).	
1063-1092	Nizamül-Mülk'ün (1018-1092) vezirliği.	
1064	Kurtubalı filozof Ibn-i Hazm'in ölümü (doğ. 994).	
1065		"Rolland'ın Şarkısı"nın ilk yazılışı.
1066		Fatih Guillaume'un İngiltere Kralı olması.
1067	Bağdad'da Nizamiye medresesinin kuruluşu (İlk müderris: Ebu İshak Şirazi; ölm. 1083).	
1069	Konya'nın Selçuklular tarafından ilk zaptı.	
1069-1070	Yusuf Hashacib'in <i>Kutadgu Bilig</i> 'i yazması.	
1070-1080	Selçukluların Suriye ve Filistin'i istilâları.	
1071	Alp Arslan'ın Malazgirt zaferi ve Bizans İmparatoru Diogenis'in esir düşmesi (26 Ağustos). Kudüs'ün Selçuklulara geçmesi.	Normanların Bari'yi zaptı.

1072	Abbasî Halifesi Kaim Bil-lah tarafından Selçuk Sultanı Melikşah'a "Emîr ül-Müminin" unvanının verilmesi.	
1072-1107	Selçuklu Kutulmuşoğlu Süleyman'ın ve oğullarının Anadolu fütuhâtı.	
1074	Kaşgarlı Mahmud'un " <i>Divan-ı Lügat it-Türk</i> "ü yazması.	
1076	Şam'ın Selçuklulara geçmesi.	
1077	Anadolu Selçukluları devletinin Konya'da kuruluşu.	Alman İmparatoru IV. Hanri'nin Canossa şatosunda Papa VII. Greguar'dan af dilemesi (Papalık nüfuzunun üstün gelmesi).
1078	Melikşah tarafından kardeşi Tutuş'a Suriye ve Filistin'in verilmesi.	
	İznik'in Selçuklular tarafından zaptı.	
1079	Celâlüddin lâkabını da taşıyan Melikşah adına "Celâlî takvimi"nin kabulü.	
	İsfahan'da Selçukluların Cuma Mescidini büyütmeleri.	
1081-1118		İstanbul'un Türkler tarafından fethinden sonra Kariye camiine tahvil edilen Chora kilisesinin inşası (Mozayikler: 1310-20).
1084	Antakya'nın Selçuklular tarafından zaptı.	Salerno Tıp okulunun kuruluşu.
1085	Konya Selçuk Sultanı Kutulmuş oğlu Süleyman'ın ölümü.	
	Melikşah'ın Selçuk birliğini yeniden kurması.	İspanya'da Leon ve Kastilya kralı VI. Alfons tarafından Tuleytule'nin zaptı suretiyle

		buradaki İslâm hâkimiyetine son verilmesi.
1086 (23 Ekim)	Murabıtların İspanyolları Zállaka'da yenmeleri.	
1086-1091		Trakya ve Bulgaristan'da Bogomil ayaklanması (Mezhebin kurucusu 1110 da İstanbul'da yakılarak öldürülmüştür).
		Bologna Üniversitesinin kuruluşu - Salerno Üniversitesinde Arap tababetinin öğretilmesi.
1089	Selçukluların Semerkant ve Buhara'yı almaları.	
1090'a doğru	Araplar tarafından pusulanın kullanılışı hakkında ilk kayıtların görülmesi.	
1090	Hasan b. Sabbah'ın Alamut'u zaptederek Haşîşiler'i bağımsız bir devlet halinde teşkilâtlandırması.	
	Murabıtların İspanya topraklarına da hakimiyetlerini yaymaları.	
1091	Müslümanların Korsika'yı zaptı.	
	Nizamülmülk'ün "Siyasetname"yi yazması.	
1092	Melikşah'ın (doğ. 1055) ve Nizamülmülk'ün (doğ. 1017) öldürülmesi (<i>Siyasetname</i> , 1091).	Sen Jan şövalyeleri tarikatının askerî bir sistemle teşkilâtlandırılması (Hospitaliye'ler).
	Melikşah'ın ölümü üzerine I. Kılıçarslan tarafından Konya Selçuk devletinin bağımsız olarak yeniden kuruluşu.	
1094		Papas Pierre l'Hermit'in Kudüs'ü ziyareti.

1095	Fatimî Halifesi Mustansır'ın ölümü - İsmailî hareketinin sona ermesi.	Papa II. Urban'ın Fransa seyahati, Clermont Konsili - Papa tarafından ilk Haçlı seferinin ilânı (27 Kasım). Pierre l'Hermit'in propaganda gezileri.
1096-1270	Haçlı Seferleri	
1096-1099	Birinci Haçlı seferi.	
1096	İlk Haçlı topluluklarının İstanbul'a gelinceye kadar yolda açlıktan ve hastalıktan perişan olarak erimeleri ve İznik yakınlarında Selçuklular tarafından yok edilmeleri.	
1097	Haçlıların Anadolu Selçuklu devletinin merkez'i İznik'i zaptetmeleri ve Eskişehir civarında Sultan I. Kılıçarslan tarafından (1 Temmuz) bozguna uğratılmaları.	
1098 (Mart)		Frankların Urfa'yı zaptederek Baudouin de Boulogne idaresinde bir kontluk kurmaları.
1098 (Haziran)		Antakya'nın Haçlılar tarafından zaptı ve burada Bohemond tarafından bir prenslik kurulması.
	Kudüs'ün Artuklulardan Fatimilerin eline geçmesi.	
1099	Haçlıların Kudüs'e girişi (15 Temmuz). Şehirde kalan İslâmlarla Musevilerin yok edilmeleri ve mallarının yağması.	
1099 (22 Tem.)		Kudüs'te feodal rejime uygun bir kiralık kurulması ve Godfroy de Bouillon'un "mukaddes mezarın koruyucusu" unvanile kiral seçilmesi.
	Astronomi ve coğrafya bilgini Endülüslü Ebu Abdullah Mehmed'in ölümü.	

**Hicretin
VI. yüzyılı**

(22.VIII.1107 – 28.VIII.1204)

- 1100 Kâğıdın İstanbul'da Bizanslılar tarafından yapılmaya ve kullanılmağa başlanması.
- 1101 Haçlıları takviye için gelen yeni kuvvetlerin başarısız savaşları.
- 1102 Kâğıdın Sicilya'da yapılmaya ve kullanılmağa başlanması.
- Kudüs Kırالی Baudouin'ın Remle'de Fatımileri yenerek Cesarea'yi (Bugün harap olan Kaysâriyye) alması.
- 1104 Tuğtekin'in bağımsız olarak Şam'a hâkim olması.
- Haçlıların Akkâ ve Byblos (Cübeyl)'u zaptetmeleri ve Harran'da Türklere yenilmeleri.
- 1105 Antakya kiral naibi Tancrede'in Türklerle yaptığı savaş sonucu Haleb'i tehdide başlaması.
- 1106 Tancrede'in Apamée'yi (Birecik), I. Kılıçarslan'ın Malatya'yı zaptetmeleri.
- 1109 Haçlıların Trablus Şam ve Beyrut'u zaptederek Trablus kontluğunu kurlmaları.
- 1112 Gazalî'nin Tus şehrinde ölümü (doğ. 1058) (*İhya ul-ulûm-üd-din*, 1106).
- 1113 İmam Ebu Bekir Mehmed b. Ahmed El-Şafii'nin ölümü (*Hilyet ül-Ulema fi Mezahib ül-Fukaha*).
- Kıral I. Baudouine'ın Taberiye savaşı ile Türklerin ilerlemesini durdurması.

1115	Şam Atabeyi Tuğtekin ile Haçlılar arasında birlik.	
1116-1118		Kudüs Kırâlı I. Baudouin'in Mısır seferi.
1117-1157	Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Sencer'in saltanatı.	
1118		Kudüs'e hac ziyaretine giden Hıristiyanları yolda korumak üzere askerî bir sistemle Tampliye'ler adlı bir rahip tari-katinin kurulması.
1121	İsfahan'da Mescid-i Cuma adlı büyük camiin Büyük Selçuklu İmparatoru Sencer tarafından inşa ettirilmesi.	
1122	Harirî (Kasım b. Ali) nin ölümü (doğ. 1054) (<i>Makamat</i>).	Papalıkla Almanya imparatorları arasında Worms anlaşması.
	Fas'ta Muvahhidler'in İbn-i Tumert idaresinde Murabıt-lara karşı ayaklanmaları.	
1123	Ömer Hayyam'ın ölümü (doğ. 1037).	
1124	Sur'un Haçlılar tarafından zaptı.	
	Hasan Sabbah'ın ölümü - Büzürk Ummid'in Haşişilerin Büyük Üstadı (Şeyh ül-Cebel) tanınması.	
1125	Musul Atabeyi Pursukî tara-fından Haleb'in zaptı.	
1127	Atabek Emir İmadeddin Zengi'nin Musul'da bağımsız-lığını ilân etmesi ve Haçlılara karşı savaş hazırlıklarının baş-laması.	
1128	Nurettin Zengi'nin Haleb'i ele geçirmesi.	

- 1130 Muvahhidler devletinin Muhammed b. Tumert tarafından kuruluşu (sonu: 1269).
- Nurettin Zengi'nin Hama'yı alması ve Antakya'ya hücumu.
- 1135 VII. Alfons'un İspanya İmparatoru unvanını alarak Leon, Kastilya, Navar ve Aragon krallıklarını birleştirmesi.
- İmadeddin Zengi'nin Trablus Kontluğunu zaptı - Tlemsen Cami-i Kebîrinin inşası.
- 1137 Selçuklular'ın Atabeyler idaresinde parçalanması.
- 1140 Adsız tarafından Harzemşahlar sülâlesinin kurulması (Bağımsızlığın ilanı: 1148).
- Şam'ı kuşatan İmadeddin Zengi'nin Şam ile ittifak eden Kudüs kralının baskısı ile kuşatmayı kaldırmaya zorlanması.
- 1141-1143 Cluny Manastırı Başkeşişi Pierre le Venerable tarafından *Kur'an*'ın lâtinceye tercüme edilmesi.
- 1142 İmadeddin Zengi'nin Asinehri (Oronte) boyunda Haçlıları yenmesi.
- 1144 Zemahşeri'nin ölümü (doğ. 1075) (*El-Keşşaf*).
- İmadeddin Zengi'nin Urfa'yı zapt ederek buradaki Haçlı kontluğuna son vermesi.
- 1145 Segovi'de Robert de Chester tarafından Harizmi'nin Cebir kitabının tercüme edilmesi. Toledo'da mütercimler mektebinin kuruluşu.

- 1146 İmadeddin Zengi'nin yerine Halep'te oğlu Nurettin'in ve Musul'da Seyfettin Gazi'nin geçmeleri.
- Kamış şekeri yapma ve ipek ile kumaş dokuma usullerinin Sicilya adası yolu ile İslâm memleketlerinden Avrupa'ya girmesi.
- 1147-1149 Lizbon'un İslâmların elinden çıkması.
- 1147 İkinci Haçlı Savaşı.
- Muvahhitler'in zaptetmesi ile Merakeş'te Murabıtlar hükûmetinin son bulması.
- 1147 (Ekim) Alman İmparatoru III. Conrad kumandasında gelen ikinci Haçlı ordusunun Eskişehir'de Selçuk Türkleri tarafından yenilmesi.
- 1148 İkinci Haçlı ordusunun Şam önünde kesin yenilmesi.
- 1149 Guriler'in Gazne'yi zaptetmeleri, Gaznelilerin İran'daki hâkimiyetlerinin sona ermesi.
- Nureddin'in Apame (Birecik) yi zaptı.
- 1150 Müslümanlarla Haçlılar arasında Âzaz uzlaşması.
- 1150-1190 Merakeş'te Kutubiye camininin inşası.
- 1152 Frederick Barbarossa'nın tah-ta çıkışı.
- 1153 İdrisî (1100-1166)nin Sicilya'da Norman kralı Roger için "*Nüzhet-ül-müştak fi ihtirak-il-âfak*" adlı coğrafya kitabını yazması ve dünya haritasını çizmesi.
- Bizanslı bilgin ve şair Jean Tzetzés (1110-1185).

1154	Nurettin Zengi tarafından Şam'ın Haçlılardan kurtarılışı.	Kâğıdın İtalya'da yapılmaya ve kullanılmağa başlanması.
1155	Konya'da Sultan Alâeddin Ulu caminin inşası.	
1156		<i>Kur'anı</i> lâtinceye çeviren Cluny manastırı Başkeşişi Pierre le Vénérable'in ölümü (doğ. 1094).
1156-1160	Tunus'ta müslümanların Haçlılar tarafından zaptedilen yerleri geri almaları.	
1159	Halep'in Franklar ve Bizanslılar tarafından kuşatılması ve Nureddin ile barış yapılması.	
1160	Kurtuba'da Şair İbni Kuzmân'ın ölümü.	Beroul: <i>Tristan ile Yseult - Niebelungen</i> destanlarının yazılışı.
1163	Şeyh ül-Cebel Reşidüddin Sinan'ın (ölm. 1193) Masyaf'ta yerleşip Haşişîler'i teşkilâtlandırması.	Frankların Bizanslılarla birleşerek Dimyat'ı kuşatmaları.
1163-1182		Paris'te Notre Dame kilisesinin yapılması.
1164	Nurettin'in Şirkûh eliyle Mısır'ı işgali ve Harim'i zaptı.	
1166	Kadirî tarikatı kurucusu Şeyh Abdülkadir Geylanî'nin ölümü (doğ. 1077).	
	Ahmed Yesevî'nin ölümü.	
1167-1169	Kahire'yi zapteden Haçlılardan, şehrin Nurettin'in Salâhattin kumandasında gönderdiği kuvvetler tarafından kurtarılması ve Salâhattin'in İmam Şafi'nin mezarı başında öldürülen Şirkûh yerine Fatımî Halifesine vezir olması.	

1170

Gazze'nin Salâhaddin Eyyübî tarafından Haçlılardan geri alınması.

Thomas Becket'in katli.

Kudüs Kırallı Amaury kumandasındaki Haçlıların Nureddin'i Lût gölü yanında ve Salâhaddin'i Gazze'de yenmesi.

1171

Salâhaddin Eyyübî'nin Mısır'da Fatımî Halifelerine son vererek idareyi ele alması ve sünâliğin şîliğe üstün gelmesi.

Salâhaddin Eyyübî'nin Mısır'da hutbelerde Abbasî Halifelerinin adını okutturması.

Selâhaddin'in Ayla (Eyle) limanını fethetmesi.

1174

Nurettin Zengi'nin Şam'da ölmesi üzerine Salâhaddin'in Şam'ı zaptederek Suriye'yi idaresi altına alması (28 Ekim).

1176

Selçukluların Miryokefalon'da (Denizli civarı) Bizanslıları yenmeleri.

Salâhaddin Eyyübî'nin Kahire şehrine sur ve Mukattam tepesine bir kale yaptırması.

1179

Salâhaddin'in Sur'a akını.

1180

Salâhaddin ile Kudüs kralı IV. Baudoin arasında mütareke.

1182

Selâhaddin'in Nazaret, Tabe-riye ve Beyrut'a hücumları.

1183

Rufâî tarikatı kurucusu Şeyh Ahmet Rufâî'nin ölümü (doğ. 1116?).

Salâhaddin tarafından Urfa ve Haleb'in zaptı ve Samariya'nın tahribi.

- 1184 Salâhattin'in Galilée (Celile)yi tahrip, Taberiye ve Lazkiye şehirlerini zaptetmesi.
- 1185 Endülüslü filozof Ebubekir İbni Tufeyl'in ölümü (*Hayy ibni Yakzan*).
- 1187 Salâhattin Eyyubî'nin Frankları Hattin'de yenerek ve hiçbir yağma ve tahribe meydan vermiyerek Kudüs'ü geri alması (Eylül).
- 1188 Sur, Trablus ve Antakya dışında bütün yerlerin Salâhattin tarafından Haçlıların elinden kurtarılması.
Haçlı seferleri tarihçisi Esame b. Munkiz'in ölümü (doğ. 1095) (*Kitab ül-İtibar*).
- 1189 Haçlıların Akkâ'yı kuşatmaları.
- 1189-1192 Üçüncü Haçlı seferi.
- 1190'a doğru Pusulanın Avrupa'da ilk zikredilişi (Guyot de Provins).
- 1190 Almanya İmparatoru Fredrik Barbarosa (1152 - 1190) nun Anadolu'dan geçişi ve Konya'nın Haçlılar tarafından işgali (Mayıs).
- 1191 Şeyh Şahabettin Sühreverdî'nin ölümü (doğ. 1154) (*Heyakil ün-Nur*).
Tötön Şövalyeleri ocağının Akkâ'da kuruluşu.
- 1191-1192 Philippe Auguste ile Arslan Yürekli Rişard'ın Salâhattin Eyyubî ile karşılaşması.
Kıbrıs'ın Haçlılar tarafından zaptı.
- 1191-1194 Gurîler tarafından Delhi'nin zaptı ve Kanec kiralığının ortadan kaldırılışı.
- 1192 Haçlıların Akkâ'yı ele geçirmeleri (12 Temmuz) ve Salâhattin ile üç yıl süreli geçici bir barış yapmaları (2 Kasım).
Guy de Lusignan'nın Haçlılar tarafından zaptedilen Kıbrıs'ı Tampeliyelerden satın alarak burada hanedanına bağlı bir hükümet kurması.

1192-1194	İngiltere kralı Arslan Yürekli Rişard'ın Salâhattin'e esir düşmesi ve İmparator IV. Hanri tarafından ağır bir fidye karşılığı kurtarılması.	
1193	Salâhattin Eyyubî'nin ölümü (doğ. 1138) ve devletinin parçalanması (Mısır, Şam ve Halep Eyyubîleri).	
1194		Chartres katedralinin inşası (sonu: 1260).
1195	Muvahhidler'den el-Mansur' (Yakup b. Yusuf)un Kastillileri el-Arak'da yenmesi.	
1198	İbni Rüşd'ün (Ebül-Velîd Mehmed) Merakeş'te ölümü (doğ. 1126) (<i>Tahafut üt-Tahafut</i>).	
1199-1230	Eski Delhi'de Kuvvet ül-İslâm Camiinin minaresi ve Hindistan'a hakim olan müslüman Türklerin bir zafer anıtı olarak Kutbüddin Aybey zamanında başlanıp İletmiş devrinde tamamlanan Kutup Minar'ın inşası.	
1200	Şafii bilgini ve Vezir İmadüddin Kâtib'in ölümü (doğ. 1125).	
1201-1204		Dördüncü Haçlı seferi.
1201	Hicaz kiralığına esas teşkil eden Osmanlı idaresindeki Mekke şerifleri sülâlesinin Ebu Aziz Kutade tarafından bağımsız bir hükümet halinde Mekke'de kurulması.	
1202	Gence'li şair Nizamî'nin ölümü (doğ. 1126) (<i>Hamse</i>).	Temuçin tarafından Moğol imparatorluğunun kurulması (1206 Cengiz Han unvanını alması).

1203		Engizisyon mahkemelerinin kurulması.
1204	I. Keyhüsrev'in Anadolu Selçuk devletini idaresinde toplanarak Konya'da yerleşmesi.	Trabzon Rum imparatorluğu (Pontus Kırallığı) nun Doğu Karadeniz bölgesinde kurulması (sonu: 1461).
	Dördüncü Haçlı seferinde İstanbul'un Lâtinler tarafından zaptı ve burada bir Lâtin imparatorluğu kurulması (sonu: 1261)	
1207	Harzemlilerin Karahataları yenmesi.	
1207-1208	Halep Eyyubî Sultanı Gıyaseddin Gazi ile Venedik arasında ticaret anlaşması.	
1208		Teodor Laskaris'in İznik'te Bizans tacını giyerek İznik Rum İmparatorluğu adı altında Bizans'ı (Şark imparatorluğu) Kuzey ve Batı Anadolu'da devam ettirmeğe başlaması.
		Saint Dominique tarafından "Vaiz biraderler - Frères Prêcheurs" tarikatının kurulması.
1209	İmam Fahreddin Razi'nin ölümü (doğ. 1149).	Fransiskan Rahipleri cemaatinin ilk teşkilâtlanması.
		Akkâ'da bir Haçlı prensliğinin kurulması (sonu: 1218).
1212	Kastillilerin Las Navas de Tolosa savaşında Muvahhidleri yenmesi ve Tuleytule şehrini İslâmlardan almaları.	
1214		Oxford Üniversitesinin kuruluşu.
1215		Cengiz Han'ın Pekin'i zaptedişi, Magna-Charta'nın ilânı - Papa III. İnocent tarafından Paris Üniversitesi tüzüğünün kabulü.
1218	Eyyubî İmparatorluğunun parçalanması (Suriye ile Mısır'ın ayrılması).	
	Ünlü seyyah ve tarihçi İbni Cübeyr'in ölümü (doğ. 1145).	

1218-1221	Beşinci Haçlı seferi.	
1218-1219	Haçlıların Mısır'a saldırıları ve Dimyat'ı ele geçirmeleri.	
1219	İbn ül-Cevzî sanı ile tanınan lûgatçi Abdullah El-Ubberrî'nin ölümü (doğ. 1143) (<i>El-Tibyan fi izah il-Kuran</i>).	
1219-1220	Harzem, Buhara ve Semerkand, Belh ve Nişabur'un Moğolların eline geçmesi.	
1220-1221	Cengiz'in Mehmet Harzemşah'a harb açarak Harzemi ve Celâlettin Harzemşah'ın yenilmesiyle İran'ı istilâsı.	
1221	Dimyat'ın geri alınması ve Haçlıların Mısır'dan çıkarılmaları üzerine İslâmlarla Haçlılar arasında yedi yıllık barış yapılması.	
1224		Napoli Üniversitesinin kurulması.
1225-1232	Muvahhidî'lerin İspanya'dan çekilişleri.	
1226	Mevlâna Celâlettin Rumi'nin babası Bahaettin Veled (ölm. 1230) ile Konya'ya gelmesi. İbni Muin'ül Muslî'nin ölümü (<i>İstinbatü'l-Muin fi'l-İlel vet-Tarih</i>).	
1227		Cengiz Han'ın ölümü (doğ. 1155) ve imparatorluğun dört oğlu arasında parçalanması.
1228-1239	Altıncı Haçlı seferi.	
1228	Hafsîlerin Tunus'a yerleşmesi.	Kâğıdın Almanya'da yapmaya ve kullanılmağa başlanması. Padova Üniversitesinin kurulması.

1229

Eyyubî hükümdarı Melik El-Kâmil ile II. Fredrik arasında Yafa'da on yıl süre barış olmak, Nasıra, Beytullahım ve Kudüs geri verilmek, Kudüs ile kıyı arasında Hıristiyan hacılar için bir koridor bulunmak şartile bir andlaşma yapılması ve Kudüs'te kendisini kiral ilân eden Fredrik'in tacını giydikten sonra memleketine dönmesi.

Hama'lı Yakut'un (Ebû Abdullah Yakut b. Abdullah - Şihab'üd-din el-Hamevî) ölümü (doğ. 1179) (*Mucem ül-Büldan, Mucem ül-Üdeba*).

1230

Anadolu'da Baba İshak ayaklanması.

1231

Toulouse üniversitesinin kurulması. Paris Üniversitesinin (kuruluşu: 1150?) kırala karşı başkaldırması.

Cambridge Üniversitesinin kurulması.

1232

Gırnata'da Beni Ahmer devletinin kuruluşu (sonu: 1492).

1232'den sonra

Gırnata'da El-Hamra sarayının inşasına başlanması (bitmesi: 1348).

1233

Papa IX. Greguar tarafından Dominiken tarikatı mensuplarına İslâmlar ve Musevîler hakkında uygulanacak "Engizisyon" görevinin verilmesi.

1234

Tarihçi İbnü'l-Esîr'in (Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed İz-züd-din el-Şeybanî el-Cezerî) ölümü (doğ. 1160). (*al-Kâmil fi'l-tarih*).

1236

Kastilya kralı Ferdinand kumandasındaki İspanyollar tarafından Kurtuba'nın (1236) ve Seville'in (1246) İslâmlardan alınması.

1238-1263

Trabzon'da Ayasofya'nın inşası.

- 1239 Kudüs'ün tekrar Eyyübîler tarafından zapt olunması ve tahkimatının yıkılması.
- VI. Haçlı seferinin Gazza'da başarısızlıkla sona ermesi.
- 1240 Muhiddin-i Arabî'nin Şam'da ölümü (doğ. Mersiye 1165).
- Şam Sultanı İsmail'in Galilé'yi ve Mısır Sultanı Eyyub'un Askalan'ı Haçlılara geri vermeleri.
- 1243 Moğolların Anadolu Selçuklularını Köseadağ savaşında yenerek Selçukluları tabüyet altına almaları (2 Temmuz).
- 1244 1239 da Eyyübîler tarafından geri alınan Kudüs'ü, Şam Eyyübî hükümdarı Salih İsmail ile ittifak ederek Harzemlilerin ele geçirmeleri üzerine, Mısır Eyyübî hükümdarı Al-Salih Necmeddin'in yardımı çağırılması, şehrin Harzemliler tarafından tahrip edilmesi ve Kudüs'ün kesin olarak Müslümanların elinde kalması.
- 1245 Roma Üniversitesinin kurulması.
- 1248-1254 Yedinci Haçlı seferi.
- 1248 Ünlü İslâm tabib ve farmakolog'u İbnül Baytar'ın (Ebû Muhammed Abdullah b. Ahmed b. el-Baytar Ziyâü'd-din) ölümü.
- 1249 Dil bilgini İbnü'l Hâcib (Ebû Amr Osman b. Ömer)in ölümü (doğ. 1175) (*Al-Kâfiya*, *Al-Şafiya*).
- Ordusu ile Mısır'a çıkan Saint Louis'nin Dimyat'ta esir düş-

	mesi ve ağır bir fidye ödeyerek kurtulması ve dört yıl Kudüs'te hacı olarak kaldıktan (1251-1254) sonra Fransa'ya dönmesi.	
1252	Batu Han zamanında Altınordu Hanlığında İslâmlığın yayılmağa başlaması.	
1253		Paris'te Sorbonne Üniversite-nin kurulması.
1254	Mısır'da Türk Memlûkler saltanatının başlaması (Sonu: 1517).	Kastilya ve Leona Kralı X. Alfonso'nun (Bilgin) Seville'de Lâtince ve Arapça öğretimi ve çalışmalarını için bir okul kurması.
1255-1269		Marco Polo'nun Çin'e ilk seyahati.
1256	Hulâgu'nun Tebriz'de İlhanlılar devletini kurması (sonu: 1344). Moğollar tarafından Alamut kalesinin zaptı ve Haşîşilerin İran'a sürülmesi.	
1256-1266	Altınordu (Kıpçak) hükümdarı Berke Hanın saltanatı ve Müslümanlığın bu ülkede yayılması.	
1256'dan sonra	Hulâgu'nun Meraga'da Nasirüddin Tusî (ölm. 1274) için bir rasathane ve 400.000 ciltlik bir kütüphane kurdurması.	
1257	Endülüs'te Arapların bir şehrin kuşatılmasında barut kullanmaları. Tarihçi Sıbt İbnü'l-Cezvî (Ebû'l-Muzaffer Yusuf b. Kız-	

	oğlu b. Abdullah)nin ölümü (doğ. 1186) (<i>Mir'at ü'z-zaman fi Tarih al-A'yan</i>).	
1258	Bağdad'ın Hulâgu tarafından zaptı, Abbasî Halifelğine son verilmesi. Şam, Halep ve Humus şehirlerinin Moğollar tarafından zaptı ve tahribi.	
1260	Baybars'ın Ayn-i Calut'ta Moğolları yenerek Mısır'ı istilâlarını önlemesi ve Mısır Memlûk sultanlığı tahtına geçmesi. Venedik ile Konya Selçuk Sultanı IV. Kılıç Arslan arasında ticaret anlaşması.	
1260'dan sonra	Kubilay Han zamanında İslâmîliğin Çin'de yayılmağa başlaması.	
1261	Mısır'da Türk Memlûk Sultanı Baybars tarafından Mısır Abbasî Halifelğinin dinî bir makam olarak kurulması.	Bizanslıların İstanbul'u tekrar geriye almaları ve Lâtin imparatorluğunun son bulması.
1262	Tarihçi İbnü'l-Adim (Kemalü'd-din Ebül Kasım Ömer b. Ahmed)in ölümü (doğ. 1192) (<i>Tarih-i Haleb</i>).	Kastilya Kırallı El Sabio denilen X. Alfonso'nun Betani (858 - 929)nin eserinden de faydalanmak suretiyle Astronomi cetvellerini hazırlaması.
1262'den sonra		Kefe'de Ceneviz kolonisinin kurulması.
1265	Kıpçak halkının Müslümanlığı tamamen kabulü. Baybars tarafından Kayseriye ve Ersuf'un zaptı.	
1268	Yafa ve Antakya'nın Baybars tarafından zaptı.	
1269	Merrini'lerin Merakeş'i zaptı.	Bacon: <i>Apus Majus</i> , <i>Apus Minus</i> , <i>Apus Tertium</i> .

	Filosof İbni Sebin'in ölümü (doğ. 1217) (<i>Sicilya Cevapları</i>).	
1270	Sekizinci Haçlı seferi (Son) – Saint Louis'nin Tunus'ta ölümü.	
	Baybars ile Fransa ve İngiltere arasında barış andlaşması.	
1271-1295	El-Mustansır ile Charles d'Anjou arasında Tunus andlaşması	Marco Polo'ların ikinci seyahati.
1273 (16 Ekim)	Konya'da Celâleddini Rumî'nin ölümü (doğ. Belh 1207), (Mevlevîlik, <i>Mesnevi</i>).	
1274	Bağdad'da Nasirüddin Tûsi'nin ölümü (doğ. 1200).	Aquino'lu Thomas'ın ölümü.
1274-1280		Lyon Konsili ve Lâtin ve Grek kiliseleri arasında birleşme.
1275		Müslümanlar arasında Hıristiyanlığı yaymağa çalışan Raimundo Lu'lio'nun Mayorka'da rahiplere arapça öğretmesi ve bu maksatla Mayorka'da arapça öğretim yapan bir kolej'in kurulması.
1277	Mısır Memlûk Sultanı Baybars'ın Elbistan'da Moğolları yenerek Anadolu'ya girmesi.	
	Baybars'ın ölümü (doğ. 1223).	Kudüs kiralığı tahtında hak iddia eden Charles d'Anjou'nun Akkâ'yı zaptı ve Fransa ve Venedik donanmalarının Akkâ'ya gelerek bunu hükümsüz bırakmaları.
1279		Sicilya'da Yahudi Ferec b. Sâlim tarafından Razî'nin <i>El-Havi fit-Tıb</i> eserinin Lâtin-ceye tercümesi.
1281	İbn-i Hallikân'ın ölümü (doğ. 1211) (<i>Vefiyat ül-Ayan</i>).	
1282	Mısır Memlûkleriyle Haçlılar	

- arasında on yıllık bir müta-
reke yapılması.
- 1284 Kahire'de Sultan Kalavun
camiinin yapılması.
- 1286 İbnül' İbrî künyesiyle anılan
Süryanî tarihçi Urfalı Gręo-
rius (Ebül Ferec)'in ölümü
(doğ. 1226).
- Kalavun'un Trablus Şam'ı
alması.
- 1287 Memlûk Sultanı Kalavun ta-
rafından Lâzkiye'nin zaptı ve
Antakya Haçlı hükûmetine
son verilmesi.
- 1288 Mısır Memlûk Sultanı Kala-
vun tarafından Trablus Garb'-
in Lâtinlerden geri alınması.
- Ertuğrul Beyin Söğüt'te ölümü
- İlhanlı hükümdarı Sultan Ar-
gun'un peygamberlik iddiası
ile Rey'de bir Kâbe yaptırarak
halkın Mekke'ye hacca git-
mesini yasak etmesi.
- 1291 Müfessir Beyzavî (Abdullah
b. Ömer)nin ölümü (*Minhaç
ül'vusul ilâ ilm ül-usul, Tavali
ül-Envar min Matali' ül-Enzar*).
- Mısır Memlûk Sultanı Halil
Eşref tarafından Sur, Akkâ
ve Sayda kaleleri zaptedilerek
Akkâ'daki Lâtin prensliğine
son verilmesi ve Haçlıların
böylece Filistin ile Suriye'de
ellerinde kalan en son yerler-
den çekilmeleri.
- 1292 İranlı Şair Şirazlı Sadi'nin
ölümü (doğ. 1184) (*Bostan
1257, Gülistan 1258*).
- 1294 Çin'de Kubilay Han'ın ölümü.
- Sen Jan şövalyelerinin Kıbrıs'a
yerleşmeleri.

1295	İran Moğollarından İlhanlı hükümdarı Gâzan Mahmud'un İslâmîliği kabulü - Sumatra'da İslâmîliğin yayılmağa başlaması.	Fransa Kırallı IV. Philippe'in (Güzel Philippe) Engizisyon haklarını sınırlandırması.
1298	Kıblet ül-küttab sanı verilen Hattat Yağut-ı Mustasamî'nin ölümü.	
1299	Gazan Han'ın Mısırlıları Humus'ta yenmesi. Osmanlı devletinin kurulması. Yunus Emre'nin tasavvufî şiirleri.	
1300	Gazan Han tarafından Şam'ın zaptı.	Duns Scot (Oxford). (Paris: 1304-1308). Rus Metropolitlik merkezinin Vladimir'e nakli.

Hicretin VIII. yüzyılı

(6. IX.1301 - 12.IX.1398)

1302	Mısır Memlûk Sultanı ile Venedik arasında ticaret anlaşması.	
1303	Kahire'de II. Baybars camii-nin yapılması.	Floransa Katedralinin inşası: Giotto (1296 - 1304).
1308	Konya Selçuk Sultanlığının son bulması.	
1309		Kâğıdın İngiltere'de yapılmaya ve kullanılmağa başlanması.
1310		Rodos'un Hospitaliye şövalyeleri tarafından zaptı ve burada hükümet kurmaları (sonu: 1522).
1311	Tabib ve Ansiklopedist Kutbü'd-din Şirazi'nin ölümü (doğ. 1236).	
1312		Dante (1265-1321): <i>Cehennem</i> .

1316'dan önce	Sultaniye şehrinin kurulması ve Olcaytu türbesinin inşası.	
1320	İlhanlılarla Venedikliler arasında bir ticaret anlaşması yapılması.	
1322-1412	Veramin'de Cuma mescidinin inşası.	
1325	Fars şairi Hüsrev Dehlevi'nin ölümü (doğ. 1259). (<i>Hamse-i Emir Hüsrev</i>)	
1326	Osmanlıların Bursa'yı zaptı.	
1327		Jean Buridan'ın Paris Üniversitesine Rektör oluşu.
1328	İbni Teymiye'nin Şam hapishanesinde ölümü (doğ. 1263) (Yeni Hanbeliye).	Rusya'da Büyük Knezliğin Moskova Knezleri sülâlesine geçmesi.
1330	Osmanlı devletinde yeniçeriliğin kurulması.	
1331	Tarihçi ve Coğrafyacı Ebül-fida (İmad üd-Din Eyyubî) nin ölümü. (doğ. 1273) (<i>al-Muhtasar fi Tarih-ül Beşer, Takvim ül-Büldan</i>)	
1332	İbni Haldun'un doğumu.	
1337	Hacı Bektaş Velî'nin ölümü (doğ. 1242).	Yüzyıl savaşının başlaması.
1345	Araplara Türkçeyi öğretmek amacı ile <i>El-idrâk li-Lisan ül-Etrak</i> adı ile bir eser yazmış olan Ebu Hayyan al-Garnattî'nin ölümü (doğ. 1256).	
1346-1349		Büyük veba salgını.
1348	Gırnata'da Elhamra sarayının inşasının sona ermesi (başlama: 1232 den sonra).	Prag Üniversitesinin kurulması.
1356	Osmanlıların Rumeli'ye geçişi.	
1356-1362	Kahire'de Sultan Hasan camii ve medresesinin yaptırılması.	

1363	Edirne'nin Osmanlılar tarafından zaptı.	
1365		Viyana Üniversitesinin kurulması.
1369	Seyyah İbni Battuta'nın ölümü (doğ. Tanca 1304). [1325-1349 yılları arasında Afrika, Asya ve Avrupa'daki İslâm memleketlerini dolaşmıştır].	
1370	Timurleng'in Belh'te hükümdar ilân edilmesi.	
1382	Mısır'da hâkimiyetin Çerkes Kölemenlere geçmesi.	Moğolların Moskova'yı yağma ederek yakmaları.
1389	Birinci Kosova zaferi.

Nakşibendî tarikatı kurucusu Mehmet Bahaettin'in ölümü (doğ. 1317). | |
1390	İran şairi Şirazlı Hafız'ın ölümü (doğ. 1320) (<i>Divan</i>).	
1391-1396	İstanbul'un Osmanlılar tarafından ilk kuşatılması.	
1393	Bağdad'ın Timur tarafından zaptı.	
1396	Niğbolu zaferi.	

**Hicretin
IX. yüzyılı**

(13. IX. 1398 - 20. IX. 1495)

1399	Semerikand'de Bibi Hatun camiinin inşası.	
1400-1401	Timurleng'in Sivas'ı ve Suriye'yi zaptı.	
1402	Ankara savaşı.

Cava adasında İslâmlığın yayılışı. | Jean Hus'un Prag Üniversitesi rektörü olması. |

1405 (19 Ocak)	Timurleng'in Otrar'da ölümü (doğ. 1336).	
1406	İbni Haldun'un ölümü (doğ. 1332).	
1413	Kadıızâde-i Rumî sanı ile anılan Türk bilgini Salahattin Musa b. Mahmud'un ölümü (doğ. 1377).	
1414	Lûgatçi Firuz Abadî'nin ölümü (doğ. 1329) (<i>Kamus</i>).	
1415		Jan Hus'un yakılması (doğ. 1369).
1417	Bursa'da Yeşil cami ve külliyesinin Çelebi Mehmet tarafından yaptırılması.	
1418	Mekke'ye Osmanlı hükümdarları tarafından her yıl Sürre gönderilmesi usulünün başlaması ve Nakibü'l-Eşrafık memuriyetinin kurulması.	
1420	Kırım Hanlığının kurulması (Sonu: 1783).	
	Simavlı Şeyh Bedrettin'in Serrez'de idam edilmesi. (doğ. 1363)	
1421	Bursa'da Ulu cami'nin yapılması.	
1421-1431	Semerkant'ta Uluğ Bey (1394-1449) Rasathanesinin kuruluşu [Gıyasettin Cemşit ve Kadızade-i Rumî].	
1422	Süleyman Çelebi'nin ölümü (<i>Mevlid</i> 1409).	
1426	Edirne'de Üç Şerefeli camiinin yapılması.	Louvain Katolik Üniversitesinin kuruluşu.
1429	Türk mutasavvıfı Hacı Bayram-ı Velî'nin ölümü.	Jean d'Arc (yakılması: 1431).

1430	Tarihçi Hafız Abru (Nuredin b. Lûtfullah) ölümü (<i>Zübdet üt-Tevarih</i>).	
1442	Tarihçi El-Makrizî'nin ölümü (doğ. 1384) (<i>El-Hitat ül-Makriziye</i>).	
1444	Varnæ zaferi.	
1445	Hattat Herathî Şeyh Abdullah Kâtib'in ölümü.	
1448	İbn Hacerül' Askâlânî'nin ölümü (doğ. 1372).	
	İkinci Kosova zaferi.	
1450	Tarihçi İbni Arapşah'ın ölümü (doğ. 1389) (<i>Acaib al-Makdur fi Nevaib Timur</i>).	Mayence'da Gutenberg'in ilk basımevini kurması.
1453 (29 Mayıs)	İstanbul'un fethi. Yüzyıl savaşının sona ermesi.	
1454	İstanbul'da Beyazıt'ta Eski Sarayın inşası.	
1456		Gutenberg tarafından ilk defa olarak <i>İncil</i> 'in basılması.
1458	Fatih tarafından İstanbul'da Eyyub camii'nin yaptırılması.	
1462-1470	Bugün Topkapı Sarayı adını taşıyan "Saray-ı Cedid-i Âmiri"nin temelini atılması (Çinili Köşk).	
1463-1471	İstanbul'da Fatih camii'nin ve külliyesinin mimar Yavuz Sinanü'd-din Yusuf tarafından inşası.	
1463	Aynı mimar eliyle Mahmut Paşa camii'nin inşası.	
1466	Konya'nın kesin olarak zaptedilmesi suretiyle Karaman beyliğine Osmanlılar tarafından son verilmesi.	

1470		Paris'te ilk basımevinin açılması.
1471	Akkoyunlularla Venediklilerin	Osmanlılar aleyhine birleşmesi.
1474	Bilgin Ali Kuşçu'nun ölümü (<i>Risalat hall al-eşkâl al-Kamar</i>).	
1475	Osmanlıların Kırım'daki Ke- fe limanını zaptetmesi ve Kı- rım Hanlığının Osmanlı ege- menliği altına girmesi.	
1477		Upsala Üniversitesinin kurul- ması.
1478		Papa IV. Sixtus tarafından İspanya hükümdarlarına en- gizisyon mahkemeleri teşkili yetkisinin verilmesi.
1480	Ünlü fıkah bilgini Molla Hü- rev'in ölümü (<i>Durar al-huk- kam fi şarh gurar al-ahkâm</i>).	Moskova devletinin Altınordu hakimiyetinden çıkması.
1486	Sinan Paşa'nın ölümü (doğ. 1440) (<i>Tazarrunâme</i>).	Padova'da Aristo'nun pren- siplerinin lâtinceye, İbnü'r- Rüş'ün tefsiri ile tercümesi. Brescia'da Râzî'nin El-Hâvi'- sinin (<i>Liber dictus Elhavi</i>) adı altında lâtinceye tercümesinin basılması.
1489		Kıbrıs'ın Venedikliler tara- findan zaptı.
1492	Gırnata'nın, İspanyollar tara- findan zaptı ile Endülüs'te İslâm hâkimiyetinin sona er- mesi ve Müslümanlarla Yahu- dilerin İspanya'dan çıkarıl- maları.	Amerika'nın Kristof Kolomb tarafından keşfi (12 Ekim).
1494	Tokatlı bilgin Molla Lûtfi'nin dinsizlikle töhmetlendirilerek idamı.	

**Hicretin
X. yüzyılı**

(21. IX - 1495-7. X. 1592)

1498	Arap gemicisi İbni Mâcid'in Vasco da Gama'yı Afrika sahil- lerinden Kaliküt'e kadar götürmesi.
------	---

1501	Türk şairi ve devlet adamı Mir Alishir Nevai'nin Herat'ta ölümü (doğ. 1441) (<i>Muhakemet ül-lûgateyn</i>).	
1501-1506	İstanbul'da Bayezit camiinin inşası (Mimar: Hayrettin).	
1502	Safevî İsmail (ölm. 1524)'in Tebriz'de Şah unvanını alması ve resmî din olarak İran'a şîliği kabul ettirmesi.	Hıristiyanlığı kabul etmeyen Müslümanların ve Musevilerin İspanya'dan kovulmaları.
1503-1508	"Baharat yolu savaşları" için Portekizlilerin Sokotra ile Umman'a çıkmaları, Mısır Memlûk donanmasının Diu'ya hücumu.	
1506		Roma'da San Pietro Kilisesinin Bramante tarafından inşasına başlanması.
1513	Türk Amirali Piri Reis (ölm. 1554)'in Kristof Kolomb'dan faydalanarak bir dünya haritası yapması.	Machiavelli'nin <i>Hükümdar</i> (İl Principe) adlı eserinin yayımlanması.
1514	Osmanlıların Safevî'leri mağlûp etmesi (Çaldıran zaferi).	
1516	Yavuz'un Haleb civarında Merc-i Dabık meydan savaşında Memlûkleri yendikten sonra Şam'ı zaptetmesi.	
1517	Yavuz'un Kahire'yi zaptı - Hutbede adını Halife olarak okutması ve Kâbe'nin kendisine gönderilen anahtarlarını alması ile Hicaz'ın Osmanlı hâkimiyetine girmesi.	
1519		Macellan'ın seyahate çıkışı.
1520	Ünlü Hattat Amasyalı Şeyh Hamdullah'ın ölümü.	
1521		Osmanlıların Belgrad'ı zaptedişi.
1521-1526	Piri Reis'in: <i>Kitabı Bahriye</i> 'yi yazması.	

1522

Osmanlıların Rodos'u zaptedişi.

Kanunî Sultan Süleyman tarafından babası Yavuz Sultan Selim adına İstanbul'da yaptırılan Sultan Selim camiinin tamamlanması.

1524

Erasmus: *Du libere arbitre.*

1525

Türk matematik ve astronomi bilginlerinden Mîrim Çelebi sanı ile anılan Mahmut Efendi'nin ve Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendinin ölümleri.

Guillaume Budé: *Annotationes posteriores.*

Hattat Bursalı Şerbetçizade İbrahim'in ölümü.

1526

Babür (1482-1530)'ün Hindistan'a hâkim olması.

1529

Osmanlıların Viyana'yı birinci kuşatması.

1530

Sonradan hıristiyan olan ve Afrikalı Leon adı ile ün alan Ali Hasan El-Zeyyatî'nin ölümü (doğ. 1483?) (*El-Kamus ül-arabî ül-Ibrani' il-Lâtini*)

Beşinci Karl'ın imparator oluşu – Birinci François tarafından Collège de France'in kurulması – Guillaume Postel (*Grammatica arabica*).

Roma'da *Kuran*'ın ilk defa bastırılması ve Papa VII. Clément tarafından yakıtılması.

1533

Cezayir Türk Sultanı Barbaros'un Kanunî'yi metbu tanıması ve kendisinin Kapitan Paşalığa tayini ile Cezayir'in Osmanlı hâkimiyeti altına geçmesi.

1534

Osmanlıların Bağdad'ı ve Tebriz'i zaptı.

1535

Osmanlılarla Fransızlar arasında ilk kapitülasyon anlaşması

1537

Osmanlıların Ege denizinde Venedik hâkimiyetine son vermeleri.

1537 (?)	İranlı Minyatörcü Bihzad'ın ölümü (doğ. 1450).	
1538	Osmanlıların Preveze zaferi. Hadım Süleyman Paşa'nın (ölm. 1548) Hint seferi ve Hint Okyanusunda Portekizlilerle savaşı.	
1539	Hint seferinden dönüşte Yemen'in Hadım Süleyman Paşa tarafından zaptına başlanması.	Mercator'un ilk dünya haritasını yayımlaması.
1540'a doğru	Hindistan'da Rupye'nin basılışı.	
1540		Cizvit tarikatının Ignatius de Loyola tarafından kuruluşu.
1541	Budin'in Osmanlılar tarafından zaptı. Macaristan'ın bir Osmanlı eyaleti haline gelmesi. Beşinci Karl'ın Cezayir'de Osmanlılar tarafından bozguna uğratılması.	
1543	Osmanlıların Nice'i	muhasara ve zaptı.
1544-1548	Mimar Sinan tarafından İstanbul'da Şehzade camii'nin inşası.	Copernicus'un ölümü.
1546		Luther'in ölümü.
1547	Yemen'in fethinin Özdemir Paşa (ölm. 1561) tarafından tamamlanarak bir Osmanlı eyaleti haline getirilmesi.	Roma'da San Pietro kilisesinin inşasını Michelangelo'nun ele alması.
1548	Pîri Reis tarafından Aden'in tekrar zaptı.	
1552	Maskat'ın Pirî Reis tarafından zaptı.	
1553		Roma'da Gregoriana Üniversitesinin kuruluşu.

- 1556 Fuzulî'nin ölümü (doğ. 1494) (*Hadikat üs-Suada, Leylâ ve Mecnun, Divan*).
Hindistan'da Ekber (1542-1605)'in imparator olması.
Hattat Karahisarlı Ahmed'in ölümü (Süleymaniye).
- 1557 İnşası yedi yılda tamamlanan ve Mimar Koca Sinan eliyle yapılan Süleymaniye camiinin halka açılması (başlama: 1550)
- 1561 Taşköprülüzade Hüsametdin Ahmet Efendinin ölümü (doğ. 1495). (*El-Şekayik ul-Numaniye fi Ulema-i devlet il-Osmaniye*).
İstanbul'da Rüstem Paşa camiinin Mimar Sinan eliyle inşası.
- 1562-1565 Mimar Sinan tarafından Edirnekapı'daki Mihrimah Sultan camiinin inşası.
- 1563 Matematik ve tarih bilgini, hattat ve nakkaş Matrakçı Nasuh'un ölümü.
- 1564 Michelangelo'nun ölümü.
- 1565 Osmanlıların Malta'yı muhasarası.
- 1568-1570 İspanya'da gördükleri zulüm ve baskıya karşı Endülüs Müslümanlarının ayaklanmaları.
- 1571 Osmanlılar tarafından Kıbrıs'ın fethi.
Sokollu Mehmet Paşa tarafından zevcesi Esmahan Sultan adına Azapkapı'da Mimar Sinan'a bir Cami yaptırılması.
- 1572 Kınalızâde Ali Efendinin ölümü (doğ. 1510). (*Ahlâk-ı Alâi*).
Ressam Haydar Nigârî'nin ölümü (doğ. 1494).
- 1574 Tunus'un Osmanlılar tarafından kesin olarak zaptı.
- Cizvit tarikatı kurucusu Ignatius de Loyola'nın ölümü (doğ. 1491).
- Pierre Lescot'nun Louvre Sarayı inşaatına başlaması.
- Saint Barthelemy katliâmı. (14 Ağustos).

- 1569 da Mimar Sinan tarafından inşasına başlanan Edirne'deki Selimiye camii'nin tamamlanması (ilk namazın kılınması: 1 Kasım 1574).
- 1575 Şeyhülislâm Ebussûd Efendi'nin ölümü (doğ. 1490) (*Fetvalar*).
- 1577 İstanbul'da Tophane bayırı üstünde Münecimbaşı Takiyüddin b. Mehmet tarafından bir rasathane kurmaya teşebbüs edilmesi (yıkıtılması: 1580).
- 1578 Portekizlilerin Fas'dan taredilişi ve Fas'ın Osmanlı himayesine girmesi (Vadi üs-seyl muharebesi).
- 1580 Osmanlı devleti ile İngiltere arasında ilk kapitülasyon anlaşması.
- 1581 İngilizlerin Türkiye ile olan ticaretlerini tek elde tutmak üzere Levant Company adı altında bir idare kurmaları.
- 1582 Hind Türk-Moğol Hükümdarı Ekber (1542-1605) in Din-i İlâhî adı altında bütün dinleri birleştirme teşebbüsü.
- 1587 İran'da Şah Abbas I.'in tahta çıkışı (ölm. 1628).
- Murat III. tarafından yabancı memleketlerde basılmış arapça kitapların Osmanlı ülkesinde serbest satışı için ferman verilmesi.
- 1588 Mimar Sinan'ın ölümü (doğ. 1490).
- Leyden Üniversitesinin kuruluşu.
- Moskova Patrikliğinin kuruluşu.

**Hicretin
XI. yüzyılı**

(8.X.1592 - 14.X.1689)

- 1595 Roma'da Nasırüddin-i Tusi'nin tenkidli nüshası esas tutulmak suretiyle Euclidis'in *Mebâdi'sinin* arapça olarak Medicis'lerin matbaasında basılışı.
- 1598 Nantes fermanının neşriyle Fransa'da din muharebelerinin sona ermesi.
- 1600 Tarihçi Mustafa Âli'nin ölümü (doğ. 1541) (*Menakıb-ı Hünerveran, Küh-ül-Ahbar*).
Tarihçi Şeyhülislâm Hoca Sadettin Efendi'nin ölümü (doğ. 1536) (*Tac üt-Tevarih*).
Şair Bakî'nin ölümü (doğ. 1526).
- 1601 Tarihçi Seyyit Lokman Çelebi'nin ölümü (*Hünernâme*).
- 1604 Yenilenen kapitülasyon ahidnâmesi ile Kudüs'teki mukaddes yerlerin himayesi hakkının Fransa'ya tanınması.
- 1609 Hıristiyanlığı kabul etmeyen 500.000 Müslüman ve Yahudinin İspanya'dan koğulmaları.
- 1610-1617 İstanbul'da Sultanahmet camii'nin inşası (Mimarı: Sedefkâr Mehmet Ağa).
- 1612 İsfahan'da Şah camii'nin inşası. Paris'te Luxembourg sarayının inşası.
- Osmanlılar ile Hollandalılar arasında ilk kapitülasyon anlaşması.
- 1613 Leyden'de müsteçrik Thomas Erpenius'ün *Grammatica arabica* adı altında bir arapça gramer yayımlaması.
- 1616 Cervantes ile Shakespeare'in ölümleri.
Schweiger tarafından *Kur'an*'ın Almancaya tercüme edilmesi.

- 1630 Agra'da Tac Mahal'in Mimar Sinan'ın yetiştirmelerinden Mimar İsa Mehmet tarafından inşası. Kepler'in ölümü.
- 1631 Theophraste Renaudot tarafından ilk gazetenin "La Gazette" adı ile Fransa'da yayımlanması.
- 1635 Fransız Akademisinin ve Buda-Peşte Üniversitesinin kuruluşları.
- 1637 Descartes'ın *Usul hakkında Nutuk*'unu yayımlaması.
- 1638 Topkapı sarayında Bağdad köşkünün yapılması. Harvard Üniversitesinin kurulması.
- 1644 Şair Şeyhülislâm Yahya Efendinin ölümü (döğ. 1553).
- 1647 Sieur du Ryes tarafından *Kur'an*'ın Fransızcaya tercüme edilmesi.
- 1649 Alexander Ross tarafından *Kur'an*'ın İngilizceye ilk tercümesinin yapılması.
- 1651-1653 Hacı Halife sanı ile anılan Kâtip Çelebi Mustafa Efendi (1608-1657) tarafından Mercator'un *Atlas Minor* adlı eserinden faydalanılmak suretiyle *Cihannüma*'nın ve *Keşfüzzünun* adı ile İslâm fikir eserlerinin metodik bibliyografyasının yazılması.
- 1664 Fransız Doğu Hindistan Şirketinin kuruluşu.
- 1669 Osmanlıların Girid'i zaptetmeleri. Colbert tarafından şark dilleri öğrenenler için "Dil oğlanları" okulunun kurulması.
- 1670 Yeni caminin inşasının tamamlanması [inşası: 1599, 1603, 1661-1670] (Mimarı: Davud, Dalgıç Ahmet, Mustafa).
- 1673 Hattat Nefeszade İsmail'in ölümü (*Gülzar-ı Savab*).

- 1682 Evliya Çelebi'nin ölümü
(doğ. 1611) (*Seyahatname*).
- 1683 Osmanlıların Viyana'yı ikinci kuşatması.
- 1686 Hattat Suyolcuzade Mustafa'nın ölümü.

**Hicretin
XII.yüzyıl**

(15.X.1689 - 23.X.1786)

- 1689 Rusya'da Deli Petro'nun imparatorluğu ele alması.
- 1690 Türkiye'de Kuruş adı ile gümüş para bastırılması. Hindistan'da Kalküta şehrinin kuruluşu.
- 1693 Farsça-Türkçe lûgat müellifi Şuurî Hasan Efendi'nin ölümü (*Ferheng*).
- 1697 Müsteşrik d'Herbelot (1625-1695) nun *Bibliothèque Orientale* adlı eserini yayımlaması.
- 1699 Hattat Hafız Osman'ın ölümü (doğ. 1624).
Karlofça andlaşması.
- 1701 *Kur'an*'ın Farsça, Türkçe ve Lâtince tercümelere ile birlikte Berlin'de basılması.
- 1703 Türkiye'de Lâle devrinin başlaması (sonu: 1730).
- 1711 İtri'nin ölümü (*Tekbir*).
- 1712 Nabî'nin ölümü (doğ. 1642) (*Hayriye*).
- 1718 Pasarofça andlaşması.
- 1724 Paris borsasının kuruluşu.
- 1726 Aydınlanma devri.
- 1727 Türkiye'de ilk Türkçe kitap basan matbaanın İbrahim Müteferrika ve Yirmisekiz Çelebizade Mehmet Sait Efendi tarafından kurulması. Newton'un ölümü.
- 1729 Türkiye'de ilk kitap olarak *Vankulu lûgati*'nin basılıp yayımlanması.

- III. Ahmet çeşmesinin yapılması.
- 1730 Şair Nedim'in ölümü (doğ. 1681) (*Divan*).
- 1731 Yedikuleli sanı ile anılan hattat Seyyid Abdullah Efendi'nin ölümü.
- 1732 Ressam Levni'nin ölümü (*Surname*).
- 1733 Kâtip Çelebi tarafından yazılan *Cihannüma*'nın Copernicus'un sistemi ile kartezyen nazariyelerini izah eden bazı ilâvelerle İbrahim Müteferrika (1674-1745) tarafından basılması.
- 1734 Sabe (1697-1736) tarafından *Kur'an*'ın İngilizceye çevrilmesi.
- 1739 Nadir Şah'ın Hindistan seferi.
- 1740 Vehhabi tarikatının kurulması.
- 1742 Paraselsus'un eserlerinden Türkçeye tercüme yapılması.
- 1746 Princeton Üniversitesinin kuruluşu.
- 1747 1733'de İran hükümdarı olan Nadir Şah'ın öldürülmesi ve Afganistan'ın bağımsız bir devlet haline gelmesi.
- 1748-1755 Nurosmaniye camiinin yapılması (mimarı: Mustafa ağa, *Osmanlı Mimarisinde Barok*).
- 1752 Fransa'da Encyclopedie'nin birinci cildinin yayımlanması. (7 Şubat 1752).
- 1754 New York'ta Columbia Üniversitesinin kuruluşu.

1759		Londra'da "British Museum"-un açılması.
1759-1763	Lâleli camiinin yapılması (Mimarı: Mehmet Tahir).	
1763	Koca Ragıp Paşa Kütüphanesinin yapılması.	
1767-1771	1766 depreminde yıkılan Fatih Camiinin büyültülerek yeniden inşası (Mimar: Mehmet Tahir).	
1771		Monge: <i>Tahlili geometri</i> . Lavoisier: <i>Havanın tahlili</i> .
1772	III. Mustafa zamanında muvakkit Kalfazade Çınarî İsmail Efendi tarafından Cassini'nin zeyçlerinin <i>Tuhfe-i Behiç-i Rasini</i> , <i>Tercüme-i Zeyc-i Kassini</i> adı altında Türkçeye tercümesi. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın ölümü (doğ. 1705) (<i>Marifetnâme</i>).	
1774		Küçük Kaynarca anlaşması.
1776		Amerika Birleşik Devletlerinin bağımsızlığını ilân etmesi (4 Temmuz).
1783	Rusların Kırım'ı istilâsı.	Nicolas Savary (1750-1788) tarafından <i>Kur'an</i> 'ın Fransızcaya çevrilmesi.

Hicretin

XIII. yüzyıl

(24. X. 1786-I. XI. 1883)

1787	Vehhabî tarikatının kurucusu, Abdullah bin Vehhab'ın ölümü (doğ. 1703).	Volney: <i>Suriye ile Mısır'a seyahat</i> .
1788	Müstakimzâde Süleyman Sadeddin Efendinin ölümü (doğ. 1719) (<i>Tuhfe-i Hattatin</i>).	
1789	III. Selim'in Osmanlı İmparatorluğunda islahat teşebbüslerine başlaması.	Fransa'da İnsan Hakları Beyannâmesinin yayımlanması (26 ağustos).

1793	Vehhabilerin ayaklanması.	
1795		Paris'te Şark Dilleri Okulu'nun kurulması (Arapça, Farsça ve Türkçe).
1796	Hasköy'de Mühendishane-i Ber-i Hümayunun kuruluşu.	Senefelder (1771-1834) tarafından litografya baskı usulünün icadı.
1798	Hattat Yesarî Mehmet Esat Efendinin ölümü.	
1798-1799	Bonapart'ın Mısır seferi' ve Kahire Enstitüsünü kuruluşu.	
1799	Şeyh Galib'in ölümü (doğ. 1757) (<i>Hüsni Aşk</i>).	Hammer'in Avusturya Sefareti tercümanı olarak İstanbula gelmesi.
1800		Hollanda Doğu Hind Şirketinin eli altında bulunan toprakları Felemenk devletine terki.
		Volta (1745-1827) tarafından elektrik pilinin icadı.
1802		Fransa'da liselerin kuruluşu.
1803-1807	Vehhabilerin Mekke ve Medine'yi zaptetmeleri.	
1805	Kavalalı Mehmet Ali'nin (doğ. 1769) Mısır valiliğine tâyini.	Fransa'da Medenî Kanunun yürürlüğe girişi.
		Napoleon'un İmparatorluk tacını giymesi.
1807		Silvestre de Sacy: <i>Arapça gramer</i> .
		Fulton (1765-1815) un yaptığı ilk buharlı geminin Hudson nehri üzerinde işlemeye başlaması.
1811	Mısırdaki Mehmet Ali Paşa tarafından Kölemenlerin yok edilmesi.	
1812		Bükreş andlaşması.
1812-1818	Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından Mekke ve Medine'nin Vehhabilerden kurtarılarak Hicaz'ın tekrar Osmanlı hâkimiyeti altına alınması.	

1814		Lokomotifin Stephenson (1781-1848) tarafından icadı.
1818		Senefelder'in litografya ile renkli resim basma usulünü bulması.
1820	Mütercim Asım Efendinin ölümü (doğ. 1755) (<i>Burhan-ı Kaatî, Kamus ul-Muhit</i> tercümelere).	Basra körfezi kıyılarındaki Arap şeyhleriyle İngiltere arasında anlaşmalar yapılması suretiyle buralarda İngiltere nüfuz ve egemenliğinin yerleşmeye başlaması. Ampère (1775-1836) tarafından elektro-dinamiğin keşfi.
1820-1830	Türkiye ile Birleşik Amerika Devletleri arasında ilk diplomatik temasların başlaması.	
1821		Yunan ihtilâlinin başlaması.
1822	Mısır'da Mehmet Ali tarafından Bulak basımevinin kurulması.	Brezilya'nın bağımsızlığı ilân edili. Paris'te Soci�t� Asiatique'in kuruluğu ve <i>Le Journal Asiatique</i> dergisinin çıkmaya başlaması. Champollion (1790-1832) un Mısır hiyerogliflerini okuması.
1823		Niepce (1765-1833) tarafından fotoğraf çekme prensibinin keşfi. İngiltere'de Royal Asiatic Society'nin kuruluğu.
1823-1826	İstanbul'da Tophane'de Nusretiye camiinin yapılması (Barok).	
1825		Stearik mumun Chevreul(1786-1899) ve Gay-Lussac (1778-1850) tarafından yapılması.
1826	Yeniçeriliğin kaldırılması.	

- Evkaf Nezaretinin kurulması suretiyle İslâmî vakıfların bir elden yönetimine başlanması.
- 1827 Hattat Kazasker Mustafa Rakım'ın ölümü (doğ. 1757).
İstanbul'da Tıbhane-i Âmire adı ile bir tıp okulunun kuruluşu (14 Mart).
İngiliz, Fransız ve Rus donanmaları tarafından Osmanlı ve Mısır donanmasının Navarin'de yakılması.
- 1828 Kahire'de Mehmet Ali'nin *Vekayi-i Mısıriye* adı ile yarısı Türkçe yarısı Arapça resmî bir gazete çıkarmaya başlaması.
- 1829 Edirne andlaşması ve Yunan istiklâlinin tanınması.
- 1830 Fransızların Cezayir'e girişi.
Belçika'nın istiklâli.
Thimonnier (1793-1857) tarafından dikiş makinesinin icadı.
- 1831 Osmanlı devletinin resmî gazetesi olmak üzere *Takvim-i vekayi*'nin ve onun Fransızca baskısı olan *le Moniteur Ottoman*'in yayımına başlanması.
Avrupa'da ilk demiryolları: İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri (1826-1830), Fransa (1833), Almanya (1835), Rusya (1835), Avusturya (1838) İspanya (1848), İtalya (1860).
Mısır ayaklanması ve İbrahim Paşa kumandasındaki Mısır ordusunun Suriye'ye girişi.
Türkiye'de taş basmacılığı ile kitap yayımının başlaması.
- 1832 İstanbul'da "Cerrahhane,, adı altında ikinci bir tıp okulunun açılması.
Goethe'nin ölümü.
- 1833 Mısırlılarla Kütahya, Ruslarla Hünkâr iskelesi andlaşmalarının imzalanması.

- 1834 Mektebi Harbiye'nin ve Mu- *Journal of the Royal Asiatic*
zika-i Hümayunun kuruluşu. *Society* dergisinin yayımına
başlanması.
- Dicle'de vapur işletme imti-
yazının bir İngiliz şirketine
verilmesi.
- 1835 Telgrafın Cooke (1806 - 1879)
ve Wheatstone (1802 - 1875)
tarafından icadı.
- 1838 Mektebi Maarifi Adliye adı
ile İstanbul'da orta öğretim
seviyesinde bir sivil okulun
açılması.
- 1839 Gülhane Hattı Hümayununun İngilizlerin Aden'i işgali.
ilânı (3 Kasım).
- 1841 Afganistan'ı işgale teşebbüs etmiş olan İngilizlerin
yenilmeleri ve çekilmeleri.
- 1844 Türkiye'de Osmanlı parasının
Avrupa sistemine uydurulması.
- 1845 Bestekâr Hamamîzade İsmail
Dede Efendinin ölümü (doğ.
1777).
- 1846 Darülfünun-ı Osmanî adı ile
Türkiye'de bir Üniversite ku-
rulmasının kararlaştırılması
ve binasının yapımına başlan-
ması.
- İlk Osmanlı Devlet Sâlna-
mesinin yayımlanması.
- 1847 Ahmet Fethi Paşa (1801-1858)
tarafından İstanbul'da Aya İre-
ni kilisesi binasında ilk müze-
nin açılması (*Mecma'-ı Eslîha-i*
Atika, Mecma'-ı Asar-ı Atika).
- Şinasi'nin öğrenim için Pa-
ris'e gidişi.
- Viyana Elçisi Şekip Efendi'nin Papa IX. Pius'un cülusunu
tebrik etmek ve Osmanlı Devleti ile Papalık hükümeti ara-
sında münasebet kurmak üzere Romaya gönderilmesi ve Papa
tarafından kabulü.

1848	Darümuallimin adı ile Rüşdiyelere öğretmen yetiştirecek bir Erkek Öğretmen Okulunun İstanbul'da açılması.	Papalık Hükümeti tarafından İstanbul'a bir kardinalin Elçi olarak gönderilmesi ve padişah tarafından kabulü.
1849	Hattat Yesarîzade Mustafa İzzet Efendinin ölümü.	
1849-1852	Filistin ve Suriye'de Makamatı Mübareke için mücadeleler.	
1851	Encümen-i Dânişin kurulması (Kaldırılması: 1862).	
1851-1857	İskenderiye - Kahire ve Süveyş arasında demiryolu yapılması.	
1854	Türkiye'de Çerkes esir satışının yasak edilmesi.	
1855	Paris'te Mektebi Osmanî'nin açılması. İstanbul'da belediye teşkilâtının kurulması. Türkiye'de telgraf hatlarının kurulmaya başlanması.	
1856	İslâhat fermanının ilânı (18 Şubat). Paris andlaşması (30 Mart).	Tarihçi Hammer-Purgstall'in ölümü (doğ. 1774).
1857	Maarif Nezareti'nin kurulması. Büyük Reşit Paşa'nın ölümü (doğ. 1799).	Paris'te Louvre müzesinin halka açılması.
1857-1858	Hindistan'da sipahilerin ayaklanması ve son Hind-Moğol imparatorunun tahttan indirilmesi.	
1859	İbrahim Şinasi'nin Fransızca'dan Türkçeye nazmen çevirdiği şiirleri " <i>Tercüme-i Manzume</i> " adı ile yayımlaması.	Darwin: <i>Nevilerin Menşei</i> . Japonya'nın Avrupa ve Amerika ticaretine açılarak yabancı memleketlerle temasa başlaması
1858	İlk kız rüşdiyesinin açılması. Süveyş Kanalının açılması için ilk çalışmalara başlanması (İşletmeye açılması: 17 Kasım 1869).	

- 1860 Türkiye'de ilk özel Türkçe gazete olan *Tercüman-ı Ahval*'in Şinasi (1824-1871) ve Ağâh (1832-1885) Efendiler tarafından yayımına başlanması.
- 1861 Cemiyeti İlmiye-i Osmaniye'nin kuruluşu (*Mecmua-i Fünun*).
- Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye'nin kuruluşu (Darüşşefaka'nın açılması: 1873).
- Cebel-i Lübnan'da Özerk bir idarenin kurulması ve sancağa bir Hıristiyan Mutasarrıf tayinine başlanması.
- 1862-1870 Ressam Şeker Ahmet Paşanın öğrenim için Paris'e gönderilmesi.
- 1863 Afganlıların İranlıları Herat'tan çıkarmaları.
- İstanbul'da açılan ilk Darülfünunda öğretime başlanması (14 Ocak).
- Türkiye'de ilk defa posta pulu kullanılmasına başlanması.
- Osmanlı Bankasının kurulması.
- 1865 İstanbul'da Maarif Nezareti tarafından "Tercüme Cemiyeti"nin kuruluşu. Nobel (1833-1896) tarafından dinamitin keşfi.
- 1866 İzmir - Aydın arasında Türkiye'de ilk demiryolunun işleme başlaması (inşaata başlanış: 1859). Beyrut'ta Amerikan Üniversitesinin kuruluşu.
- 1867 Türkçe öğretim yapmak üzere Mülkiye Tıp Okulunun açılışı. Ali Suavi (1838 - 1878) tarafından sonradan Londra'da da yayımlanan *Muhbir* gazetesinin çıkarılması (30 Ağustos). Rusların Taşkent'i işgali.

Sultan Aziz'in Avrupa seyahatı

Türkiye'de ilk resimli mecmua olarak "*Ayine-i Vatan*"ın yayımlanması.

1867

Mısır Valilerine "Hidiv" unvanının verilmesi.

"Memleket Sandıkları" adı altında sonradan (1888) Ziraat Bankasına esas teşkil eden Millî Bankanın Mithat Paşa tarafından kuruluşu.

"Yeni Osmanlılar Cemiyeti"nin kurulması.

1868

Galatasaray Lisesinin "Mektebi Sultani" adı ile açılışı.

Şûrayı Devletin ve Divanı Muhasebatın kurulmaları.

İstanbul Arkeoloji Müzesinin Çiniliköşk'te kurulması.

1869

Maarifi umumiye nizamnamesinin kabul ve neşri.

Süveyş kanalının işlemeye açılması.

Ali Suavi'nin Paris'te *Ulum*'u yayımlamağa başlaması.

1870

Darülfünun'un ikinci defa açılması.

İstanbul'da ilk defa olarak Darülmuallimat adı altında bir Kız Öğretmen Okulunun açılması.

Askerî Tıbbiye Okulunda da öğretim dilinin Fransızcadan Türkçeye çevrilmesi.

1871

Şinasi'nin ölümü (doğ. 1824).

Tunus valisine veraset yolu ile valiliğin oğullarına geçmesi hakkının tanınması.

Kur'an'ın İstanbul'da ilk defa litografya usulü ile basılması (Hafız Osman hattı ile).

1872

Namık Kemal (1840 - 1888)'in *Vatan* piyesinin Gedikpaşa tiyatrosunda ilk temsili.

- 1873 Mecelle'nin yürürlüğe konulması. Rusların Hive'ye girişi. Milletlararası İlk Orientalistler Kongresi (Paris).
- 1874 Galatasaray Lisesi binasında öğretimi Türkçe ve Fransızca dilleriyle olan üç fakülteli Darülfünun-ı Sultaninin açılması (üçüncü teşebbüs). Türkiye'de ressam Şeker Ahmet Paşa tarafından Darülfünun binasında ilk resim sergisinin açılması. Milletlararası Posta Birliğinin kuruluşu.
- 1875 Asârı Atıka Nizamnamesinin yürürlüğe konulması. Aligar'da Anglo-Oriental College'in kurulması (1920 de Aligar Müslüman Üniversitesi olmuştur). Mısır'da muhtelit mahkemelerin kuruluşu.
- 1876 Günlük *El-Ehram* gazetesinin Kahire'de arapça olarak neşri. Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin ölümü (doğ. 1801). Türkiye'de ilk Meşrutiyet Kanun-ı Esasisinin ilânı (23 Aralık). Graham Bell (1847 - 1922) tarafından telefonun icadı.
- 1877 Kraliçe Victoria'nın Hind İmparatoriçesi ilânı. Edison (1847 - 1931) tarafından gramofonun icadı.
- 1878 Abdülhamid'in Meclisi Mebusanı dağıtarak Meşrutiyet idaresine son vermesi (13 Şubat), Çırağan vak'ası ve Ali Suavi'nin öldürülmesi (doğ. 1838) (*Kaamus ül-ümem ve'l-maarif*). Elektrik lambasının keşfi (Edison).
- Ayastefanos (3 Mart) ve Berlin (13 Temmuz) andlaşmaları.

- 1879 Sevki kaabil balonun Renard (1847-1905) tarafından yapılması.
- 1880 İstanbul Asâr-ı Atika Müzesinin Çinili Köşk'te halka açılması.
- Pencap'ta Mirza Gulam Ahmed Kadyanî (ölm. 1908) tarafından Ahmediyye mezhebinin kurulması.
- Türkiye ile İngiltere arasında zenci esir ticaretinin yasak edilmesi hakkındaki sözleşmenin imzası.
- 1881 Tunus'un Fransa tarafından işgali.
- 1882 İngilizlerin Mısır'ı işgali ve A'rabi Paşa'nın karşı koyması.
- Tunus Valisine "Bey" unvanının verilmesi. Fransa'da ilk öğretimi lâikleştiren kanunun kabulü.

**Hicretin
XIV. yüzyılı**

(2. XI. 1883)

- 1883 Paris'te Şeyh Cemalettin Ef-gani ile Muhammed Abduh'un İslâm memleketlerinin yabancı egemenliğinden ve keyfe bağlı yönetimlerden kurtarılmasını hedef tutan "*El-Urvet-ül-Vüska*" adıyla reformcu bir İslâm cemiyeti kurmaları.
- 1884 Sanayii Nefise mektebi adı ile Güzel Sanatlar Akademisinin esasının kuruluşu (Akademi olarak teşkilâtlandırılması: 1927).
- 1886 İtalya'da Asya Cemiyeti'nin kurulması.
- 1889 İstanbul'da İttihat ve Terakki Cemiyetinin gizli olarak ilk kuruluşu.
- Türkiye'de zenci esir satışını yasak eden kanunun yayımlanması.
- İngiltere'de Royal Asiatic Society'nin kuruluşu
- Hertz (1857-1894) tarafından elektro-Manyetik dalgaların keşfi.
- Avusturyalı Şarkiyatçı Baron Kremer (doğ. 1828)in ölümü.

- 1891 İstanbul'da Çiniliköşk yanında ilk yaptırılan ve şimdi Eski Şark Eserleri pavyonu olarak kullanılan binanın törenle açılışı ve karşısında bugünkü Arkeoloji Müzesi binasının yapımına başlanması (1892-1908).
- Molière mütercimi ve *Lehce-i Osmani* müellifi Ahmet Vefik Paşa'nın ölümü (doğ. 1823).
- 1892 İstanbul'da *Servetifünun* mecmuasının yayımına başlanması.
- 1895 *Tarih-i Cevdet* ve *Kısa-sı Enbiya* müellifi Ahmet Cevdet Paşa'nın ölümü (doğ. 1822).
Deniz Müzesinin kuruluşu.
- 1896 Siyonizm'in öncüsü Herzl (1860-1904) tarafından Filistin'de bir yahudi devletinin kurulmasını hedef tutan *Der Judenstatt* (Yahudi Devleti) adlı eserin yayımlanması.
- Nobel Mükâfatının ortaya konması-Marconi (1874-1937) tarafından telsiz telgrafın keşfi.
- 1897 Mısırlı İslâm bilgini Muhammed Abduh (1849-1905) un Gabriel Hanotaux'ya karşı İslâm dinini savunan mektubunu yayımlaması.
- Bergson (1859-1941) un *Madde ve Hafıza* adlı kitabını yayımlaması
- 1898 Cemaleddin Afgani'nın ölümü (doğ. 1838).
- Curie'ler (Pièrre 1859 - 1906, Marie 1867-1934) tarafından radyumun keşfi.
- 1900 İstanbul Darülfünununun "Darülfünunu Şahane" adı altında ve 3 fakülte halinde yeniden teşkilâtlandırılarak dördüncü defa açılması (Ulum-ı

- Âliye-i Diniyye şubesi adı altında burada açılan ilk İlâhiyat Fakültesi 1914 medrese islâhatına kadar devam etmiştir.)
- 1901 İbni Suud'un Necid'de Suudî Emirliğini kurmaya başlaması.
- Pakistanlı şair İkbal'in (1873-1938) ilk vatanî şiirlerini yayımlaması.
- 1904 Şemsettin Sami Beyin ölümü (doğ. 1850) (*Kamus ül-Alâm, Kamus-ı Türki*).
- 1906 Hind Müslüman Birliğinin kurulması (The All - India Moslem League). İran'da ihtilâl ve meşrutiyetin ilânı.
- 1907 Ressam Ahmet (Şeker) Paşanın ölümü. (doğ. 1841).
- 1908 Türkiye'de ikinci Meşrutiyetin ilânı (23 Temmuz).
- Hollanda'da Leyden şehrinde E. J. Brill Yayımevi tarafından Almanca, Fransızca ve İngilizce dillerinde olmak üzere *İslâm Ansiklopedisi*'nin yayımına başlanması (Tamamlanması: 1938).
- Mehmet Süreyya Beyin ölümü (doğ. 1845) (*Sicill-i Osmani*).
- 1909 Doğu Hint adalarındaki müslümanların "Tarikat-ı İslâm" adında bir cemiyet kurmaları.
- Cezayir Üniversitesinin kuruluşu.
- Tarihi Osmanî Encümeninin kuruluşu (Cumhuriyet devrinde adı, Türk Tarih Encümeni olmuş ve 1931 de yerini Türk Tarih Kurumu almıştır).
- 1910 Müzeci ve ressam Osman Hamdi Beyin ölümü. (doğ. 1842).
- 1911 İtalyanların Trablusgarp'a tecavüzleri
- İstanbul'da *Türk Yurdu* dergisinin yayımına başlanması. | Tel-Aviv'in kuruluşu.
- 1911-1912 Fasta Fransız ve İspanyol hâkimiyetinin kurulması.
- 1912 Balkan Harbi

1913

İstanbul'da ilk kız lisesinin "İstanbul İnas Sultanisi" adı ile açılışı.

Türkiye'de kadınların ilk defa memurluklara alınmaları. - Darülbedayi adı altında ilk tiyatro mektebinin İstanbul'da açılışı.

1914

Medeniyet-i İslâmiye Tarihi müellifi Corci Zeydan'ın ölümü (doğ. 1861).

İnas Sanayii Nefise Mektebi adı altında yalnız kızlara mahsus bir güzel sanatlar okulunun açılması.

İstanbul'da Evkafı İslâmiye Müzesinin kurulması (bugünkü adı: Türk ve İslâm Eserleri Müzesi).

Birinci Cihan Savaşının başlaması.

1915

İnas Darülfünunu adı ile yalnız kızlara mahsus üç şubeli bir üniversitenin İstanbul'da açılması.

Medresetülhattatin adı altında İslâm yazı ve süsleme sanatları için İstanbul'da bir okul açılması (1929 da Şark Tezyini Sanatlar Mektebi adı altında Güzel Sanatlar Akademisine bağlanmıştır.)

1916

Hicaz şeriflerinin Osmanlı hâkimiyetine karşı isyanı ve Şerif Hüseyin'in kiral unvanı ile bağımsızlığını ilân etmesi.

Darülelhan adı altında İstanbul'da ilk konservatuvarın açılması.

Londra'da Şark Tetkikleri Okulunun açılması ve *Bülletin of the Royal School of Oriental Studies* dergisinin yayımına başlanması.

1917

Türkiye'de takvimin Greguar sistemine uydurulması (Hicrî yıllar muhafaza edilmiştir).

	Sıhhiye Umumî Meclisinin Osmanlı ülkesinde kadınların hekimlik yapabileceklerine karar vermesi.	Balfour demeci
1918	Mısır'da Vefd partisinin kuruluşu.	
	Birinci Cihan Harbinin sona	ermesi - Mondros Mütarekesi (30 Ekim)
1919	Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı (19 Mayıs).	Filistin'de İngiliz manda idaresinin kuruluşu (sonu: 1947).
	Türk Millî mücadelesinin başlaması. Erzurum ve Sivas Kongreleri.	
	Haydarabad'da Osmaniye Üniversitesinin kurulması. - Afganistan'da batılılaşma hareketleri.	
1920	Ankara'da Büyük Millet Meclisinin açılışı (23 Nisan) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kuruluşu.	Fransızların Şam'ı işgali ve 1918 de Suriye'de Kırallığını ilân etmiş bulunan Faysal'ın tahttan indirilmesi. Suriye'de Fransız manda idaresinin (sonu: 1936) ve bağımsız Lübnan Cumhuriyetinin kurulması.
	Gandhi (1869-1948)'nin Hintlileri pasif mukavemete çağırması.	
	Hindistan'da Aligarh'da 1875 de Anglo - Oriental Colec'i olarak kurulan müessesenin üniversite haline getirilmesi.	
1921	Sakarya Zaferi (Eylül)	
	Faysal (1883-1933)'in Irak kiralığına, Abdullah'ın (1882-1951) Ürdün Emirliğine geçmeleri-Fas'ta Abdülkerim (1882-1963)'in Fransızlara karşı mücadeleye başlaması.	
1922	Türk İstiklâl savaşının sona ermesi: Büyük zafer (30 Ağustos).	Paris'te içinde bir cami de bulunan Müslüman Sitesinin inşasına başlanması (bitmesi: 1926).
	Türkiye'de kızların Darülfünunda ve yüksek öğretim kurumlarında erkeklerle birlikte öğrenime başlamaları.	

İngiltere-Mısır Andlaşması – Mısır'ın bağımsızlığını ilân etmesi.

1923

Lausanne andlaşması (24 Temmuz)

Türkiye'de Cumhuriyetin ilânı (29 Ekim).

Ürdün'de (sonu: 1928) ve Irak'ta (sonu: 1927) İngiliz manda idarelerinin kuruluşu.

1924

Hilâfetin, Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması (3 Mart).

Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğünün kurulması.

Medreselerin kaldırılması, Şeriye Mahkemelerinin kapatılması.

Topkapı Sarayının Müze haline getirilmesi (3 Nisan).

Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun kabulü (20 Nisan).

Tevhidi Tedrisat Kanunu uyarınca İstanbul Darülfünununda bir İlahiyat Fakültesinin yeniden kurulması (1933 Üniversite islahatında kaldırılarak yerine İslâm Tetkikleri Enstitüsü kurulmuştur).

Kuran'ın Türkçe tercümelelerinin yayımına başlanması.

Ankara'da Musiki Muallim Mektebinin açılması.

Ziya Gökalp'in ölümü (*Türkçülüğün Esasları*).

1925

Âşarın kaldırılması.

Ankara Hukuk Fakültesinin açılması.

Kudüs İbrani Üniversitesinin kurulması

Tekkelerin ve zaviyelerin kapatılması.

Şapka Kanununun kabulü.

Beynelmilel takvim ve saatin kabulü.

İlâhiyat Fakültesi Mecmuası'nın neşrine başlanması.

İran'da Rıza Han Pehlevi (1878-1944)'nin Şahlığını ilân etmesi.

Vehhabilerin Mekke'yi zapt-etmeleri

1926

Türk Medeni Kanununun kabulü (17 Şubat).

İstanbul'da Sarayburnu'nda ilk Atatürk heykelinin dikilmesi (3 Ekim).

Türk bibliyografi bilgini Bursalı Tahir Beyin ölümü (doğ. 1861) (*Osmanlı Müellifleri*).

Mısır'da Kral I. Fuad Üniversitesinin kurulması.

İbni Suud'un kendini Hicaz Kralı ve Necid Sultanı ilân etmesi (1932 de devlete Saudi Arabistan adı verilmiştir. Devletin resmî mezhebi *Hambelilik* tir).

Fas'ta Rif mücahitlerinin başı Abdülkerim'in teslim olması.

Müsteşrik Cl. Hurart (doğ. 1854)'ın ve İran Edebiyatı Uzmanı Müsteşrik Edvard Brovne (doğ. 1862)'in ölümleri.

Mekke'de Panislâmizm Kongresinin toplanması.

1927

Atatürk'ün tarihî büyük Nutkunu söylemesi (15-20 Ekim).

Irak bağımsızlığının İngiltere tarafından tanınması suretiyle Irak'ta İngiliz manda idaresinin sona ermesi.

1928

Teşkilâtı Esasiye Kanunundan dine ait hükümlerin çıkarılması suretiyle lâik Cumhuriyet nizamının kökleştirilmesi (10 Nisan).

Türkiye'de Lâtin esasından alınma Türk alfabesinin kabulü (1 Kasım).

Ürdün'ün bir Emaret (Prenslik) olarak bağımsızlığının tanınması.

1929

Afganistan'da inkılaplara karşı ayaklanma ve Kızıl Amanullah'ın tahttan uzaklaştırılması.

1930

Kadınlara Belediye meclislerine üye seçmek ve seçilmek hakkının tanınması.

Tarihçi ve dilci Barthold'un ölümü (doğ. 1869).

1931

Türk Tarih Kurumunun kurulması (15 Nisan).

Gustave Lebon (doğ. 1841)'un ve Stanley Lane - Pool (doğ. 1854)'un ölümleri.

1932

Türk Dil Kurumunun Kuruluşu (12 Temmuz).

Türkiye'nin Milletler Cemiyetine alınması.
Irak'ın tam bağımsızlığa kavuşması.

1933

İstanbul Darülfünununun kaldırılarak yerine yeni bir Üniversitenin teşkilâtlandırılması.

1934

Türkiye'de kadınlara milletvekili seçmek ve seçilmek hakkının tanınması.

Mishigan Üniversitesi tarafından *Ars Islamica* dergisinin yayımına başlanması.

Soyadı kanununun kabulü.

1935

Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin kurulması.

İslâm tarihçisi Leon Caetani (doğ. 1869)'nin ölümü (*Annali dell' Islam*).

Ayasofya'nın Müze olarak açılması (1 Şubat).

Tahran Üniversitesinin kurulması.

Hafta tatil gününün cumadan pazara çevrilmesi.

1936

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümü (doğ. 1873) (*Safahat, İstiklâl marşı*).

Ankara'da Devlet Konservatuvarının kurulması (Musiki Muallim Mektebi adı altında açılışı: 1924).

İran'da Akademinin kurulması.

Suriye'nin bağımsızlığının tanınması ile Fransız mandasının sona ermesi.

Türk Tarih Kurumu tarafından *Belleten*'in yayımına başlanması.

İngiltere ile Mısır arasında Mısır'daki İngiliz işgaline son veren ve Mısır'ın bağımsızlığını tanıyan andlaşmanın imzalanması.

Mısır'da El-Ezher Üniversitesinin teşkilâtının yenilenmesi (İlk kuruluşu: 996).

1937

Abdülhak Hamid Tarhan'ın ölümü (doğ. 1852) (*Makber, Târik, Finten*).

İstanbul'da Dolmabahçe sarayının Veliâht dairesinde Türk Resim ve Heykel Müzesinin açılması.

1938

Atatürk'ün ölümü (10 Kasım) (doğ. 1881).

1939

Hatay'ın Anavatan'a katılması (30 Haziran 1938 de bağımsız bir cumhuriyet olarak kurulmuştu).

İkinci Cihan Savaşının başlaması.

1940

İslâm Ansiklopedisi Türkçe tercümesinin genişletilerek ve tamamlanarak yayımına başlanması.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir Tercüme Bürosu kurulması, Edebî klâsiklerin ve *Tercüme* dergisinin yayımına başlanması.

- 1941 Hattat Kâmil Akdik'in ölümü (doğ. 1862). Avusturya'lı müsteşrik ve islâm nümizmatı Edward Karl Max von Zambaur (doğ. 1866)ın ölümü.
- Ankara'da Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi artistlerinin umuma ilk defa bir opera temsili vermeleri.
- 1943 Adnan adıvar (1882 - 1955): *Osmanlı Türklerinde ilim* (ilk fransızca basılışı: *La Science Chez les Turcs Ottomons*, Paris 1939). Ankara Fen Fakültesinin açılması.
- 1944 İstanbul'da Teknik Üniversitenin açılması.
- 1945 Yunus Emre Oratoryosu. (Adnan Saygun).
- Fransa'nın Suriye ve Lübnan'dan çekilmesi. - Arap Birliğinin kurulması. - San Fransisco'da Birleşmiş Milletler Anayasasının imzalanması (26 Haziran). - İkinci Cihan Savaşının sona ermesi. - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurulu (*Unesco*) sözleşmesinin Londra'da imzalanması.
- Ankara Tıp Fakültesinin açılması.
- 1946 Türkiye'de çok partili demokratik rejimin başlaması.
- Türkiye Üniversitelerine muhtariyet veren kanunun kabulü.
- Ankara ve Kâbil Üniversitelerinin kurulması.
- Türkiye'de tek dereceli seçim usulünün kabulü.
- Tezhipçi ve Tuğrakeş hattat İsmail Hakkı Altınbezer'in ölümü. (doğ. 1870)
- Ürdün'ün bağımsız bir krallık olması.
- 1947 Türkiye'de din derslerinin ilk okullarda ihtiyarî olarak okutulmasına başlanması.

- 1948 Hindistan ile Pakistan'ın müstakil birer devlet haline gelmeleri.
Filistin'deki İngiliz mandasının sona ermesi, İsrail devletinin kurulması.
Arap Birliği devletleri ile İsrail arasında savaşın başlaması.
Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca *İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*'nin kabulü (10 Aralık).
- İstanbul'da Milletlerarası Şark Tetkikleri Cemiyetinin kurulması ve *Oriens* adı altında bir dergi yayımına başlanması.
- Ankara Devlet Opera ve Tiyatrosunun açılışı (ilk temsil: Kerem ile Aslı'nın birinci perdesi).
- 1949 Ankara Üniversitesinde bir İlahiyat Fakültesi kurulması. Kuzey Atlantik Paktının imzalanması.
Türkiye'nin Avrupa Konseyine girmesi. - Endonezya'nın bağımsızlığının ilânı.
- Bağdat Üniversitesinin kurulması.
- 1951 Türkiye'nin Atlantik Paktına kabulü. - Birleşmiş Milletler tarafından Libya'ya verilen bağımsızlığın ilânı ve Libya kiralığının Sünusî hanedanı idaresinde kurulması.
- 1953 Beyrut'ta Lübnan Millî Üniversitesinin kuruluşu.
Mısır'da Cumhuriyet ilânı.
- 1955 İzmir'de Ege Üniversitesinin açılması
- 1956 Sudan'ın bağımsız bir devlet haline gelmesi. Müsteşrik Karl Brokelman (doğ. 1868)'ın, Lévi - Provençal (doğ. 1894)'in ölümleri.
Fas'ın bağımsızlığını elde etmesi.
Tunus'un bağımsızlığını elde ederek bir Cumhuriyet kurması.
- 1957 Washington'da inşa olunan Büyük Caminin Başkan Eisenhower'in bulunduğu bir törenle ibadete açılması.
- 1958 Erzurum'da Atatürk Üniversitesinin açılması.

1959

Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresinin Ankara'da toplanması.

Kıbrıs'ın bir Cumhuriyet idaresi altında bağımsızlığına kavuşması.

1960

Anayasa hükümlerini ihlâl eden Demokrat Parti hükümetinin iktidardan uzaklaştırılması (27 Mayıs).

Afrika'da nüfuslarının yarıdan çoğunu islâmların teşkil ettiği Nigeria, Çad, Mali, Senegal ve Somali Cumhuriyetlerinin bağımsız birer devlet halinde kurulmaları.

Afrika'da Mauritanya İslâm Cumhuriyetinin bağımsız olarak kurulması.

1961

Kurucu Meclisin açılışı (6 Ocak)

Kurucu Meclis tarafından hazırlanan Yeni Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın halk oyuna sunularak yürürlüğe girmesi (9 Temmuz).

Büyük Millet Meclisinin açılarak yeni Anayasa hükümlerine göre Cumhurbaşkanı seçip hükümeti kurması (25 Ekim).

1962

Cezayir Cumhuriyeti'nin kurulması.

Yemen'de Cumhuriyetin kurulması.

Louis Massignon'un ölümü (doğ. 1873).

E K L E R

- I — İslâm Devletleri Cetveli.
- II — İslâm Halifeleri kollarının birbirleriyle bağlantıları.
- III — Emevî Halifeleri soy kütüğü.
- IV — Abbasî Halifeleri soy kütüğü.
- V — Endülüs Emevîleri soy kütüğü.
- VI — İslâm Devletleri tarihinin sinkronolojik görünüşü.
- VII — Fatımî Halifeleri soy kütüğü.
- VIII — Mısır Abbasî Halifeleri soy kütüğü.
- IX — Anadolu'da Türk birliğinin kurulması ve Anadolu Beylikleri tarihinin sinkronolojik görünüşü.
- X — Osmanlı Padişahları soy kütüğü.
- XI — Selçuk Sultanları soy kütüğü.
- XII — İslâm Sanatı tarihinin sinkronolojik görünüşü.

I. İSLÂM DEVLETLERİ CETVELİ

(Kronoloji sırasına göre*)

632- 661	Dört Halife (Hulefayi Raşidîn).....	[Emevîler]
661- 750	Emevî Halifeleri.....	[Abbâsîler]
665-1349	Bavendiler (Taberistan İslamı kabul: 841)....	[İlhanlılar]
750-1258	Abbâsî Halifeleri	[Selçuklular]
752-1624	Amman İmamları ve Seyidleri (Maskat Sultanları)	[Beni Ya'rub]
756-1031	Endülüs Emevîleri (Kurtuba).....	[Tavaif-i Mülûk]
788- 985	İdrisîler (Magrib).....	[Endülüs Emevîleri]
800- 909	Aglebliler (Tunus).....	[Aglebliler]
819-1021	Beni Ziyad (Yemen: Zebîd).....	[Beni Necâh]
821- 873	Beni Tahir (Horasan).....	[Saffarîler]
825- 898	Beni Dulaf (Acliyun, İran)	[Abbâsîler]
861- 997	Beni Yafur (Yemen: Sana ve Canad)	[?]
864- 928	Alevîler (Taberistan)	[Samanoğulları, Ziyarîler]
865- 961	Beni Uhayzir (Mekke ve Yemame)	[Karmatlar]
868- 905	Tulunlular (Mısır).....	[Abbâsîler]
868- 908	Saffarîler (İran).....	[Samanoğulları]
874- 999	Samanoğulları (Maveraünnehir ve İran) [Türkistan hanları ve Gazneliler]	
879- 930?	Beni Sac (İran Azerbaycan'ı).....	[Abbâsîler]
893-1300?	Beni Ressi İmamları (Beni Tabataba) (Yemen)[Zeydi İmamları]	
899- 977?	Karmatlar (Bahreyn)	[Abbâsîler]
909-1171	Fatimîler (Tunus, Mısır, Suriye).....	[Eyyubiler]
928-1077	Ziyarîler (Taberistan, Orta İran). [İsmailîler, Haşîşîler]	
929- 991	Beni Hamdan (Musul).....	[Büveyhoğulları]
932-1056	Büveyh oğulları (Güney İran ve Irak). [Kakveyliler Gazneliler ve Selçuklular]	
932-1212?	İlek Hanlar (Türkistan Hakanları) (Batı Türkistan) [Kara Hatalar]	
935- 949	Berîdiler (Basra)	[Büveyhoğulları]
935- 969	İhşitlar (Mısır)	[Abbâsîler]

*) Baştaki rakamlar hükümetlerin kuruluş ve son buluş tarihlerini, yuvarlak parantez içindeki isimler hâkim oldukları coğrafi alanı veya ikinci adlarını veyahut merkezlerini, köşeli parantez içindeki yazılar da yerlerini sonradan hangi devletlerin aldığını göstermektedir.

Bazı tarihlerin yanlarına konulan soru işaretleri de, kesin olarak bilinmeyen fakat en yaklaşık olduğunda birleşilen tarihleri göstermektedir.

- 944-1015 Beni Hamdan (Haleb)..... [Fatımiler]
948-1071 Beni Kelb (Sicilya)..... [Normanlar]
949- 984 Beni Şahin (Şat-tul-Arab çevresindeki büyük bataklıklar:
Batayih) [Büveyhoğulları]
951-1174 Beni Şeddad..... [Horasan Selçukluları]
?959-1015 Beni Hasanveyh (Batı Orta İran)..... [Büveyhoğulları]
962-1183 Gazneliler (Afganistan ve Pencap)..... [Gurtular]
962-1453 Beni Paduspan (İran)..... [Safeviler]
966-1201 Beni Fılayta (Mekke Şerifleri, Havaşim, Süleymaniler)
[Beni Katâde]
972-1148 Beni Zeyri (Tunus, Kayrevan) [Normanlar, Muvahhidler]
990-1096 Beni Mervan (Âmid)..... [Horasan Selçukluları]
996-1096 Beni Ukayl (Musul)..... [Horasan Selçukluları]
1007-1051 Beni Kakveyh (Batı ve Orta İran) [Selçuklular]
1007-1152 Beni Hammad (Cezayir) [Muvahhidler]
1009-1085 Beni Zünnun (Tuleytula) [İspanyollar]
1012-1090 Zeyrililer (Gırnata) [Murabıtlar]
1012-1150 Beni Mezyed (Hille) [Zengiler]
1016-1057 Hammudiler (Malaga) [Muvahhidler]
1017-1075 Denia Melikleri [Hudlular]
1019-1141 Tücihliler ve Hudlular (Zaragoza) [İspanyollar]
1021-1096 Âmirliler (Valansiya) [İspanyonlar, Murabıtlar]
1021-1159 Beni Necah (Yemen: Zebid) [Beni Mehdi]
1022-1230 Mayorka Melikleri [Muvahhidler]
1023-1079 Beni Mirdas (Haleb) [Beni Ukayl]
1023-1091 Abbadiler (İşbiliye) [Murabıtlar, Aragonlular]
1025-1092 Albunte (Alpuente) Melikleri (Kasımoğulları) ... [Murabıtlar,
Muvahhidler]
1027-1094 Eftasi'ler (Badajoz) [Murabıtlar]
1031-1068 Beni Cehver (Kurtuba) [Abbadiler]
1037-1098 Beni Suleyh (Yemen: Sana) [Sana Hamdanileri]
1039-1058 Hammudiler (Algeciras) [Abbadiler]
1039-1090 Tartuşa Melikleri [Hudlular]
1040-1157 Horasan Selçukluları (Büyük Selçuk İmparatorluğu)
[Harzemşahlar]
1041-1091 Sumadihliler (Almeria) [Murabıtlar]
1041-1187 Kirman Selçukluları..... [Oğuz Türkmenleri]
?1052-1147 Murabıtlar (Fas, Cezayir, Endülüs) [Murabıtlar]
1056-1289? Şebankâre Atabekleri..... [Muzafferiler]
?1071-1174 Danişmend'liler (Sivas Kolu)..... [Anadolu Selçukluları]
?1071-1201 Saltuk oğulları (Erzurum)..... [Anadolu Selçukluları]
1071-1252? Mengüçükler (Erzincan, Kemah, Divrik). [Anadolu Selçuk-
luları]

- ?1077-1231 Harzemşahlar [Moğollar]
 1077-1308 Anadolu Selçukluları (Konya) . [Moğollar, Beylikler, Osmanlılar]
 1083-1200? Beni Zurey' (Aden) [Eyyubiler]
 1090-1256 Haşîşiler (İsmaililer, Alamut) [Moğollar]
 1094-1117 Suriye Selçukluları..... [Burlular ve Artuk oğulları]
 ?1097-1183 İnal oğulları (Diyarbakir) [Eyyubiler]
 1098-1173 Beni Hamdan (Yemen: Sana) [Eyyubiler]
 1100-1207 Ermenşahlar (Ahlat)..... [Eyyubiler]
 1101-1231 Artukoğulları (Hasankeyf ve Amid Sokmanlar tabakası)
 [Eyyubiler]
 1104-1154 Şam Atabekleri (Burlular)..... [Zengiler]
 1108-1408 Mardin Artukluları (İlgazi'ler tabakası).. [Kara Koyunlular]
 1117-1194 Irak Selçukluları (Bağdad)..... [Harzemşahlar]
 1127-1262 Musul Atabekleri (Zengiler) [Moğollar]
 1130-1269 Muvahhidler (Afrika ve Endülüs) / Beni Hafs, Beni Zeyd,
 Beni Merin]
 1136-1225 İldeniz'liler (Azerbaycan Atabekleri) [Harzemşahlar]
 ?1142-1177 Danişmend'liler (Malatya kolu)..... [Anadolu Selçukluları]
 1144-1233 Erbil Atabekleri (Beytekin'liler)..... [Abbâsiler, Moğollar]
 1145-1170 Mürsiye Melikleri (Endülüs) [Muvahhidler]
 1146-1181 Haleb Atabekleri..... [Sencar Atabekleri Eyyubiler]
 1146-1225 Azerbaycan Atabekleri (İldeniz oğulları)... [Harzemşahlar]
 1147-1286 Salgur'lar (Faris Atabekleri)..... [İlhanlılar]
 1148-1215 Gurlular (Afganistan ve Hindistan'da). [Harzemşahlar, Delhi
 Sultanları]
 1148-1424 Hezaraspî'ler (Luristan-î Büzürk Atabekleri).. [Timurlular]
 1154-1406 Beni Nebhan İmamları (Umman) ... [Seçimle gelen İmamlar]
 ?1155-1551 Şirvanşahlar (Azerbaycan, Kafkasya, Demirkapı). [Osmanlılar,
 İran]
 1159-1173 Beni Mehdi (Yemen: Zebid) [Eyyubiler]
 1170-1220 Sencar Atabekleri..... [Miyafarkin Eyyubileri]
 1174-1229 Eyyubiler (Yemen) [Beni Resul]
 1174-1252 Eyyubiler (Mısır) [Mısır Kölemenleri]
 1178-1262 Eyyubiler (Hums) [Mısır Kölemenleri]
 1178-1270 Eyyubiler (Balbek) [Moğollar]
 1178-1341 Eyyubiler (Hama) [Mısır Kölemenleri]
 1180-1220 Cezire Atabekleri..... [Eyyubiler]
 1185-1233 Harput Artukluları..... [Anadolu Selçukluları]
 1188-1263 Eyyubiler (Gerek) [Mısır Kölemenleri]
 1193-1260 Eyyubiler (Haleb) [Moğollar]
 1193-1260 Eyyubiler (Şam) [Moğollar]

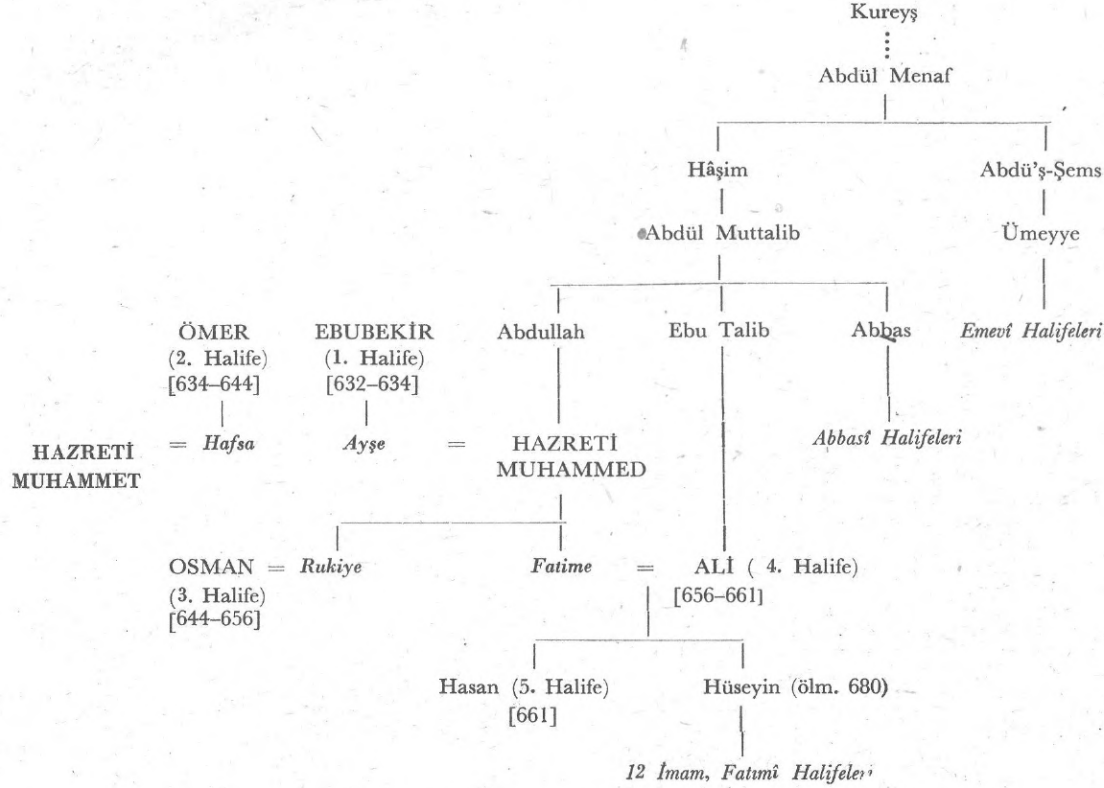
- 1194-1274 Yezd Atabekleri..... [İlhanlılar]
 1195-1470 Beni Merîn (Fas)..... [Beni Vattas]
 ?1195-1596 Hurşid oğulları (Luristan-ı Küçük Atabekleri).. [Safevîler]
 1200-1260 Eyyubîler (Miyafarkin) [Moğollar]
 1201-1916 Beni Katâde (Mekke Şerfleri)..... [1516-1916 Osmanlılar]
 1202-1576 Bengale Vali ve Melikleri
 a) Valiler (1202-1338)
 b) Melikler (1338-1576)..... [Türk-Moğol İmparatorluğu]
 ?1203-1320 Çobanlılar (Kastamonu Beyleri)..... [İsfendiyaşlılar]
 1206-1555 Delhi Sultanları (Hindistan)
 a) Memlûkler (1206-1290)
 b) Kılıçiler (1290-1320)
 c) Tuğluklar (1320-1414)
 d) Seyyitler (1414-1451)
 e) Lodiler (1451-1526)..... [Babur]
 f) Afganlar (1540-1555)..... [Türk-Moğol İmparatorluğu]
 1222-1303 Kutluk Hanlar..... [Muzafferiler]
 1223-1269 Beni Hûd (Hudlular, Mürsiye) [İspanyollar]
 1224-1502 Altın Ordu Hanları (Deşt-i Kıpçak)..... [Rusya]
 a) Batu dalı (1224-1359) (Batı Kıpçak'ta Gök Ordu)
 b) Orda dalı (1226-1396) (Doğu Kıpçak'ta Ak Ordu)
 c) Toka Timur dalı (Kazan, Kasım. Ejderhan ve Kırım Hanlıkları)
 d) Şiban dalı (Özbek, Buhara ve Hive Hanlıkları)
 1224-1659 Şibanlılar (Sibirya) [Canyan]
 1227-1370 Çağatay Hanlığı (Maveraünnehir)..... [Timurlular]
 1228-1574 Beni Hafs (Tunus)..... [Osmanlılar]
 1229-1454 Beni Rasul (Yemen)..... [Beni Tahir]
 1232-1492 Nasrîler (Beni Ahmer, Endülüs: Gırnata) [İspanyollar]
 1232-1524 Eyyubîler (Hasankeyf) [Osmanlılar]
 1239-1554 Beni Ziyân (Beni Abd-ül-Vad) (Cezayir)..... [Osmanlılar]
 1245-1383 Beni Kert (Herat) [Timurlular]
 1250-1382 Mısır Kölemenleri (Türk, Bahrî memlûkler) [Birci Memlûkler]
 1256-1344 İlhanlılar (İran Moğolları). [Celâyirîler, Muzafferîler, Serbedarîler]
 ?1256-1483 Karamanoğulları (Konya)..... [Osmanlılar]
 1261-1517 Abbasî Halifeleri (Mısır)..... [Osmanlılar]
 1277-1300 Pervane Oğulları (Sinop).... [Gazi Çelebi, Candaroğulları]
 ?1277-1368 Denizli Beyleri (Lâdik Beyleri)..... [Osmanlılar]
 ?1285-1349? Sahib Ata oğulları (Afyon)..... [Germiyanoğulları]

- ?1288-1326 Eşrefoğulları (Beyşehir) [*Hamidoğulları*]
 1291-1461 Candaroğulları (İsfendiyaroğulları, Kızıl Ahmedliler)
 [Osmanlılar]
 1299-1403 Aydınoğulları (Aydın) [*Osmanlılar*]
 1299-1922 Osmanlılar [*Türkiye Cumhuriyeti*]
 ?1300-1336 Karasi oğulları (Balıkesir) [*Osmanlılar*]
 1300-1355? Gazi Çelebi (Sinop) [*Osmanlılar*]
 1300-1392 Hamid oğulları (İsparta) . [*Karamanoğulları ve Osmanlılar*]
 ?1300-1410 Saruhan oğulları (Manisa) [*Osmanlılar*]
 ?1300-1425 Mentеше oğulları (Muğla)..... [*Osmanlılar*]
 ?1300-1426 Teke oğulları (Antalya) [*Osmanlılar*]
 ?1300-1428 Germiyan oğulları (Kütahya) [*Osmanlılar*]
 1303-1357 Beni İncu (İran) [*Muzafferîler*]
 1313-1393 Muzafferîler (İran) [*Timurlular*]
 1318-1344 Çobanlılar (Azerbaycan)..... [*Beni İncu'lar*]
 1334-1587 Keşmir Melikleri..... [*Türk-Moğol İmparatorluğu*]
 1335-1381 Ertena oğulları (Orta Anadolu) [*Osmanlılar*]
 1336-1411 Celâyirliler (İlkânyan) (Irak).... [*Kara Koyunlular*]
 1337-1381 Serbedarîler (Horasan) [*Timurlular*]
 1337-1409 Toğa Timurîler (Horasan) [*Timurlular*]
 1339-1521 Zulkadır oğulları (Maraş ve Elbistan) [*Osmanlılar*]
 1347-1526 Behmeniye Melikleri (Gülberke'ler). [*İmadşahîler, Nizamşahî-
 ler, Beridşahîler, Âdilşahîler, Kutubşahîler*]
 1348-1758 Çağatay Hanları (Tuğluk-Timur kolu, Doğu Türkistan) [*Çin*]
 1359-1590 Kârkeyai'ler (Keylân)..... [*Safevîler*]
 1359-1596 Seyyitler (Kıvamiyye, Mazenderan)..... [*Safevîler*]
 1370-1501 Timurlular (Semerkand) [*Şibanlılar*]
 1378-1608? Ramazan oğulları (Adana) [*Osmanlılar*]
 1380-1469 Kara Koyunlular (Azerbaycan ve Irak) .. [*Ak Koyunlular*]
 1381-1398 Kadı Burhanettin Hükümeti (Sivas) [*Osmanlılar*]
 1382-1517 Mısır Kölemenleri (Çerkes, Burcî Memlûkler) .. [*Osmanlılar*]
 1394-1500 Şark Melikleri (Conpur) [*Delhi Sultanlığı*]
 1396-1572 Gücerat Melikleri..... [*Türk-Moğol İmparatorluğu*]
 1399-1600 Handeş Melikleri (Farukî'ler).. [*Türk-Moğol İmparatorluğu*]
 1401-1530 Malve Melikleri..... [*Gücerat Melikleri*]
 1403-1425 İzmir oğulları (İzmir) [*Osmanlılar*]
 ?1403-1508 Ak Koyunlular (Diyarbakir, Azerbaycan ve İran)
 [*Safevîler ve Osmanlılar*]
 1420-1475 Kırım Hanlığı (Bağımsız) [*Osmanlı himayesi*]
 1428-1599 Şibanlılar (Özbekler)..... [*Canyan*]
 Buhara Kolu (1540-1557)
 Semerkand Kolu (1560-1578)

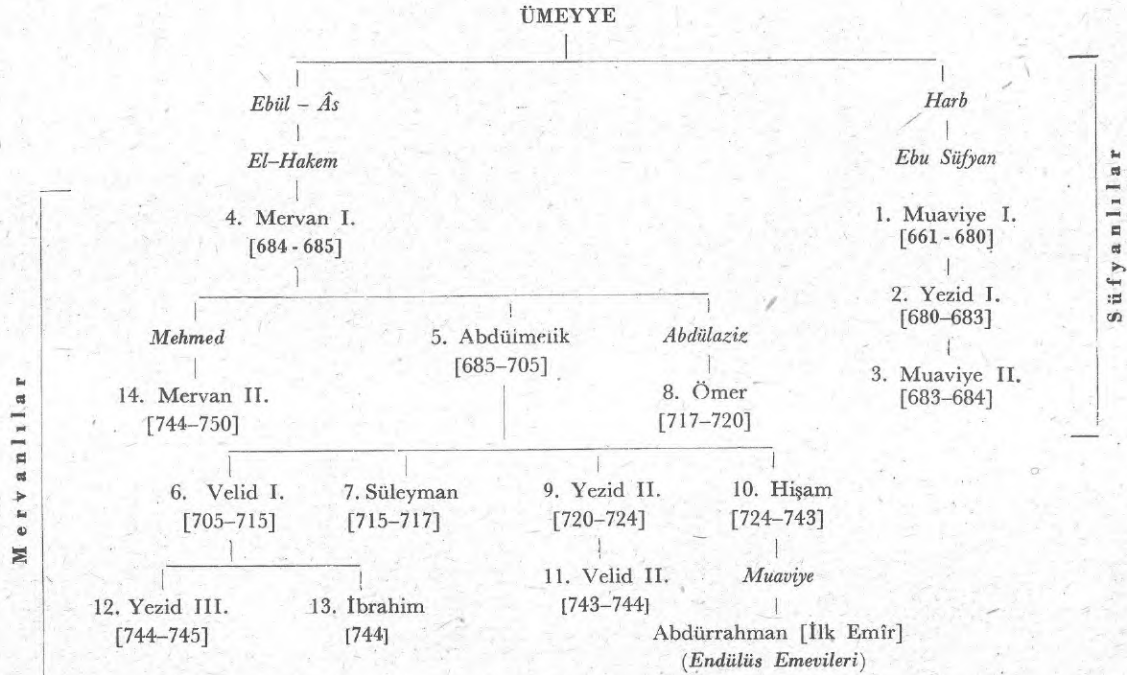
- 1445-1552 Kazan Hanlığı [Rusya]
1445-1681 Kasım Hanlığı (Oka) [Rusya]
1454-1517 Beni Tahir (Yemen) [Mısır Memlûkleri, Osmanlılar]
1466-1554 Astrahan Hanlığı (Ejderhan) [Rusya]
1470-1550 Beni Vattas (Fas) [Sadî Şerifleri]
1475-1774 Kırım Hanlığı (Osmanlı himâyesinde) [Bağımsız]
1489-1686 Âdilşahîler (Biçapur) [Türk-Moğol İmparatorluğu]
1491-1575 İmadşahîler (Berar) [Nizamşahîler]
1491-1599 Nizamşahîler (Ahmednagar) ... [Türk-Moğol İmparatorluğu]
1492-1609 Beridşahîhiler (Bidar) [Âdilşahîler]
1502- İnan Şahlığı
a) Safevîler (1502-1736)
b) Afganlar (1722-1729)
c) Afşarlar (1736-1796)
d) Zendler (1750-1794)
e) Kaçarlar (1779-1925)
f) Pehlevîler (1925-)
- 1510-1533 Cezayir Türk Sultanlığı [Osmanlılar]
1511-1659 Sadî Şerifleri (Fas) [Filâlî Şerifleri]
1512-1687 Kutubşahîler (Kelkende) [Türk-Moğol İmparatorluğu]
1515-1921 Hive Hanlığı [1873'ten itibaren Rusya'ya haraca bağlı]
1516-1916 Mekke Şerifleri (Beni Katâde) [Osmanlı idaresinde]
1526-1858 Türk-Moğol İmparatorluğu (Hindistan).. [Büyük Britanya]
1591-1962 San'a İmamları (Zeydî İmamları) [Cumhuriyet]
- 1538, 1569 tarihlerinde olmak üzere Osmanlılar tarafından iki defa fethedilen Yemen 1636 da bağımsızlığını elde etmiş, 1843 de tekrar feth edilerek bir vilâyet halinde teşkilâtlandırılmış ve 1918 de Mondros mütarekesi ile teak olunmuştur.
- 1599-1785 Canyan (Astrahanlılar, Buhara) [Mangutlar]
1600-1947 Haydarabad Nizamları [İngiliz Hind İmparatorluğu]
1624-1741 Beni Ya'rub İmamları (Umman) [Maskat Sultanlığı]
1650-1887 Bülûcistan Hanları (Kelât) [İngiliz Hind İmparatorluğu]
1659-1830 Cezayir Ağaları ve Dayıları [Fransa]
1664-1911 Filâlî Şerifleri (Fas) [Fransa himayesi]
1665-1881 Tunus Beyliği [Fransa]
1700-1876 Hokand Hanları (Fergana) [Rusya]
1705-1956 Tunus Beyleri (1881-1956 Fransa işgalı) [Cumhuriyet]
1711-1835 Karamanlılar (Trablusgarp) [Osmanlılar]
1741- Maskat Sultanlığı (1779'a kadar imam sonra Seyyid) Umman :
Merkez 1783'den beri Maskat)
1746-1926 Necid Sultanlığı [Hicaz Kırallığı ve Necid Sultanlığı]
1747- Afganistan Kırallığı
1774-1783 Kırım Hanlığı (Bağımsız) [Rusya]

- 1785-1921 Mangıtlar (Buhara) ... [1868'den itibaren Rusya'ya haraca bağlı]
- 1805-1914 Mısır Hidivliđi (Hidiv unvanı 1866'da verilmiştir) [Kırallık]
- 1911-1956 Fas Sultanlığı (Fransa himayesinde) [Bağımsız]
- 1914-1953 Mısır Kırallığı [Cumhuriyet]
- 1916-1926 Hicaz Kırallığı [Saudi Arabistan]
- 1920-
Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti (1923'den sonra)
Türkiye Cumhuriyeti
- 1920-1957 Irak Melikliği (Kırallığı) [Cumhuriyet]
- 1926-
Hicaz ve Necid Kırallığı (1932 den itibaren Saudi Arabistan)
- 1938-1939 Hatay Cumhuriyeti [Türkiye Cumhuriyetine katılmıştır]
- 1947-
Pakistan Cumhuriyeti.
- 1951-
Libya Kırallığı.
- 1953-
Mısır Cumhuriyeti.
- 1956-
Fas Sultanlığı.
- 1956-
Tunus Cumhuriyeti.
- 1956-
Sudan Cumhuriyeti.
- 1957-
Irak Cumhuriyeti.
- 1962-
Cezayir Cumhuriyeti.
- 1962-
Yemen Cumhuriyeti.

II. İSLÂM HALİFELERİ KOLLARININ BİRBİRLERİYLE BAĞLANTILARI

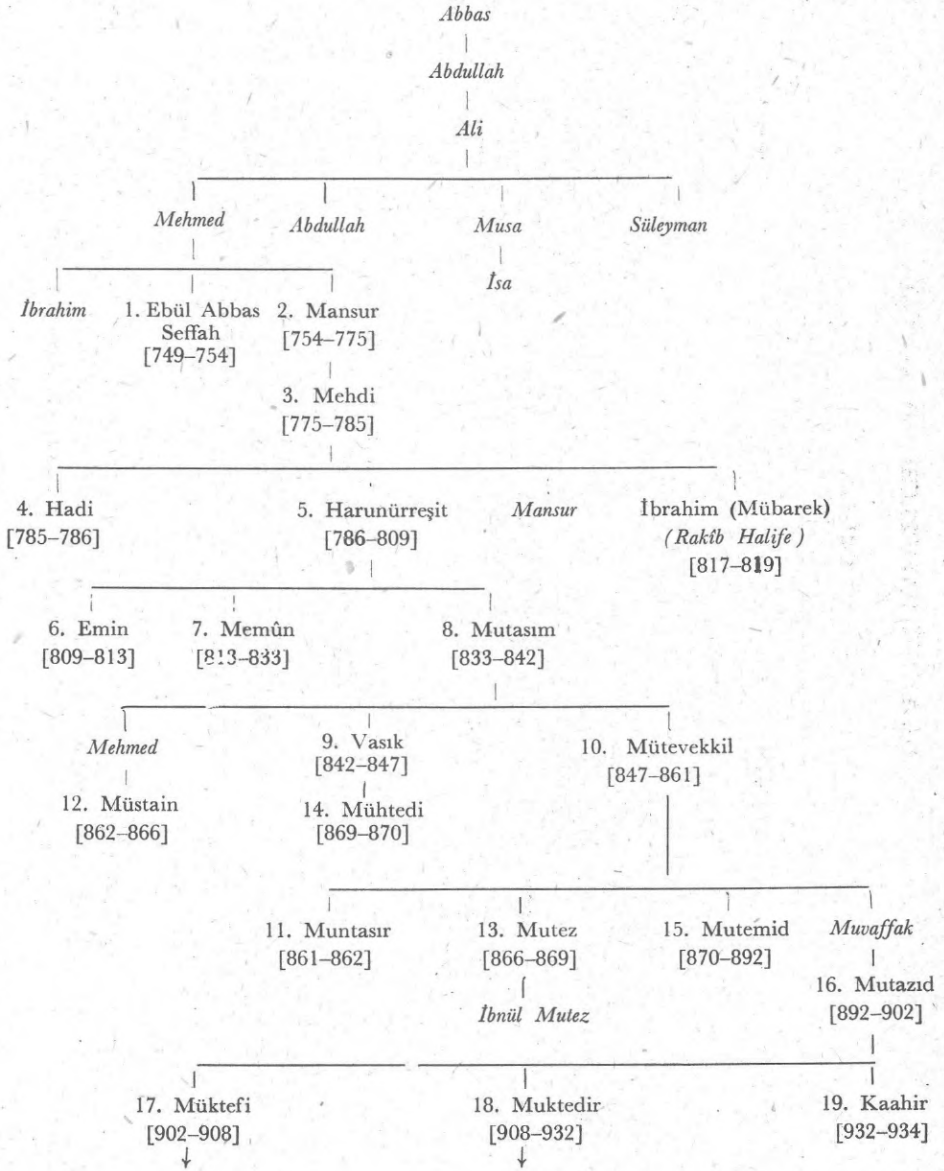

III. EMEVİ HALİFELERİ SOY KÜTÜĞÜ

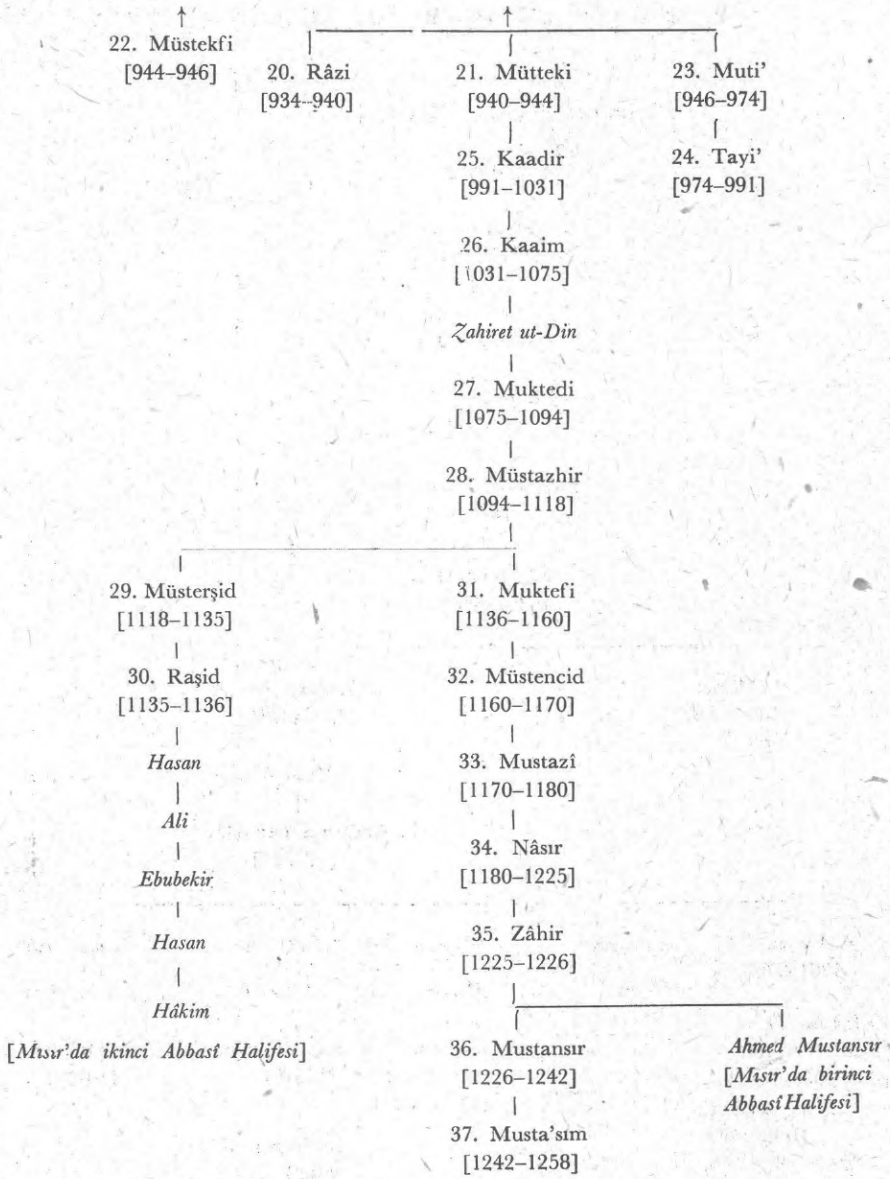

Hüseyin Kerbela'da öldürüldükten sonra 683-692 yılları arasında Abdullah b. Zübeyr (doğ. 622) de Mekke'de Halifeliğini ilân ederek Hicaz, Yemen, Irak, İran ve Horasan'da hüküm sürmüşse de Haccac tarafından yakalamp öldürülmüştür.

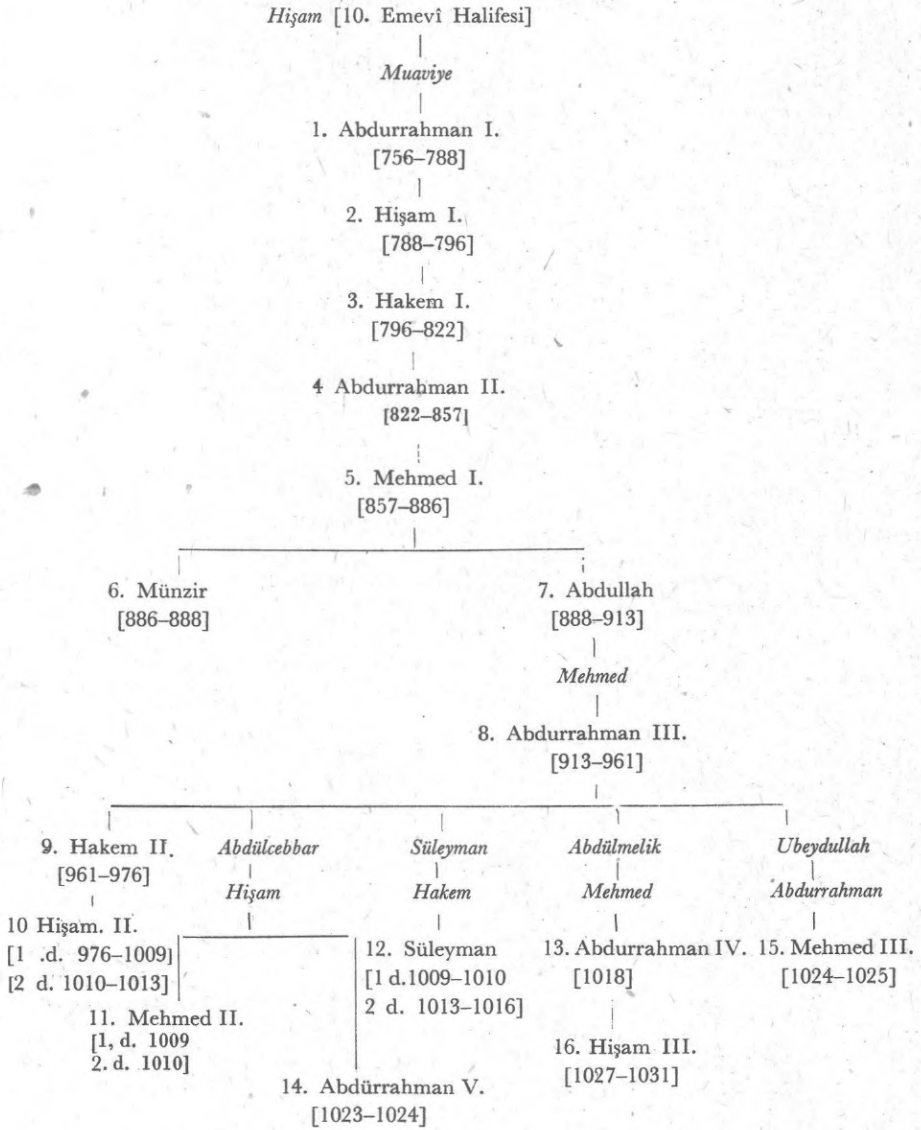
IV. ABBASİ HALİFELERİ SOY KÜTÜĞÜ

[Arkası 105 inci sahifede]

V. ENDÜLÜS EMEVİLERİ SOY KÜTÜĞÜ

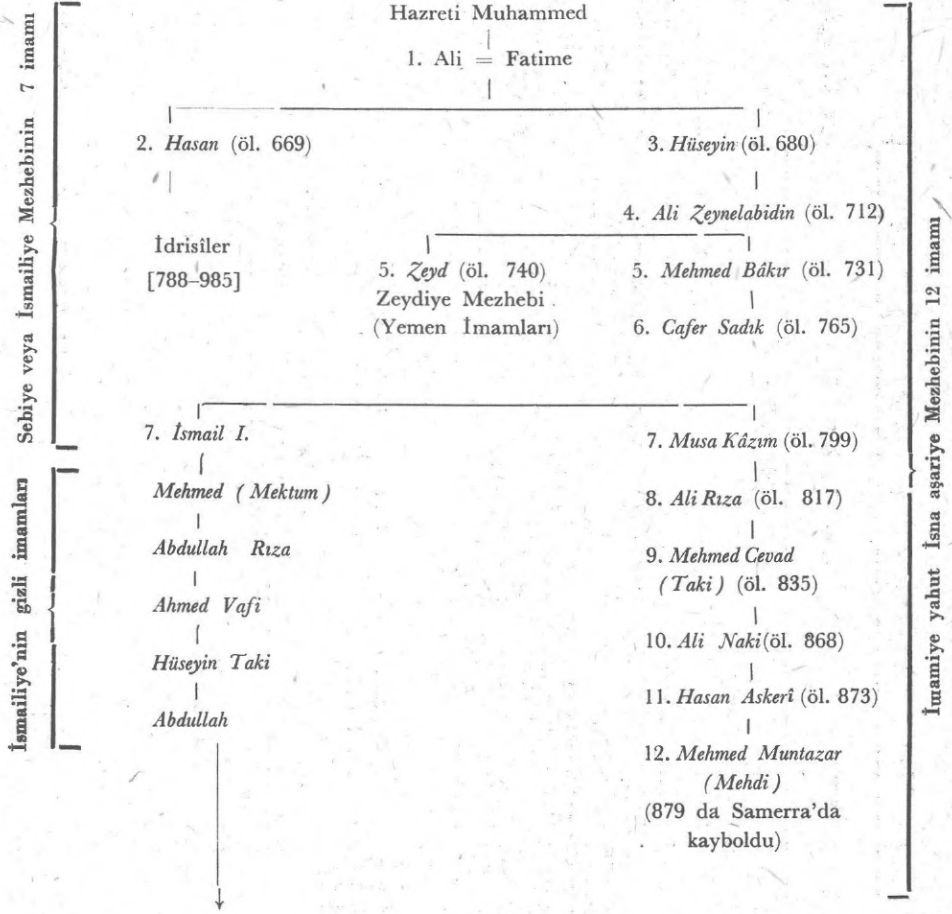

1016-1018 de Hammud'lardarn Ali, 1018-1021 de Haşim, 1021-1022 de Kasım, 1025-1027 de Yahya Halifelik makamını işgal etmişlerdir.

M.S.	İspanya	Mısır	Suriye	Irak	İran	VI. İSLÂM DEVLETLERİ TARİHİNİN GÖRÜNÜŞÜ	
700		Emeviler 660-750					
800	Endülüs Emeviler 750-1031	Abbâsîler 750 - (1258)					
900		Tulunlular 868-905			821		
1000	Tevaifi Mülûk (1012-1090)	Ahşitler 935-969	929	932	868 Tahiriler		
1100	Mura-bitlar ve Muvahhidler	Fatimiler (909) 969 - 1171	Hamdanîler	Büveyhîler	Saffarîler (874 - 999)		
1200	1222-1492 Gırnata'da Benî Ahmer	1174 — Eyyubî-	Zengiler 1127	Artuklular 1101	1039	Bizans 1077	Gazneliler 962 - 1183
1300			1096-1270		1039		1148 - 1215
1400		Memlûkler 1250 - 1517		İlhanlılar 1256 - 1344	1039		
1500			Kara (1380-1469)	Celâyirîler 1336 - 1411	Muzafferîler 1313-1393	1299	Delhi Sultanları 1206 (1215)-1526
1600			ve Akkoyunlular (1403-1508)		Timurlular 1370 (1387)-1502	Beylikleri 1466	
1700		Osmanlılar		1638	Safevîler 1502-1736	Osmanlılar 1299 - 1920	Hind-Moğol İmp. 1526 - 1858

E. Kühnel'in *Islamische Kleinkunst*'ından düzeltilerek alınmıştır.

VII. FATİMİ HALİFELERİ SOY KÜTÜĞÜ

[Arkası 109 uncu sahifede]

FATİMİ HALİFELERİ

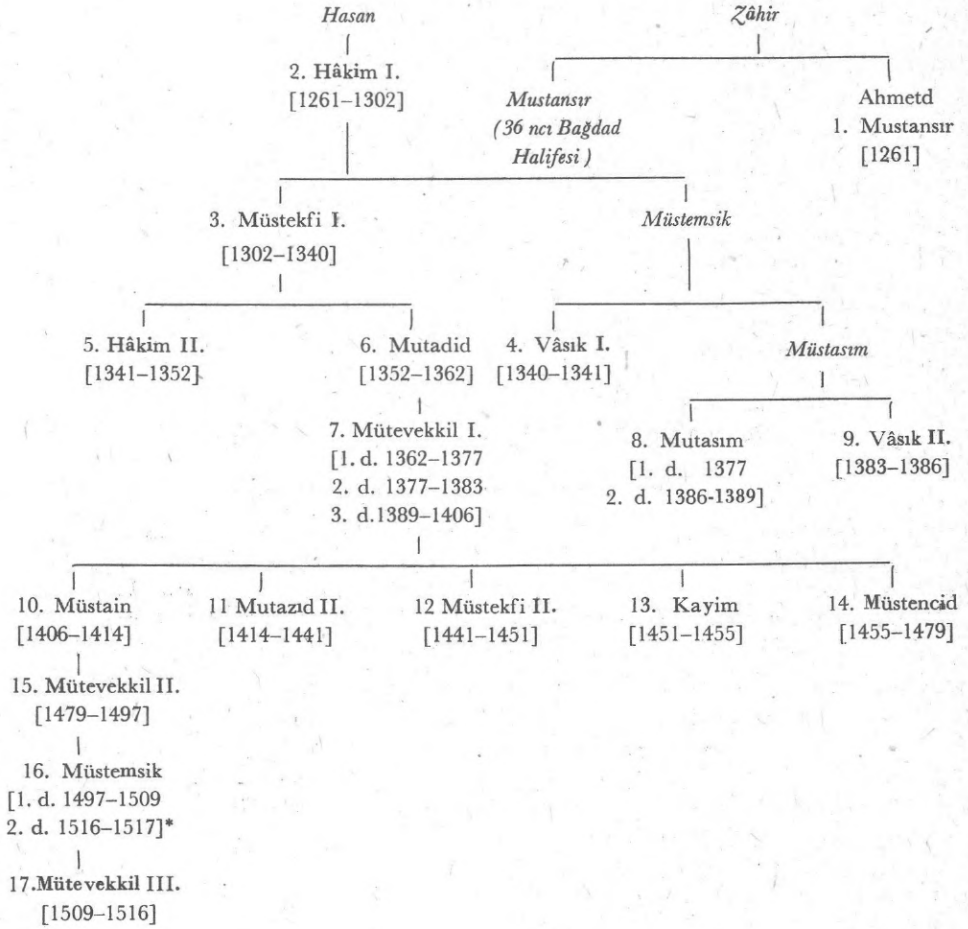
- ↑
1. Mehdi
[909-934]
|
2. Kayim
[934-945]
|
3. Mansur
[945-953]
|
4. Muizz
[953-975]
|
5. Aziz
[975-996]
|
6. Hâkim
[996-1021]
|
7. Zâhir
[1021-1036]
|
8. Mustansır
[1036-1074]
-
9. Musta'li
[1094-1101]
|
10. Âmir
[1101-1130]
-
12. El-Zâfir
[1149-1154]
|
13. El-Fayiz
[1154-1160]

Mehmed
|
11. El-Hâfız
[1130-1149]

Nizâr
İsmailiye'nin
Nizâriye kolu
(Ağahan'lar)

Yusuf
|
14. El-Âzıd
[1160-1171]

VIII. MISIR ABBASİ HALİFELERİ SOY KÜTÜĞÜ

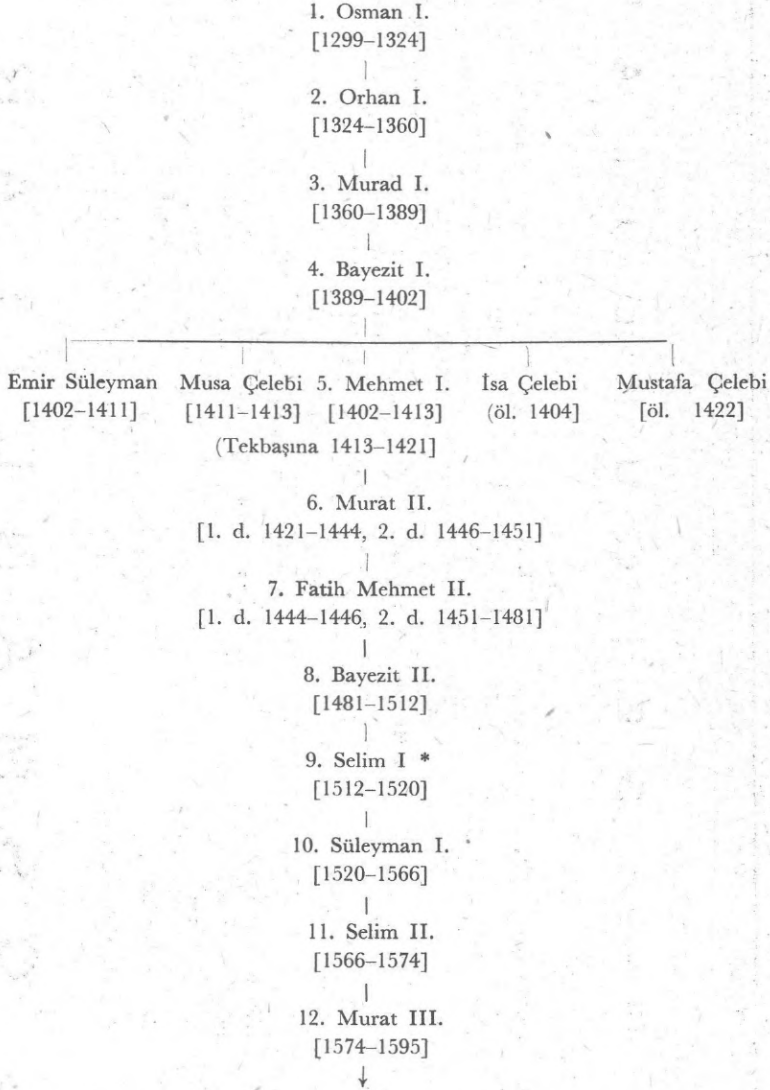

*] Oğlu Mütevekil'e vekil olarak

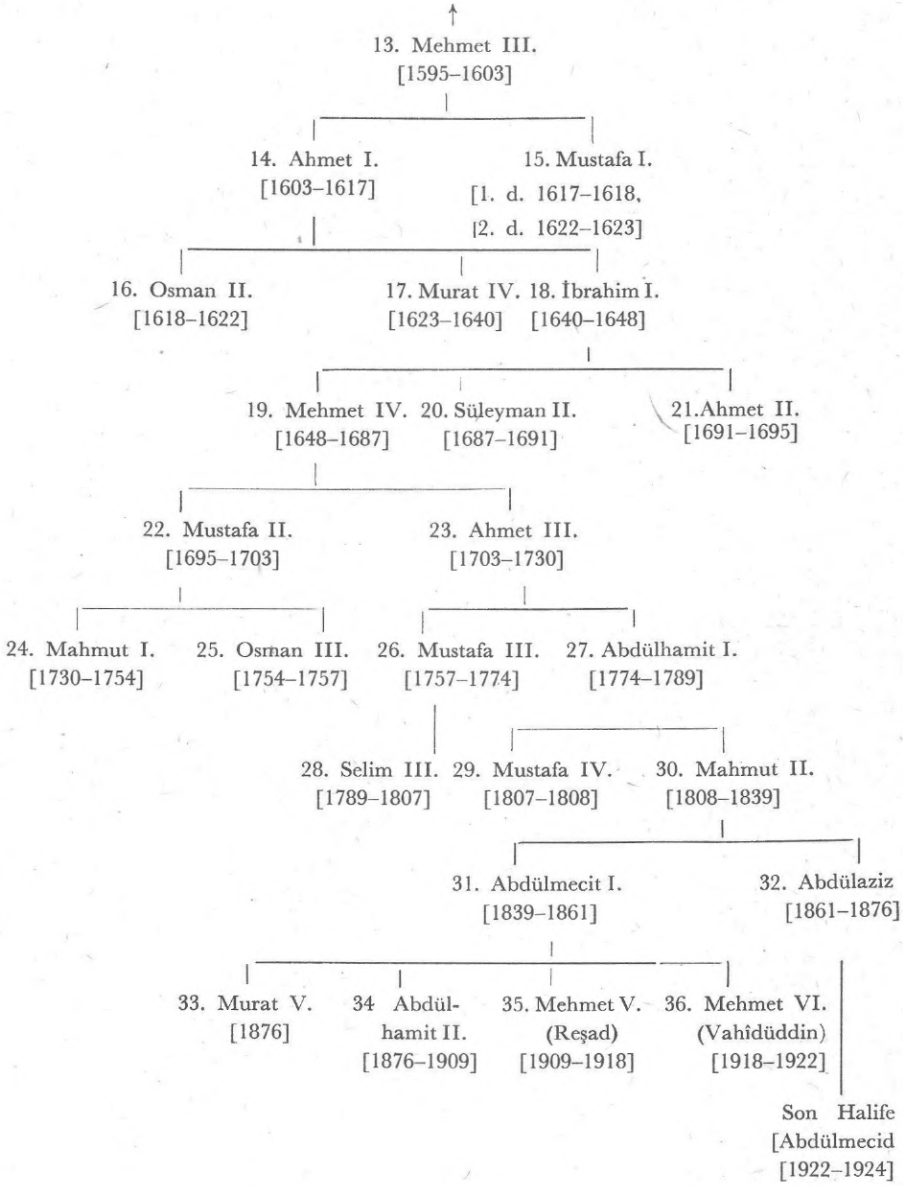
**IX. ANADOLU'DA TÜRK BİRLİĞİNİN KURULMASI VE ANADOLU
BEYLİKLERİ TARİHİNİN SİNKRONOLOJİK GÖRÜNÜŞÜ**

Bizans	Osmanlı	Karasi	Hamid	Germiyan	Teke	Saruhan	Aydın	Menteşe	Kastamonu	Karaman	
1261 Mihail Paleologos	1232 Ertuğrul	S E L Ç U K L U L A R							1228 Karaman		
1283 Andronikos	1299 Osman	Aclan	Hamid 1374	Alişir 1264	Teke	1300 Saruhan	1300 Aydın	1300 Mentеше	1292 Timur	1261 I. Mehmet	
1326 Bursa 1330 İznik	1326 Orhan	1336	1328 Hızır Hüseyin	I. Yakub		1345 İlyas	1333 Mehmed Ömer (Umur)	Yakub Mahmud	Şuca'-uddin Adil Bayezit (Kötürüm)	1278 Mahmut	
	1360 I. Murad		1386	II. Yakub 1388		1374 İshak	1348 İsa	1391 İlyas	Isfendiyar	Yahşi	
				1390	1391	1390	1391	1391	1393	1381 Alaettin	
				Y. Bayezid tarafından ilhak : Timur tarafından iade							
	1389 Bayezid (Yıldırım)			1402 II. Yakub	1402 Osman	Hızır 1402	1402 Musa Umur	1402 İlyas Üveys Ahmet	1402 İsfendiyar	1402 II. Mehmet İbrahim	
	1402 Timur istilâsı I, Mehmed					Cüneyd	Cüneyd Mustafa	Leyş	İbrahim İsmail	1424	
	1421 II. Murad			1428	1424	1425		1426	Kızıl Ahmet	Pir Ahmet 1464	
	1451 II. Mehmed (Fatih)			II. Murad tarafından son ilhak							1466
									1461	1466	
				O S M A N L I L A R							

X. OSMANLI PADIŞAHLARI SOY KÜTÜĞÜ

[Arkası 113 üncü sahifede]

[*] 1517 den itibaren ve Yavuz Selim'den başlayarak Osmanlı Padişahları "Halife,, unvanını da almışlardır.

İNDEKS

A. KİŞİ ADLARI

- Abbas (Şah), 66
Abdullah bin Vehhab, 71
Abdullah Efendi (Seyyid, Yedikuleli), 70
Abdullah El-Ukberî (İbn ül-Cevzî), 49
Abdullah Seffah (Ebül Abbas), 18
Abdullah (Zübeyr oğlu), 14
Abdullah (Ürdün Kırâhı), 84
Abdullah b. Ömer (Beyzavî), 55
Abdurrahman I (Endülüs Emevî Emîri) 18,20
Abdurrahman II. (Endülüs Emevî Halifesi), 23
Abdurrahman III. (Endülüs Emevî Halifesi), 29
Abdurrahman Gafikî, 16, 17
Abdülaziz (Emevî Halifesi Ömerin babası) 16,
Abdülhak Hamid Tarhan, 88
Abdülhamid, 79
Abdülkadir Ceylanî (Şeyh), 44
Abdülkerim 84, 86
Abdülmelik, 14, 17
Adîd üd-Devle, 32
Adnan Adıvar, 89
Adnan Saygun, 89
Adsız 42
Afrikalı Leon, 63
Agâh Efendi, 77
Ahmet (Dalgıç), 68,
Ahmet (Karahisarlı), 65
Ahmet b. Büye (Muiz al-Davle), 31
Ahmet, III, 70
Ahmed b. Hanbel, 26
Ahmed b. Tulun, 27
Ahmet Cevdet Paşa, 81
Ahmed El-Belazuri, 28
Ahmet Paşa (Şeker), 77, 79, 82
Ahmet Fethi Paşa, 75
Ahmed Kaydanî, 80
Ahmed Rufai (Şeyh), 45
Ahmet Vefik Paşa, 81
Ahmed Yesevî, 44
Alâeddin I. (Konya Selçuk Sultanı), 44
Alexander Ross, 68
Alfons VI. (Leon ve Kastilya) 37
Alfons VII. (İspanya İmparatoru), 42
Alfonso X. (Bilgin, El Sabio), 52, 53
Âli (Mustafa), 67
Ali (Halife), 12, 13, 19, 23
Ali Efendi (Kınalızade), 65
Ali Efendi (Zenbilli), 63
Ali Hasan El-Zeyyatî (Afrikalı Leon), 63
Ali Kuşçu, 61
Ali Suavi, 77, 78, 79
Alişir Nevaî, 62
Alp Arslan, 36
Alptekin, 31
Al-Salih Neomeddin (Eyyubî hükümdarı), 51
Amanullah, 87
Ampère, 73
Amr ibn-ül Âs, 11
Amuray, 45
A'rabi Paşa, 80
Argun, 55
Aristo, 61
Arslan Yürekli Rişard, 46, 47
Asım Efendi (Mütercim), 73
Atatürk, 84, 86, 88, 90
Auguste Lumière, 81
Aybey (Kutbüddin), 47
Ayşe, 13
Aziz (Sultan), 78
Baba İshak, 50
Babek, 23
Babür, 63, 98
Bacon, 53

Bahaettin (Mehmet), 58
Bahaettin Veled, 49
Bakî, 67
Balfour, 84
Barbaros Hayrettin, 63
Baron Kremer, 80
Batlamyos, 21
Batu Han, 52, 98
Baudouin de Boulogne, 39, 40, 41
Baudoin, IV, 45
Baybars, 53, 54
Bedrettin (Şeyh, Simavlı), 59
Bergson, 81
Berke Han, 52
Beroul, 44
Beşinci Karl, 63, 64
Bettanî, 53
Beyzavî (Abdullah b. Ömer), 55
Bibi Hatun, 58
Bihzad, 64
Bilge Han, 17
Bohemond, 39
Bonapart, 72
Bramante, 62
Buharî, 26
Buridan (Jean), 57
Büyük Reşit Paşa, 76
Büzürgümmid, 41

Cabir b. Hayyan, 19
Câhiz, 26
Cassini, 71
Celâleddini Rumî, 54
Celâlettin Harzemşah, 49
Celâlüddin (Melikşah), 37
Cemalettin Efganî (Afganî), 80, 81
Cengiz Han, 47, 49
Cerîr, 17
Cervantes, 67
Cevherî, 34
Champollion, 73
Charlemagne (Şarlman), 20, 21, 22, 23
Charles d'Anjou, 54
Charles Martel, 17
Chevreul, 73
Clément VII. (Papa), 63
Cl. Huart, 86
Colbert, 68
Conrad III. 43
Cooke, 75
Constantin Porphyrogénète, 30

Copernicus, 64, 70
Corci, Zeydan, 83
Curie'ler, 81

Çelebi Mehmet, 59
Çinarî İsmail Efendi, (Kalfazade), 71

Dalgıç Ahmet, 68
Dante, 56
Darwin, 76
Dede Efendi (Hamamizade İsmail), 75
Deli Petro, 69
Descartes, 68
D'Herbelot, 69
Diogenis, 36
Duns Scot, 56

Ebu Abdullah (Mukaddesi), 32, 33
Ebu Abdullah (Şii), 28, 29
Ebu Abdullah Mehmed (Endülüslü), 39
Ebu Abdullah Yakut b. Abdullah Şihab'üd-din el-Hamevî, 50
Ebû Amr Osman b. Ömer, (İbnü'l-Hâcib), 51
Ebu Aziz Katade, 47
Ebubekir (Hal'fe), 10, 11
Ebubekir İbni Tufeyl, 46
Ebu Bekir Mehmed, (Emirül Ümera), 30
Ebu Bekir Mehmed b. Ahmed El-Şafîi, 40
Ebubekir Razi, 29
Ebu Cafer-il Mansur, 18
Ebu Davud (Süleyman İbn-i Eş'as), 27
Ebu Hanife (İmam-ı Azam), 19
Ebu Hayyan al-Garnattî, 57
Ebu İshak Şirazî, 36
Ebu Mahnef, 19
Ebu Mansur Mehmed b. Mehmed (İmam Matürîdî), 30
Ebu Muhammed Abdullah b. Ahmed b. el-Baytar Ziyau'd-din (İbnül Baytar), 51
Ebu Musa el-Eşarî, 12
Ebu Müslim, 17, 18
Ebu Nasr Mehmet b. Mehmed (Farabî), 31
Ebu Novas, 22
Ebu Ömer Mehmed b. Yusuf (El-Kindî), 31
Ebu Rebia, (Ömer b.), 16
Ebu Said (Arap seyyahı), 26
Ebu Temim, 34
Ebu Temmam, 25
Ebu Tufayl Âmir, 16

- Ebu Ubeydullah, 28, 29, 30
 Ebül Abbas (Seffah), 18
 Ebülâla al-Maarri, 36
 Ebül Ferec, (Urfah Gregorius), 55
 Ebül-Hasan, Ali (El-Eşari), 30
 Ebül Fida (İmad üd-Din Eyyubi), 57
 Ebül Vefa, 32
 Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed İzzüd-din
 el-Şeylani el-Cezeri (İbü'l- Esir) 50
 Ebussûd Efendi, 66
 Ebül Velid Mehmed (İbni Rüşd), 47
 Edison, 79
 Edward Browne, 86
 Edward Karl Max von Zambaur, 89
 EisenhoPer, 90
 Ekber, 65, 66
 El-Aziz, 33
 El-Battani, 29
 El-Belazuri (Ahmed), 28
 El-Biruni, 35
 El-Cezeri (Ebu'l Hasan Ali b. Muhammed
 İzzüddin el-Şeybanî) (İbnü'l-Esir), 50
 El-Eşari, (Ebu'l-Hasan Ali), 30
 El-Hamevi (Ebu Abdullah Yakut b. Abdullah
 Şihab'üd-din), 50
 El-Kâmil (Eyyubi), 50
 El-Kindî (Ebu Ömer Mehmed b. Yusuf), 31
 El-Makrizî, 60
 El-Mansur (Yakub b. Yusuf), 47
 El-Mukaddesi (Ebu Abdullah), 32, 33
 El-Mustansir, 54
 El-Mütenebbi, 31, 32
 El Sabio (Alfonso X.), 52, 53
 El-Termedi (İmam Muhammed b. İsa), 28
 El-Ukberi (Abdullah, İbn ül-Cevzi), 49
 Erasmus, 63
 Ertuğrul Bey, 55
 Esame b. Munkiz, 46
 Esmahan Sultan, 65
 Evliya Çelebi, 69
 Evzavi, 19
 Euclidis 67
 Eyyub (Mısır Sultan), 51
 Fahreddin Razi, 48
 Farabi (Ebu Nasr Mehmed b. Mehr el), 31
 Fatih (Sultan Mehmet), 60
 Fatih Guillaume, 36
 Faysal, 84
 Ferazdak, 17
 Ferdinand (Kastilya Kırak), 50
 Ferec b. Salim 54
 Philippe Auguste, 46
 Firdevsi (Hasan b. İshak), 33, 34
 Firuzâbadî, 59
 François (Birinci), 63
 Frederick II, 50
 Frederick Barbarossa, 43, 46
 Fuad, I., 86
 Fulton, 72
 Fuzuli, 65
 Gabriel Hanotaux, 81
 Gandhi, 84
 Gay-Lussac, 73
 Gazali, 40
 Gazan, Mahmud, 56
 Giotto, 56
 Gıyasettin Cemşit, 59
 Gıyaseddin Gazi, 48
 Godfroy de Bouillon, 39
 Goethe, 74
 Graham Bell, 79
 Greguar VII., 37
 Greguar IX, 50
 Greguar, XIII, 66
 Gregorius (Urfah Ebül Ferec), 50
 Guillaume (Fatih), 36
 Guillaume Bude, 63
 Guillaume Postel, 63
 Gulam Ahmed Kaydani, 80
 Gustave Lebon, 87
 Gutenberg, 60
 Guy de Lusignan, 46
 Guyot de Provins, 46
 Güzel Philippe, 56
 Haccac (Zalim), 14
 Hacı Bayram-ı Velî, 59
 Hacı Bektaş Veli, 57
 Hacı Halife (Kâtip Çelebi), 68, 70
 Hadım Süleyman Paşa, 64
 Hâfiz (Şirazi), 58
 Hâfiz Abru (Nureddin b. Lütfullah), 60
 Hâfiz Ebu Abdullah, (İbn-i Mace), 27
 Hâfiz Osman (Hattat), 69, 78
 Hakem I. (Endülüsi), 21
 Hakim (Fatım Halifesi), 34
 Halid (Bermekoğlu), 18
 Halil Abu-Abdurrahman, 20

Hallac-ı Mansur, 29
 Hamamizade İsmail Dede, 75
 Hamdullah (Şeyh), 62
 Hammer-Purgstall, 72, 76
 Hanotaux (Gabriel), 81
 Hanri IV. (Alman İmp.), 37, 47
 Harirî (Kasım b. Ali), 41
 Harizmî (Mehmet b. Musa), 26, 42
 Harunürreşit (Halife), 19, 20, 22, 34
 Harvard, 68
 Hasan Basri, 16
 Hasan b. İshak (Firdevsî) 33, 34
 Hasan b. Sabbah, 38, 61
 Hasan Efendi (Şuuri), 69
 Hatice, 9
 Haydar Nigârî, 65
 Hayyam (Ömer), 41
 Hazreti Muhammed, 9, 10, 13
 Heraklius, 9, 10
 Hertz, 80
 Herzl, 81
 Hişam (b. Abdül-Melik), 16, 17
 Hişam I. (Endülüüs), 21,
 Hulâgu, 52, 53
 Hüseyin, 13
 Hüseyin (Şerif, Kırâl), 83
 Hüseyin b. İshak, 27
 Hüseyin b. Yahya (Ravendî), 29
 Hüsrev (Molla), 61
 Hüsrev II, (Perviz), 9, 10,
 Hüsrev Dehlevî, 57

 İbn al-Mukaffa, 19
 İbni Agleb, 21
 İbni Arabşah, 60
 İbni Battuta, 58
 İbni Cerîr, 29
 İbni Cübeyr, 48
 İbni Hacerül Askalanî, 60
 İbni Haldun, 57, 59
 İbni Hallikân, 54
 İbni Hazm, 36
 İbni Hordazbeh, 29
 İbni Kuteybe (Müslim), 28
 İbni Kuzmân, 44
 İbni Mace, 27
 İbni Macid, 61
 İbni Miskeveyh, 35
 İbni Muin'ül Muslî, 49
 İbni Mukla, 30

İbni Sina, 35
 İbni Rüşd, (Ebül-Velid Mehmed), 47, 61
 İbni Sebî, 54
 İbni Suud, 82, 86
 İbni Teymiye, 57
 İbni Tufeyl (Ebubekir), 46
 İbni Tumert, 41, 42
 İbn'ül-Adim (Kemalü'd-din Ebül Kasım
 Ömer b. Ahmed), 53
 İbnül Baytar, 51
 İbnül Cevzî (Abdullah El- Ukberi), 49
 İbnü'l Cevzî (Sibt), 52
 İbnü'l Hâcib (Ebû Amr Osman b. Ömer), 51
 İbnül İbrî (Ebül Ferec), 55
 İbnül Kelbî, 23
 İbnül Kutya, 32
 İbrahim (Abbasi Halifesi), 23
 İbrahim (Şerhetcizade), 63
 İbrahim Paşa, (Mısır Valisi), 74
 İbrahim Hakkı (Erzurumlu), 71
 İbrahim Müteferrika, 69, 70
 İdris II. (Fas), 22
 İdrisi (Coğrafyacı), 43
 Ignatius de Loyola, 64, 65
 İkbâl, 82
 İletmiş, 47 :
 İmad üd-Din Eyyubî (Ebül Fida), 57
 İmad-üd-Din Kâtib, 47
 İmadüddin Zengi, 41, 42, 43
 İmam-ı Azam Ebu Hanîfe, 19
 İnocent III. (Papa), 48
 İsa Mehmet, 68
 İsmail (Safevi), 62
 İsmail (Şam Eyyubileri), 51
 İsmail Efendi (Çınarî, Kalfazade), 71
 İsmail Hakkı Altınbezer, 89

 İtrî, 69
 Jan VIII., (Papa), 27
 Jean Buridan, 57
 Jean d'Arc, 59
 Jean Hus, 58, 59
 Jean Scot Erigéne, 26
 Jean Tzetzés, 43

 Kadı Burhanettin, 99
 Kadızâde-i Rumî (Salahattin Musa b. Mahmud),
 59
 Kahtaba, 17, 18
 Kaim Bil-lah, 37
 Kalavun (Mısır Memlûk Sultanı), 55

- Kalfazade Çınarî İsmail Efendi, 71
 Kâmil Akdik, 89
 Kanunî (Sultan Süleyman), 63
 Karahisarlı Ahmed, 65
 Karl (Beşinci), 63, 64
 Karl Brokelman, 90
 Kasım b. Ali (Hariri), 41
 Kaşgarlı Mahmud, 37
 Katade (Ebu Aziz), 47
 Kâtip Çelebi Mustafa Efendi, 68, 70
 Kavalah Mehmet Ali Paşa, 72, 73, 74
 Kaydanî (Mirza Gulam Ahmed), 80
 Kazasker Mustafa İzzet Efendi, 79
 Kazasker Mustafa Rakım Efendi, 74
 Kemalü'd-din Ebül Kasım Ömer b. Ahmed
 (İbnü'l-Adim), 53
 Kepler, 68
 Keyhüssev I. (Anadolu Selçuk.), 48
 Kiblet ül-Küttab (Yakut-ı Mustasamî), 65
 Kılıçarslan I, 38, 39, 40
 Kılıçarslan IV, 53
 Kınalızade Ali Efendi, 65
 Koca Ragıp Paşa, 71
 Koca Sinan (Mimar), 64, 65, 66, 68
 Kremer (Baron), 80
 Kristof Kolomb, 61, 62
 Kubilay Han, 53, 55
 Kutbüddin Aybey, 47
 Kutbüddin Şirazi, 56
 Kutulmuşoğlu Süleyman, 37

 Lavoisier 71
 Leon Caetani, 87
 Lévi-Provençal, 90
 Levni, 70
 Lokman Çelebi (Seyyit), 67
 Louis Lumière, 81
 Louis Massignon, 91
 Lumière kardeşler, 81
 Luther, 64
 Lûtfi (Molla), 61

 Macellan, 62
 Machiavelli, 62
 Mahmud (Gazan), 56
 Mahmud (Gazneli), 33, 35
 Mahmud (Kaşgarlı), 37
 Mahmut Efendi (Mirim Çelebi), 63
 Mahmut Paşa, 60

 Malik b. Anas, 21
 Mansur (Halife), 18, 19
 Marco Polo, 52, 54
 Marconi, 81
 Marie Curie, 81
 Marun, 20
 Matrakçı Nasuh, 65
 Matürîdî (Ebu Mansur Mehmed b. Mehmed), 30
 Medicis'ler, 67
 Mehdi (12 inci imam), 27
 Mehdi (Halife), 19, 20, 23
 Mehmet (Çelebi), 59
 Mehmet Ağa (Sedefkâr), 67
 Mehmet Akif Ersoy, 88
 Mehmet Ali Paşa (Kavalah), 72, 73, 74
 Mehmet Bahaettin, 68
 Mehmet b. İshak (Nedim), 33
 Mehmet b. Musa (Harizmi), 26
 Mehmet El-Muntazar, 27
 Mehmet Esat Efendi (Yesari), 72
 Mehmet Harzemşah, 49
 Mehmet Sait-Efendi (Yirmisekiz Çelebizade), 69
 Mehmet Süreyya Bey, 82
 Mehmet Tahir, (Mimar), 71
 Melikşah, 37, 38
 Memûn (Halife), 22, 23, 24
 Mercator, 64, 68
 Mervan (Hakem oğlu), 14
 Mesudi, 31
 Michelangelo, 64, 65
 Mihail Kerularius, 35
 Mîhrimah Sultan, 65
 Mimar Sinan, 64, 65, 66, 68
 Mirim Çelebi, 63
 Mirza Gulam Ahmed Kaydanî, 80
 Mitat Paşa, 78
 Molière, 81
 Molla Hüsrev, 61,
 Molla Lûtfi, 61
 Monge 71
 Muaviye I., 11, 12, 13
 Muaviye II., 14
 Muhammed (Hazret-i), 9, 10, 13
 Muhammed Abduh, 80, 81
 Muhammed b. İbrahim b. Tabataba, 23
 Muhammed bin İsa El-Termedi, 28
 Muhammed b. Tumert, 41, 42
 Muhiddin-i Arabî, 51
 Mahtar, 14
 Muiz al-Davle (Ahmet b. Büye), 31

- Mukaddest (Ebu Abdullah), 32,33
 Mu'anna, 20
 Murat III., 66
 Musa b. Nusayr, 15
 Mustafa III., 71
 Mustafa (Mimar), 68, 70
 Mustafa Ağa (Mimar), 70
 Mustafa Âli, 67
 Mustafa Efendi (Kâtip Çelebi), 68
 Mustafa İzzet Efendi, (Kazasker), 79
 Mustafa İzzet Efendi (Yesarizade), 76
 Mustafa Kemal, 84, 86, 88, 90
 Mustafa Rakım (Kazasker), 74
 Mustansır (Fatımî Halifesi), 39
 Mutasım (Halife), 24
 Mutazid (Halife), 28
 Mutemid (Halife), 28
 Muvaffak (Müdebbir ül-mülk), 28
 Müktefi (Halife), 28
 Müslim (İbni Kuteybe), 28
 Müstain (Halife), 26
 Müstakimzade Süleyman Sadettin Efendi, 71
 Müstansır (Halife), 26
 Mütercim Asım Efendi, 73
 Mütevekkil (Halife), 25, 26
- Nabî, 69
 Nadir Şah, 70
 Namık Kemal, 78
 Namık Kemal, 78
 Nasrüddin Sebüktekin, 32
 Nasrüddin Tusî, 52, 54, 61
 Nasuh (Matrakçı), 65
 Nedim (Şair), 70
 Nedim (Mehmed b. İshak), 33
 Nevaî (Alîşir), 62
 Newton, 69
 N'cephorus Phocas, 30
 Nicolas Savary, 71
 Niepce, 73
 Nigârî (Haydar), 65
 Nizamî (Gence'li) 47
 Nizamül-Mülk, 36, 38
 Nobel, 77, 81
 Numan b. Sabit (İmam-ı Azam Ebu Hanife), 19
 Nureddin b. Lütfullah, 60
 Nurettin Zengi, 41, 42, 43, 44, 45
- Olcaytu, 57
 Orda, 98
- Osman (Hafız, Hattat), 69
 Osman (Halife), 12
 Osman Hamdi Bey, 82
- Ömer (Abdülaziz oğlu, Halife), 16
 Ömer (Hal'fe), 11, 12
 Ömer b. Ebu Rebia, 16
 Ömer Hayyam, 41
 Özdemir Paşa, 64
- Paraselsus, 70
 Petro (Deli), 69
 Philippe IV (Güzel), 56
 Photius, 26
 Pierre Curie, 81
 Pierre l'Ermite, 38, 39
 Pierre Lescot, 65
 Pierre le Vénérable, 42, 44
 Pirî Reis, 62, 64
 Pursukî, 41
- Rafi' b. Leys, 22,
 Ragıp Paşa (Koca), 71
 Raimundo Lu'lio, 54
 Raoul Glaber, 35
 Ravendî (Hüseyin b. Yahya), 29
 Razî (Ahmed), 31
 Razi (Ebu Bekir), 29, 54, 61
 Redhouse, 81
 Renard, 80
 Reşidüddin Sinan, 44
 Reşit Paşa (Büyük), 76
 Rişard (Arslan yürekli), 46
 Rıza Han Pehlevî, 86
 Robert de Chester, 42
 Roger (Sicilya Norman kralı), 43
 Röntgen, 81
 Rudegi, 30
 Rüstem, Paşa, 65
- Sadettin, Efendi, 67
 Sadi (Şirazlı), 55
 Sabahattin, Musa b. Mahmud (Kadızaade-i Rumi), 59
 Saint Dominique, 48
 Saint Etienne, 33
 Saint Louis, 51, 54
 Salâhattin (Eyyubî), 44, 45, 46, 47
 Sale, 70
 Salih b. Abdülkuddus, 20
 Salih İsmail (Eyyubî hükümdarı), 51

- Schweiger, 67
Sebüktekin (Nasrüddin), 32
Sedefkâr Mehmet Ağa, 67
Seffah (Ebül Abbas), 18
Selim (Yavuz), 62, 63
Selim, III., 71
Sencer (Sultan), 41
Senefelder, 72, 73
Seyfettin Gazi (Musul Atabeki), 43
Seyfüddevele, 30
Seyyid Abdullah Efendi (Yedikuleli), 70
Seyyid Lokman Çelebi, 67
Shakespeare, 67
Sieur du Ryes, 68
Silvestre de Sacy, 72
Sinan (Mimar), 64, 65, 66, 68
Sinan Paşa, 61
Sinanü'd-din Yusuf (Mimar), 60
Sixtus IV. (Papa), 61
Sıbt İbnü'l- Cevzi (Ebü'l-Muzaffer yusuf b. Kızıoğlu b. Abdullah), 52
Sokollu Mehmet Paşa, 65
Stanley Lane-Pool, 87
Stephenson, 73
Suavi (Ali), 77, 78, 79
Sühreverdi (Şeyh Şahabeddin), 46
Süleyman (Kanunî), 63
Süleyman (Kutulmuşoğlu), 37
Süleyman Çelebi (Mevlid sahibi), 59
Süleyman İbn-i Eş'as (Ebu Davud), 27
Süleyman Paşa (Hadım), 64
Süleyman Sadettin Efendi (Müstakimzade), 71
Şah Abbas, 66
Şahabettin Sühreverdi (Şeyh), 46
Şarلمان (Charlemagne), 20, 21, 22, 23,
Şeker Ahmet Paşa, 77, 79, 82
Şekip Efendi, 75
Şemsettin Sami Bey, 82
Şeyh Bedrettin (Şimavlı), 59
Şerif Hüseyin (Hicaz Kırak), 83
Şeyh Cemalettin Efganî, 80, 81
Şeyh Galib, 72
Şeyh Hamdullah (Amasyalı), 62
Şinasi (İbrahim), 75, 76, 77, 73
Şirkûh, 44
Şuuri Hasan Efendi, 69
Tahir, 23
Takiyüddin b. Mehmet, 66
Tahir Bey (Bursalı), 86
Tancrede, 40
Tark b. Ziyad, 15
Taşköprülüzade Usamettin Ahmet Efendi, 65
Temuçin, 47
Teodor Laskaris, 48
Teodoris, 21
Teofil (Bizans İmparatoru), 24
Theophraste Renaudot, 68
Thimonier, 74
Thomas (Aquino'lu), 54
Thomas Becket, 45
Thomas Erpenius, 67
Timurleng, 58, 59
Toka Timur, 98
Tuğrul Bey, 35, 36
Tuğtekin, 40, 41
Tutuş, 37
Ubeydullah (Ebu, Fatimî), 28, 29, 30
Uluğ Bey, 59
Urbain II. (Papa), 39
Usamettin Ahmet Efendi (Taşköprülüzade), 65
Vahid (Arap seyyahı), 26
Vasco da Gama, 61
Vâsik, 25
Vâsil b. Ata, 18
Velid I., 15
Velid II., 17
Victoria, 79
Vladimir, 33
Volney, 71
Volta, 72
Wheatstone, 75
Yahya (Bermek oğlu), 21, 22
Yahya Efendi, 68
Yahya el- Hâdi, 28
Yakub b. Yusuf (El-Mansur), 47
Yakut (Hama'î), 50
Yakut-ı Mustasamî (Hattat), 56
Yavuz (Sultan Selim), 62, 63
Yavuz Sinanü'd-din Yusuf, 60
Yedikuleli (Seyyid Abdullah Efendi), 70
Yesari Mehmet Esat Efendi, 72
Yesevî (Ahmed), 44
Yesarizade Mustafa İzzet Efendi, 76
Yezid I., 13, 14
Yirmisekiz Çelebizade Mehmet Sait Efendi, 69
Yunus Emre, 56
Yusuf b. Taşfin, 36
Yusuf Bulukkin, 32
Yusuf Hasbacib, 36
Yusuf Ömer, 15
Zemahşeri, 42
Zenbilli Ali Efendi, 63
Zengi (İmadüddin), 41, 42, 43
Zengi (Nurettin), 41, 42, 43, 44, 45
Zeyd b. Ali, 17
Zübeyde, 24

B. YER ADLARI

- Adana, 99
Aden, 64, 75, 97
Afganistan, 70, 75, 76, 84, 87, 96, 97, 100
Afrika, 13, 15, 17, 21, 28, 32, 58, 61, 63, 91, 97
Afrikiye (Ifrikiye), 28, 34
Afyon (Karahisar), 65, 98
Agra, 68
Ahlat, 97
Ahmednegar, 100
Akabe, 9
Akkâ, 40, 46, 48, 54, 55
Alamut, 38, 52, 97
Aligar, 79, 84
Algeciras, 96
Almanya, 41, 46, 49, 74
Almeria, 96
Alpunte, 96
Amasya, 62
Ambar, 18
Amerika, 61, 71, 76, 77
Âmid, 96, 97
Amorium, 16
Anadolu, 12, 16, 19, 24, 37, 48, 51, 54, 93, 97, 99
Ankara, 12, 22, 24, 58, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91
Antakya, 11, 37, 39, 40, 42, 46, 53, 55
Antalya, 99
Apamée (Birecik), 40, 43
Aquino, 54
Arabistan, 9
Aragon, 42
Arap Yarımadası, 10, 11
Asarköy, 16
Asi (Oronte), 42
Askalân, 51, 60
Asya, 58, 80
Atlantik, 15, 90
Avrupa, 27, 43, 46, 58, 74, 75, 76, 78, 90
Avusturya, 72, 74, 80, 88
Aydın, 77, 99
Ayastefanos, 79
Ayla, 45
Ayn-i Calut, 53
Azapkapı, 65
Âzaz, 43
Azerbeycan, 15, 19, 23, 95, 97, 99
Bahreyn, 28, 95
Balbek, 97
Balear adaları, 16
Balkan, 82
Bahkesir, 99
Barcelona, 23
Bari, 25, 36
Basra, 11, 13, 27, 33, 95
Basra körfezi, 73
Batayih, 96
Batı Anadolu, 15, 16, 48
Batı İran, 96
Batı Kıpçak, 98
Batı Roma, 21
Batı Türkistan, 14, 95
Bedir, 10)
Belçika, 74
Belgrad, 62
Belh, 12, 49, 54, 58
Beneventum, 25
Bengale, 98
Berar, 100
Berber Ülkeleri, 12
Bergama, 16
Berlin, 69, 79
Beyazıt (Semt adı), 60
Beyrut, 40, 45, 77, 90
Beyşchir, 99
Beytullahim, 50
Biçapur, 100
Bidar, 100
Birecik (Apemee), 40, 43
Bizans, 21,
Bolonya, 38
Brescia, 61
Brezilya, 73
Buda-Peşte (Budin), 64, 68
Buhara, 15, 27, 33, 38, 49, 98, 100
Bulgaristan, 38
Bursa, 57, 59, 63
Bükreş, 72
Bülucistan, 100
Büyük Britanya, 100
Büyük Zab, 18
Byblos (Cübeyl), 40
Caen, 36
Cambridge, 50

- Canad, 95
 Canossa, 37
 Carcassonne, 16
 Cava, 58
 Cebel-i Lübnan, 20, 77
 Celile, 46
 Celülâ, 11
 Cesarea (Kaysâriyye), 40, 53
 Cezayir, 1e, 63, 64, 74, 91, 96, 98, 100
 Cezire, 97
 Chartres, 47
 Clermont, 39
 Cluny, 42, 44
 Conpur, 99
 Cübeyl (Byblos), 40
 Çad, 91
 Çaldıran, 62
 Çin, 15, 19, 26, 52, 53, 55, 99

 Dandanakan, 35
 Danimarka, 31
 Delhi (Eski), 46, 47, 97, 98
 Demirkapı, 97
 Denizli, 45, 98
 Denia, 96
 Derbend, 15
 Deşt-i Kıpçak, 98
 Dicle, 75
 Dimyat, 44, 49, 51
 Divrik, 96
 Diyarbakır (Diyarbakir), 33, 97, 99
 Diu, 62
 Doğu Afrika, 17
 Doğu Anadolu, 12
 Doğu Karadeniz, 48
 Doğu Kıpçak, 98
 Doğu Türkistan, 99

 Ecnadin, 11
 Edirne, 58, 59, 66, 74
 Edirnekapı, 65
 Ege Denizi, 63
 Ejderhan, 98, 100
 El-Arak, 47
 Elbistan, 54, 99
 El-Mehdiye, 29
 Endonezya, 90
 Endülüs, 39, 46, 52, 61, 65, 95, 96, 97, 98
 Erbil, 97
 Erdebil, 34
 Ermenistan, 19
 Ersuf, 53

 Ersuf, 53
 Erzincan, 96
 Erzurum, 71, 84, 90, 96
 Eski Delhi, 46, 47, 97, 98
 Eskişehir, 16, 39, 43
 Eyle (Ayla), 45

 Fars, 57
 Fas, 21, 22, 31, 66, 82, 84, 90, 96, 98, 100, 101
 Felemenk, 72
 Fergana, 15, 16, 100
 Filistin, 11, 27, 36, 55, 76, 81, 84, 90
 Floransa, 56
 Fransa, 15, 16, 17, 19, 27, 29, 39, 52, 54, 56,
 67, 68, 70, 71, 72, 74, 80, 89, 100, 101,
 Fustat, 11, 23

 Galata, 13, 16, 20
 Galilee (Celile), 46, 51
 Galya, 14
 Galya, 14
 Gazne, 31, 32, 33, 34, 35, 43
 Gazze, 45, 51
 Gence, 47
 Gerek, 97
 Girit, 23, 68
 Gırnata, 50, 57, 61, 96, 98
 Gücerat, 99
 Gülkende (Golkonda), 100
 Güney Anadolu, 19
 Güney Arabistan, 9
 Güney Fransa, 16, 26
 Güney İran, 95
 Güney İtalya, 25, 34
 Güney Irak, 11, 26, 95
 Gürcan, 17
 Gürcistan, 16

 Halep, 11, 30, 40, 41, 45, 47, 53, 62, 96, 97
 Hama, 42, 50, 97
 Harim, 44
 Harput, 97
 Harran, 11, 40
 Harzem, 49
 Hasankeyf, 97, 98
 Hasköy, 72
 Hasköy, 72
 Hatay, 88, 101
 Haber, 10
 Haydarabat, 84, 100
 Herat, 12, 60, 62, 77, 98
 Hicaz, 47, 62, 73, 83, 100, 101
 Hille, 96

- H'nd Okyanusu, 64
Hindistan (Hind), 13, 15, 32, 33, 47, 63, 64, 65
66, 67, 68, 69, 70, 76, 79, 84, 90, 97, 98, 100
Hire, 9
Hittin, 46
Hive, 79, 98, 100
Hollanda, 82
Horasan, 15, 17, 18, 20, 23, 33, 95, 95, 96, 99
Hudeyb'ye, 10
Hudson, 72
Humus, 53, 56, 97
Huneyn, 10
- İndus, 15
İngiltere, 56, 73, 74, 80,
İran, 12, 19, 26, 30, 32, 36, 43, 49, 52, 55, 56,
58, 62, 64, 66, 70, 77, 86, 88, 95, 96, 99, 100
İran Azerbaycanı, 95
İsfahan (İsfahan), 18, 35, 37, 41, 67
İskenderiye, 11, 76
İspanya, 10, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 31, 37, 38,
42, 49, 61, 62, 65, 67, 74
İsparta, 99
İstanbul, 13, 16, 26, 29, 35, 37, 39, 40, 48, 53,
58, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 72, 73, 74, 75,
76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88,
89, 90
İşbiliye, 34, 96
İtalya, 25, 44, 74, 80
İzmir, 77, 90, 99
İznik, 21, 37, 39, 48
- İfrikiye (Afrikiye), 28, 34
İrak, 11, 12, 14, 17, 19, 23, 29, 32, 84, 85, 86,
87, 95, 97, 99, 101
İrak-ı Acem, 35
- Japonya, 76
- Kâbil, 13, 89
Kadıköy, 13
Kadsiye, 11
Kafkasya, 97
Kahire, 27, 32, 34, 44, 45, 55, 56, 62, 72, 74, 76, 79
Kaliküt, 61
Kalküta, 69
Kandehar, 34
Kanevc, 46
Kanton, 19, 21
Karadeniz, 48
Karahisar (Afyon), 65, 98,
- Karaman, 60
Karlofça, 69
Kartaca, 14
Kastamonu, 98
Kaşgar, 15, 31, 37
Kayrevan, 13, 25, 35, 96
Kaysârriye (Cesarea), 40, 53
Kazan, 98, 100
Kazvin, 20
Kefe, 53, 61
Kelât, 100
Kemah, 16, 96
Kerbela, 13, 31
Keşmir, 34, 99
Keylân, 99
Kief, 33, 35
Kilikya, 15
Kilva, 17
Kıbrıs, 12, 22, 46, 55, 61, 65, 91
Kıpçak, 52, 53, 98
Kırım, 59, 61, 71, 98, 99
Konya, 16, 36, 37, 38, 44, 46, 48, 49, 53, 54,
56, 60, 97, 98
Korsika, 22, 38
Kosova, 58, 60
Kostantaniyye, 9
Kösedağ, 51
Kudüs, 10, 11, 13, 14, 22, 27, 34, 36, 38, 39,
40, 41, 42, 45, 46, 50, 51, 52, 54, 57, 85
Küfe, 11, 12, 14, 18, 23, 29
Kurtuba, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 29, 30, 35,
36, 44, 50
Kuzey Afrika, 13, 15, 28, 35
Kuzey Anadolu, 48
Küçük Kaynarca, 71
Kütahya, 74, 99
- Lâdik, 98
Las Navas de Tolosa, 48
Lausanne, 85
Lâzkiye, 55
Leyden, 66, 67, 82
Libya, 90, 101
Likya, 12
Lizbon, 43
Londra, 71, 77, 83, 89
Louvain, 59
Luristan, 97, 98
Lût gölü, 45
Lyon, 54

- Macaristan, 33, 64
 Madrid, 30
 Mağrib, 34, 95
 Malaga, 96
 Malatya, 19, 40, 97
 Malazgirt, 36
 Mali, 91
 Malta, 26, 65 —
 Manisa, 99
 Maraş, 99
 Mardin, 97
 Maskat, 64, 95, 100
 Masyaf, 44
 Mauritanya, 91
 Maveraünnehir(Seyhun-Ceyhun arası),34, 95, 98
 Mayence, 60
 Mayorka, 54, 96
 Mazenderan, 99
 Medine, 10, 13, 19, 32, 72
 Mehdiye, 29
 Mekke, 9, 10, 13, 14, 15, 20, 28, 29, 47, 55,
 59, 72, 86, 95, 96, 98, 100
 Meraga, 52
 Merakeş, 36, 43, 47, 53
 Merc-i Dabık, 62
 Merv, 20, 35
 Mesina, 25
 Miryakefalon, 45
 Mishigan, 87
 Miyafarkin, 11, 97, 98
 Mısır, 10, 11, 12, 13, 21, 23, 26, 28, 30, 31,
 53, 54, 55, 56, 58, 62, 72, 63, 74, 78, 79, 80,
 84, 85, 86, 88, 90, 95, 97, 98, 99, 101
 Mişatta, 17
 Mondros, 84, 100
 Montriond, 35
 Moskova, 57, 58, 61, 66
 Muğla, 99
 Muhtare, 26
 Mukattam, 45
 Musul, 11, 30, 41, 43, 95, 96, 97
 Muta, 10
 Mürsiye, 51, 97, 98

 Nantes, 67
 Napoli, 49
 Nâsıra, 50
 Navar, 42
 Navarin, 74
 Nazaret, 45

 Necid, 82, 86, 10
 New York, 70
 Nice, 64
 Niğbolu, 58
 Nigeria, 91
 Nihavent, 11,
 Nişabur, 17, 27, 34, 35, 49

 Oka, 100
 Oronte (Âsi), 42
 Orta Anadolu, 99
 Orta Asya, 18
 Orta İran, 95, 96
 Otrar, 59
 Oxford, 48

 Padova, 49, 61
 Pakistan, 82, 90, 101
 Palermo, 23
 Palmyra, 17
 Paris, 33, 44, 48, 50, 52, 56, 57, 61, 67, 49,
 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 84
 Pasarofça, 69
 Pekin, 48
 Pencap, 15, 96
 Pireneler, 15
 Poitiers, 17
 Prag, 57, 58
 Preveze, 64
 Princeton, 70
 Provence, 26

 Rey, 36, 55
 Rhone, 29
 Rif, 86
 Rodos, 12, 22, 56, 63
 Roma, 9, 21, 25, 26, 51, 62, 63, 64, 67, 75
 Roncevalles, 20
 Rumeli, 57
 Rusya, 33, 34, 57, 69, 74, 98, 100, 101

 Sagovi, 42
 Sakarya, 84
 Salamanca, 51
 Salerno, 37, 38
 Samariya, 45
 Samarra, 24, 25, 28
 Samsun, 84
 San Fransisco, 89
 San'a, 28, 95, 96, 97, 100
 Saragossa (Serkusta), 20, 96

- Sarayburnu, 86
 Sard, 16
 Sardinya, 22
 Sayda, 55
 Selânik, 24
 Semerkand, 15 30, 38, 49, 58, 59,99
 Sencar, 24, 97
 Senegal, 91
 Serez, 59
 Serkusta, 20, 96
 Seville, 50
 Sibirya, 98
 Sicilya, 24, 26, 27, 36, 40, 43, 54, 96
 Simav, 59
 Sind, 15, 28
 Sinop, 98, 99
 Sivas, 58, 84, 99
 Siffin, 12
 Sokotra, 62
 Somali, 91
 Sögüt, 55
 Strasbourg, 25
 Sudan, 90, 101
 Sufetula, 12
 Sultaniye, 57
 Sumatra, 56
 Sur, 41, 45, 46, 55
 Suriye, 11, 17, 27, 28, 32, 33, 36, 37, 45, 48,
 55, 58, 74, 76, 84, 88, 89, 89, 95, 97
 Süveyş, 76, 78

 Şam, 11, 13, 14, 15, 17, 24, 37, 40, 41, 42,
 43, 44, 45, 47, 51, 53, 56, 57, 62, 97
 Şat-tul Arab, 96
 Şiraz, 27, 36, 55, 56, 58

 Taberistan, 95
 Taberiye, 40, 45, 46
 Tahran, 87
 Talas, 18
 Tanca, 58
 Taormina, 24
 Taranto, 25
 Tebriz, 52, 62, 63
 Tebük, 10
 Tel-Aviv, 82
 Tlemsen, 42
 Tohristan, 26
 Tokat, 61

 Toledo (Tuleytula), 21, 37, 42, 48, 96
 Tophane, 66, 73
 Toulouse, 16, 50
 Tours, 17
 Trablus Garp, 11, 28, 55, 82, 10
 Trablus (Şam), 40, 46, 55
 Trabzon, 48, 50
 Trakya, 13, 38
 Tuleytula (Toledo), 21, 37, 42, 48, 96
 Tunus, 21, 29, 30, 44, 49, 54, 65, 78, 80, 90,
 96, 98, 100, 101
 Tus, 40
 Türkistan, 12, 14, 15, 95
 Türkiye, 66, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
 82, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 91, 99, 101

 Uhud, 10
 Umman (denizi), 62
 Upsala, 61
 Urfa, 11, 39, 42, 45, 55

 Ürdün, 85, 87, 89
 Üsküdar, 20

 Valansiya, 96
 Vâsıt, 14
 Venedik, 48, 53, 54, 56, 63
 Veramin, 57
 Verdun, 25
 Verona, 33
 Viyana, 58, 63, 69, 75
 Vladimir (şehir), 56
 Volga, 29

 Washington, 90
 Worms, 41

 Yafa, 50, 53
 Yedikule, 21, 70,
 Yemame, 95
 Yemen, 9, 28, 64, 91, 95, 96, 97, 98, 100
 Yermuk, 11
 yezd, 98

 Zâllaka, 38
 Zaragoza, (Saragossa, Serkusta) 20,96
 Zebîd, 95, 96, 97
 Zengibar, 17

C. MİLLET, KAVİM, DEVLET, HÜKÜMET VE HANEDAN ADLARI

- Abbadiler, 34, 96
Abbasiler (1), 17, 18, 21, 24, 28, 30,
31, 32, 35, 37, 45, 53, 93, 95, 97, 98
Abbasî daileri, 17
Acliyyun, 95
Âdilşahiler, 99, 100
Afganistan Kırallığı, 100
Afganlar (Delhi), 98
Afganlar (İran) 100
Afşarlar, 100
Aglebiler, 21, 28, 36, 95
Ahşitler, 30
Ak Ordu, 98
Akkâ Haçlı Prenslığı, 49, 55
Ak Koyunlular, 61, 99
Albunte Melikleri, 96
Aleviler, 25, 28, 95
Almanlar, 33, 43, 67, 82,
Altınordu, 52, 61, 98
Amerika Birleşik Devletleri, 71, 73, 74
Âmiriler, 96
Anadolu Beylikleri, (2), 93, 97
Anadolu Selçukluları, 37, 38, 39, 48, 50, 96, 97
Antakya Prenslığı (Haçh), 39, 55
Aragonlular; 42, 96
Araplar, 9, 11,—27, 30, 36, 38, 52,
54, 57, 61, 66, 72
Artuklular (Artuk oğulları), 39, 97
Astrahan Hanlığı, 100
Artrahanlılar (Buhara), 100
Atabekler 96, 97, 98
Aydnoğulları, 99
Azerbaycan Atabekleri, 97
Bahrî Memlûkler, 98
Batu dah, 98
Bavendiler, 95
Behmeniye Melikleri, 99
Bengale Vali ve Melikleri, 98
Beni Abd-ül-Vad, 98
Beni Ahmer, 50, 98
Beni Cevher, 96
Beni Dulaf, 95
Beni Fulayta, 96
Beni Hafs, 49, 97, 98
Beni Hamdan, 30, 95, 96, 97
Beni Hammade, 96
Beni Hasanveyh, 96
Beni Hûd, 96, 98
Beni İncu, 99
Beni Kakveyh, 96
Beni Katâde 96, 98, 100
Beni Kelb, 96
Beni Kert, 98
Beni Mehdi, 96, 97
Beni Merîn, 53, 97, 98
Beni Mervan, 33, 96
Beni Mezyed, 96
Beni Mirdas, 96
Beni Nebhan, 97
Beni Necah, 95, 96
Beni Padiuspan, 96
Beni Rasul, 97, 98
Beni Ressi, 95
Beni Sac, 95
Beni Suleyh, 96
Beni Şahin, 96
Beni Şeddad, 96
Beni Tabataba, 95
Beni Tahir (Horasan), 23, 95,
Beni Tahir (Yemen), 98, 100
Beni Uhayzir, 95
Beni Ukayl, 96
Beni Vattas, 98, 100
Beni Yafur, 95
Beni Ya'rûb, 95, 100
Beni Zeyri, 96
Beni Ziyad, 95
Beni Ziyân, 97, 98
Beni Zünnun, 96
Beni Zurey, 97
Berberiler, 28
Beridiler, 95
Beridşahiler, 99, 100
Bermek oğulları, 18, 21, 22
Beytekinîliler, 97
Bizanslılar, 10, 11, 12, 19, 24, 25, 34, 36, 40, 44,
45, 48, 53
Buhara Hanlığı, 98, 99
Bulgarlar (Tuna), 29
Bulgarlar (Volga), 29
Burdî Memlûkler, 58, 72, 98, 99

1) Abbasi Halifeleri soy kütüğü için 104 ve 105 inci sahifelere bakınız.

2) Anadolu Beylikleri için 111 inci sahifedeki sinkronolojik tabloya bakınız.

Burlular, 97
 Bülücistan Hanları, 100
 Büveyh oğulları, 31, 32, 35, 95, 96
 Büyük Millet Meclisi Hükümeti, 84
 Büyük Selçuk İmparatorluğu, 96
 Candar oğulları, 98, 99
 Canyan, 98, 99, 100
 Celâyirîler, 98, 99
 Cenevizliler, 53
 Cezayir Ağaları ve Dayıları, 100
 Cezayir Cumhuriyeti, 91, 101
 Cezayir Türk Sultanlığı, 100
 Cezire Atabekleri, 97
 Çad Cumhuriyeti, 91
 Çağatay Hanlığı, 98, 99
 Çinliler, 18, 21
 Çobanhlar (Azerbaycan), 99
 Çobanhlar (Kastamonu), 98
 Danişmend'liler, 96, 97
 Delhi Sultanları, 97, 98, 99
 Denizli Beyleri, 98
 Denia Melikleri, 96
 Dört Halife, 95
 Ejderhan Hanlığı, 98, 100
 Emevîler (1), 13, 17, 18, 35, 93, 95
 Endülüs Emevîleri (2), 19, 20, 21, 23, 25, 29,
 31, 35, 93, 95
 Erbil Atabekleri, 97
 Ermenşahlar, 97
 Ertena oğulları, 99
 Eşrefoğulları, 99
 Eyyubîler, 47, 48, 50, 51, 97, 98
 Faris Atabekleri, 97
 Farukî'ler, 99
 Fas Sultanlığı, 101
 Fatimîler (3), 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 39,
 40, 44, 45, 93, 95, 96
 Filâli Şerifleri, 100
 Franklar, 19, 21, 22, 34, 39, 44, 46
 Fransız Doğu Hindistan Şirketi, 68
 Fransız Manda İdaresi, 84, 88
 Fransızlar, 63, 68, 74, 79, 82, 84
 Gazi Çelebi, 98, 99
 Gaznelîler, 33, 34, 35, 43, 95, 96
 Gerek Eyyubîleri, 97
 Germiyan oğulları, 98, 99
 Gök Ordu, 98

Gurîler (Gurlular) 43, 46, 96, 97
 Guz Türkleri, 34
 Gücerat Melikleri, 99
 Gülberke'ler, 99
 Habeşliler, 9
 Haçlar, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48,
 49, 51, 54, 55
 Hafsîler, 49, 97, 98,
 Haleb Atabekleri, 97
 Haleb Eyyubîleri, 97
 Hama Eyyubîleri, 97
 Hamdanîler, 30, 95, 96, 97
 Hamid oğulları, 99
 Hammudîler, 96
 Handeş Melikleri, 99
 Haricîler, 12, 17
 Harput Atabekleri, 97
 Harzemşahlar, 32, 42, 48, 49, 91, 96, 97
 Hasankeyf Eyyubîleri, 98
 Haşîşîler, 38, 41, 44, 52, 95, 96
 Hatay Cumhuriyeti, 101
 Havaşim, 96
 Haydarabad Nizamları, 100
 Hazarlar, 16, 26, 32
 Hezaraspî'ler, 97
 Hicaz Kırallığı, 101
 Hicaz Kırallığı ve Necid Sultanlığı, 86, 100, 101
 Hicaz Şerifleri, 83
 Himyerliler, 9
 Hind Türk Moğol İmparatorluğu,
 66, 76, 98, 99, 100
 Hive Hanlığı, 98, 100
 Hollanda Doğu Hind Şirketi, 72
 Hollandahlar, 67
 Horasan Selçukluları, 96
 Hüdûdular, 96, 98
 Hulâ'lîler, 35
 Hulefayi Raşidin, 95
 Hums Eyyubîleri, 97
 Hurşid oğulları, 98
 İdrisîler, 21, 22
 İldeniz'liler (İldeniz oğulları), 97
 İlek Hanlar, 95
 İlgazi'ler, 97
 İlhanlılar, 52, 55, 56, 57, 95, 97, 98
 İlkanyan, 99

1) Emevî Halifeleri soy kütüğü için 103 üncü sahifeye bakınız.

2) Endülüs Emevîleri soy kütüğü için 106 ncı sahifeye bakınız.

3) Fatimî Halifeleri için 108 ve 109 uncu sahifelere bakınız.

- İmadşahiler, 99, 100
İnal oğulları, 97
İngiliz Hind İmparatorluğu, 100
İngiliz Manda idaresi, 84, 85, 86, 90
İngilizler, 66, 74, 75, 80, 82,
İngiltere, 36, 47, 54, 66, 85, 86, 88
İran Şahlığı, 100
İranlılar, 11, 69, 72, 77
İsfendiyar (lılar) oğulları, 98, 99
İsmaililer, 27, 39, 95, 97
İspanyollar, 30, 38, 50, 61, 82, 96, 98
İsrail, 81, 90
İtalyanlar, 33, 82
İzmir oğulları, 99
İznik Rum İmparatorluğu, 48
- İhşitlar, 30, 95
İrak Melikliği (Kırallığı), 101
İrak Cumhuriyeti, 101
İrak Selçukluları, 97
İraklılar, 23
- Kaçarlar, 100
Kadı Burhanettin Hükümeti, 99
Kakveyliler, 95
Karahanlılar, 31
Karahatalar, 48, 95
Kara Koyunlular, 97, 99
Karaman (Oğulları) Beyliği, 60, 98, 99
Karamanlılar (Trabbus Garp) 100
Kârkeyaf'ler, 99
Karluk Türkleri, 28, 33
Karmatlar, 28, 29, 95
Kasım Hanlığı, 98, 100
Kasım oğulları, 96
Kastilya Kırallığı, 37, 42, 50, 52, 53
Kastamonu Beyleri, 98
Kazan Hanlığı, 98, 100
Kelb Kabilesi, 17
Keşmir Melikeleri, 99
Kıbrıs Cumhuriyeti, 91
Kılcılar, 98
Kırgızlar, 25
Kırım Hanlığı, 59, 61, 98, 99, 100
Kıvamiyye, 99
Kızıl Ahmedliler, 99
Kölemenler (Mısır) 52, 53, 54, 55, 56, 58,
62, 72, 74, 97, 98, 99, 100
- Kutluk Hanlar, 98
Kutubşahiler, 99, 100
- Lâdik Beyleri, 98
Lahmiler, 9
Lâtin İmparatorluğu, 48, 53
Lâtinler, 14, 42, 48, 52, 54, 55, 61, 69
Leon Kırallığı, 30, 37, 52
Libya Kırallığı 90, 101
Lodiler, 98
Luristan-i Büzürk Atabekleri, 97
Luristan-ı Küçük Atabekleri, 98
Lübnan Cumhuriyeti, 84, 89, 90
- Macarlar, 29
Mali Cumhuriyeti
Malve Melikleri, 99
Mangatlar, 100, 101
Mardin Artukluları, 97
Maskat Sultanlığı, 95, 100
Mauritanya İslâm Cumhuriyeti, 91
Mayorka Melikleri, 96,
Medineliler, 9
Mekke Şerifleri, 47, 96, 98, 100
Memlükler (Delhi), 98
Memlükler (Mısır) 52, 53, 54, 55, 56, 58, 62, 72,
74, 97, 98, 99, 100
Mengücükler, 96
Menteşe oğulları, 99
Meriniler, 53, 97, 98
Mervaniler, 33, 96
Miyafarkin Eyyubileri, 97, 98
Mısır Abbasî Halifeliği (1), 43, 93, 98
Mısır Cumhuriyeti, 101
Mısır Eyyubileri, 97
Mısır Hıdivliği, 101
Mısır Kırallığı, 101
Mısır Kölemenleri, 52, 53, 54, 55, 56, 58,
62, 72, 74, 97, 98, 99, 100
Moğol İmparatorluğu, 47
Moğollar, 49, 51, 52, 53, 56, 58, 97, 98,
Moskova Büyük Knezliği, 57, 61
Moskova Patrikliği, 66
Murabıtlar, 35, 36, 38, 41, 43, 96
Museviler, 39, 50, 61, 62, 67
Musul Atabekleri, 97
Musul Hamdanileri, 95
Muvahhidler, 41, 42, 43, 47, 48, 49, 96, 97

1) Mısır Abbasî Halifeleri soy kütüğü için 110 uncu sahifeye bakınız.

- Muzafferiler, 96, 98, 99
 Mürsiye Melikleri, 97
 Nabatlar, 9
 Nasriler, 98
 Necid Sultanlığı, 100
 Nigeria Cumhuriyeti, 91
 Nizamşahiler, 99, 100
 Normanlar, 29, 34, 36, 43, 96
 Oğuz Türkmenleri, 96
 On iki İmamlar (1), 72
 Orda dah, 98
 Osmanlılar(2), 57-72, 74, 75, 78, 83, 84, 93, 97-100
 Özbek Hanlığı, 98, 99
 Pakistan Cumhuriyeti, 101
 Pehleviler, 100
 Pervane oğulları, 98
 Portekizliler, 62, 64, 66
 Ramazan oğulları, 99
 Ruslar, 33, 56, 71, 74, 77, 79
 Sadi Şerifleri, 100
 Sahib Ata oğulları, 98
 Safeviler, 62, 96, 98, 99, 100
 Saffariler, 26, 95
 Salgur'lar, 97
 Saltuk oğulları, 96
 Saman oğulları (Samanlılar), 27, 31, 33, 95
 San'a Hamdanileri, 96, 97
 San'a İmamları, 100
 Saruhan oğulları, 99
 Sasaniler, 9, 10, 11, 12,
 Saudi Arabistan, 82, 86, 101
 Selçuklular 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41,
 42, 43, 45, 51, 53, 56, 93, 95, 96, 97
 Sencar Atabekleri, 97
 Senegal Cumhuriyeti, 91
 Serbedariler, 98, 99
 Seyyitler (Delhi), 98
 Seyyitler (Mazenderan), 39
 Sokmanlar, 97
 Somali Cumhuriyeti, 91
 Sudan Cumhuriyeti, 101
 Sumadilhiler, 96
 Suriye Selçukluları, 97
 Süleymaniler, 96
 Sünüsiler, 90
 Süryanliler, 55
 Şam Atabekleri, 97
 Şam Eyyubileri, 97
 Şark İmparatorluğu, 48
 Şark Melikeleri (Conpur) 99
 Şebankare Atabekleri, 96
 Şirvanşahlar, 97
 Şıbanlılar, 98, 99
 Şövalyeler, 38, 41, 46, 55, 56
 Tabataba, 23, 28
 Tahiriler, 23, 95
 Tartuşa Melikleri, 96
 Teke oğulları, 99
 Tevaif ül-Mülük (İspanya) 35, 95
 Timurlular, 97, 98, 99
 Toğa Timuriler, 98, 99
 Trablus Kontluğu (Haçlılar), 40, 42
 Trabzon Rum İmparatorluğu, 48
 Tuğluklar (Hindistan), 98
 Tuğluk-Timur, 98, 99
 Tulunlular, 26, 27, 28, 95
 Tunus Beyliği, 100
 Tunus Cumhuriyeti, 101
 Tüccibiler, 96
 Türk-Moğol İmparatorluğu(Hind), 85,98,99,100
 Türkistan Hakanları, 95, 99
 Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti, 101
 Türkiye Cumhuriyeti, 85, 99, 101
 Türkler, 18, 25, 26, 30, 32, 33, 34, 37, 40, 52, 62
 Umman İmamları, 95, 100
 Urfa Kontluğu (Haçlı), 39, 42
 Uygurlar, 25
 Vehhabiler, 70, 71, 72, 86
 Venedikliler, 48, 53, 54, 56, 57, 61
 Vizigotlar, 10
 Volga Bulgarları, 29
 Yahudi devleti, bk İsrail
 Yahudiler bk, Museviler,
 Yemen Cumhuriyeti, 91, 101
 Yemen Eyyubileri, 97
 Yemen Hamdanileri, 96, 97
 Yezd Atabekleri, 98
 Yunanlılar, 15, 24, 27
 Zenciler, 26, 27
 Zengiler, 96, 97
 Zeydi İmamları (Zeydiler), 28 95, 100
 Zeyriler, 96
 Ziyariler, 95
 Zulkadîr oğulları, 99

1) On iki İmamın silsilesi ve bağılıkları için 108 inci sahifeye bakınız.

2) Osmanlı Padişahları soy kütüğü için 112 ve 113 üncü sahifelere bakınız.

D. KONULAR

[Olaylar, bilim, din ve mezheb, tarikat kurumları, yönetim kuruluşları, unvanlar, tarih ve sanat anıtları, keşifler ve icatlar, bilim dalları, kitaplar,* dergiler*]

- Acaib al-Makdur fi Nevaib Timur*, 60
Aforoz, 35
Ahlâk-ı Alâi, 65
Ahmediye Mezhebi, 80
Ahsan al-takasim fi marifat al-akalim, 32,33
Akademi, 24, 68, 76, 88
Al Cami'al-sahih, 26
Aligar Müslüman Üniversitesi, 79
Al-Kâfiye, 51
Al-Kâmil fi'l-Tarih, 50
Al-Muhtasar fi Tarih-ül Beşer, 57
Al-Şafiye, 51
Altın para, 14
Altıncı Haç Seferi, 49, 51
Anayasa, 79, 85, 87, 91
Anglo-Oriental Colec, 79, 84
Ankara Fen Fakültesi, 89
Ankara Hukuk Fakültesi, 85
Ankara Savaşı, 58
Ankara Tıp Fakültesi, 89
Ankara Üniversitesi, 89, 90
Annali dell'İslam, 87
Annotationes posteriores, 63
Ansiklopedi, 56, 70, 82, 88
Apus Majus, 53
Apus Minus, 53
Apus Tertium, 53
Arap Aruz Kaideleri, 20
Arap Birliği, 89, 90
Arap Camii (İstanbul), 13, 16
Arap edebiyatı, 19, 21, 22
Arap ilmi, 22
Arap rakamları, 19
Arap tababeti, 38
Arap takvimi, 10, 83
Arapça gramer, 72
Araştırma merkezi, 34
Arkeoloji müzesi (İstanbul), 78, 80,81
Ars Islamica, 87
Asârı Atika Müzesi, 78, 80, 81
Arârı Atika Nizamnamesi, 79
Asâr ül-bâkiye anil- Kurân il-hâliye, 35
Askerî Tıbbiye Okulu, 74,78
Astronomi, 29, 32, 33, 39, 53, 63
Asya Cemiyeti, 80
Aşarın kaldırılması, 85
Atabek (Atabey), 41, 42, 96, 97, 98
Atatürk Üniversitesi, 90
Atlantik Paketi, 90
Atlas Minor, 68
Avrupa Konseyi, 90
Aya İreni, 75
Ayasofya (İstanbul), 87
Ayasofya (Kief), 35
Ayasofya (Trabzon), 50
Ayastefanos Andlaşması, 79
Aydınlanma devri, 69
Ayine-i Vatan, 78
Baba İshak Ayaklanması, 50
Bağdad Köşkü, 68
Bağdad Üniversitesi, 90
Baharat yolu, 62
Balfour demeci, 84
Balkan Harbi, 82
Barok, 70, 73
Barut, 52
Basılmış kitap, 66
Basımevi (Basım), 60, 61, 66
Batılılaşma, 84
Batımlık, 27
Batlamyos Coğrafyası, 21
Belediye teşkilâtı, 76, 87
Belleten, 88
Berlin Andlaşması, 79
Beşinci Haç Seferi, 49
Bey (Tunus), 80
Beynelmîlel Saat, 86
Beynelmîlel Takvim, 66, 83, 86
Beyrut Amerikan Üniversitesi, 77
Beytülhikme, 24
Bibi Hatun Camii, 58
Bibliyografya, 33, 68
Bin bir gece, 31
Birinci Haç Seferi, 39
Birleşmiş Milletler Anayasası (Teşkilâtı), 89, 90
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurulu, 89

* Kitap ve dergi adları italik dizilmiştir.

- Bizans Patrikliği, 9
 Bogomil Ayaklanması, 38
 Bogomil mezhebi, 38
 Bologna Üniversitesi, 38
Bostan, 55
 Boylam derecesinin ölçülmesi, 24
 Brill yayınevi, 82
 British Museum, 71
 Buda-Peşte Üniversitesi, 68
 Buharlı gemi, 72
 Bulak basımevi, 73
Bulletin of the Royal School of Oriental Studies, 83
Burhan-ı Katı, 73
 Bükreş Andlaşması, 72
 Büyük Cami (Kurtuba), 20
 Büyük Cami (Washington), 90
 Büyük Knezlik (Moskova), 57
 Büyük Millet Meclisi, 84, 91
Büyük Nutuk, 86
 Büyük Üstad (Şeyh ül-Cebel), 41
 Büyük Veba, 57
 Büyük zafer (30 Ağustos), 84
- Cabiye Meclisi, 11
 Cambridge Üniversitesi, 50
 Cami-i Ömer, 11, 14
Cami ül-beyân fi tefsir il-Kuran, 29
Cehennem, 56
 Celâli takvimi, 37
 Cemiyeti İhmiye-i Osmaniye, 77
 Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye, 77
 Cerrahane, 74
 Cezayir Üniversitesi, 82
 Chora kilisesi, 37
 Cihan Savaşı (Birinci), 83, 84, (İkinci), 88,89
Cihannüma, 68, 70
Cizvit tarikatı, 64, 65
 Clermont Konsili, 39
 Cluny manastırı, 42, 44
 Coğrafya, 21, 28, 29, 31, 33, 39, 43, 57
 Collège de France, 63
 Columbia Üniversitesi, 70
 Cuma Mescid (Kazvin), 20, (İsfahan), 37, 41, (Veramin), 57
- Çaldıran zaferi, 62
 Çalar Saat, 22
 Çerkes esir satışı, 76
 Çinili Köşk, 60, 78, 80, 81
- Çırağan vakası, 79
 Çok partili demokratik rejim, 89
- Darülbeydi, 83
 Darülelhan, 83
 Darülfünun (-ı Osmanî,-Sultanî,-Şahane), 75, 77, 78, 79, 81, 84, 85, 87
 Darülhikme, 34
 Darülim, 34
 Darümuallimat, 78
 Darümuallimin, 76
 Darünnedve, 28
 Darüşşefaka, 77
De Cerimoniis aulae Byzantinae, 30
 Demiryolu, 74, 77
 Deniz Müzesi, 81
Der Judenstat, 81
 Deve vak'ası, 12
 Devlet Konservatuarı, 88
 Devlet Konsevaruarı Tatbikat Sahnesi, 89
 Devlet Opera ve Tiyatrosu, 90
Devlet Salnamesi, 75
 Dikiş makinesinin icadı, 74
 Dil (Bilim), 87
 Dil oğlanları, 68
 Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 87
 Din (Bilim), 27, 28, 89
 Din-i İlahî, 66
 Din muharebeleri, 67
 Dinamitin keşfi, 77
Divan (Ebu Temmame), 25 (Fuzulî), 65 (Hâfız)-58, (Nasrî Hüseyin), 36 (Nedim), 70
Divan-i Lûgat it-Türk, 37
 Divan Muhasebat, 78
 Dinayet İşleri Başkanlığı, 85
 Dominiken tarikatı, 50
 Dördüncü Haçlı Seferi, 47, 48
Du libere arbitre, 63
Durar al-hukkâm fi Şarh gurar al-ahkâm, 61
 Dünya haritası (İdrisi), 43
- Edirne Andlaşması, 74
 Ege Üniversitesi, 90
 Ehl-i sünnet, 24
 Ekliptik eğilimin ölçülmesi, 24
 El-aksa camii, 14
El-Ehram, 79
 Elektrik lambasının keşfi, 79
 Elektrik pilinin icadı, 72
 Elektro-dinamiğin keşfi, 73
 Elektro- Manyetik dalgaların keşfi, 80

- El-Ezher Camii, 32, 33, Medresesi, 32, 33, 88
 El-Hamra Sarayı, 50, 57
 El-Havi fit-Tıb, 24, 54, 61
 El-Hitat ül-Makriziye, 60
 El-İdrâk li-Lisan ül-Etrâk, 57
 El-Kamus ül-Arabî ül-İbrani'ül-Lâtini, 63
 El-Kanun fit-Tıb, 35
 El-Keşşaf, 42
 El-Sahhah, 34
 El-Şekayik ul-Numaniye fi Ulema-i devlet il-
 Osmaniyye, 65
 El-Tibyan fi izah il-Kuran, 49
 El-Urvet-ül-Vüska Cemiyet'i, 80
 Emeviye Camii, 14
 Emirü'l-müminin, 31, 37
 Emir-ül Âmera, 26, 30
 Encümen-i Danış, 76
 Encyclopedie (Fransız), 70
 Engizisyon, 48, 50, 56, 61
 Ensap ilmi, 23
 Erdebil Ulu Camii, 34
 Ermeni Kilisesi, 9
 Erzurum Kongresi 84
 Eshab, 16
 Esir ticareti, 80
 Esirler (Siyahî), 26
 Eski Saray (Beyazıt), 60
 Eski Şark Eserleri Müzesi, 81
 Evkaf Nezareti, 74, 85
 Evkafı İslâmiye Müzesi, 83
 Eyyub Camii, 60
 Ezan, 10
 Ezher Camii, 32, 33, Medresesi, 32, 33

 Farmakoloji, 51
 Fatih Camii ve külliyesi, 60
 Felsefe, 35, 36, 54
 Fen, 27
 Feodalizm, 27, 39
 Ferheng (Farsça-Türkçe lûgat), 69
 Fetvalar (Ebussud), 66
 Fihrist il-Kütüb, 33
 Finten, 88
 Fıkıh, 19, 61
 Floransa Katedrali, 56
 Fotoğrafın icadı, 73
 Frank elçileri, 19, 21, 22
 Fransisken rahipleri, 48
 Fransız Akademisi, 68
 Frères Prêcheurs, 48
 Fütuh ul-büldan, 28
 Galatasaray Lisesi, 78, 79
 Gedikpaşa tiyatrosu, 78
 Genealogie, 23
 Gramer, 20, 32
 Grammatica arabica, 63 (G.P.) 67, (T.E)
 Gramafonun icadı, 79
 Gregoriana Üniversitesi (Roma), 64
 Greguar takvim reformu, 66, 83, 86
 Grek Kilisesi, 54
 Gülhane Hattı Hümayunu, 75
 Gülistan, 55
 Gülzar-ı Savab, 68
 Güzel Sanatlar Akademisi, 80, 83

 Hac, 29, 41, 52, 55
 Hacer-i Esved, 29
 Haçlı seferleri (Müslümanlara karşı kutsal
 Savaş), 27, 33, 39, 46, 47, 48, 49, 51, 54
 Hadikat üs-Suada, 65
 Hadis, 19, 26, 27
 Hafta tatili gününün değiştirilmesi, 87
 Halifelik (Osmanlı), 62
 Halk oyu, 91
 Hamriyyat, 2
 Hamse (Nizami), 47
 Hamse-i Emir Hüsvrev, 57
 Hanbelî mezhebi, 26, 57, 86
 Hanefî mezhebi, 30, 34
 Harac, 20, 100, 101
 Harvard Üniversitesi, 68
 Hassa ordusu 25
 Hat ve Hattat, 13, 30, 60, 62, 63, 65, 68,
 69, 70, 71, 72, 74, 75, 79, 89
 Havanın tahlili, 71
 Hayy ibni Yakzan, 46
 Hendek gazvesi, 10
 Heyakil ün-Nur, 46
 Hicret, 10
 Hicrî takvim, 10, 83
 Hidayet-ül-Ulema fi Mezahib ül-Fukaha, 40
 Hidiv, 78, 101
 Hilâfetin kaldırılması, 85
 Hinduizm, 21
 Hristiyanlık, 26, 27, 31, 33, 34, 35, 41, 50,
 54, 62, 67
 Hisab ül-Cebri vel mukabele, 26
 Historiae, 35
 Hospitalyeler, 38, 56

Hukuk Fakültesi (Ankara), 85
 Hutbe, 30, 45, 62
 Hükümdar, 62
 Hünernâme, 67
 Hünkâr iskelesi Andlaşması, 74
 Husnî Aşk, 72
 İfratçı şilik, 27
 İhsâ ül-Ulûm, 31
 İhvan üs safa, 33
 İhya ül-Ulûm üd-din, 40
 İkinci Haç Savaşı, 43
 İkonokrastlar, 21
 İlahiyat Fakültesi, 82, 85, 86
 İlahiyat Fakültesi Mecmuası, 86, 90
 İl Principe, 62
 İlk heykel (Atatürk), 86
 İlk demiryolu (Türkiyede), 77
 İlk dünya haritası, 64
 İlk gazete, 68
 İlk Kapitülasyon (Fransa), 63, (Hollanda), 67
 (İngiltere), 66
 İlk kız lisesi(Türkiyede), 83
 İlk müze (Türkiyede), 75, 78
 İlk resim sergisi(Türkiyede), 79
 İlk resimli mecmua(Türkiyede), 78
 İlk Türkçe basma kitap, 69
 İmrahor Camii, 21
 İnas Darülfünunu, 83
 İnas Sanayi-i Nefise Mektebî, 83
 İncil, 60
 İnsan Hakları Beyannamesi, 71, 90
 İpek(Kumaş), 43
 İran edebiyatı, 86
 İslâhat fermanı, 76
 İslâm Ansiklopedisi, 82, 88
 İslâm mezhepleri, 21, 26, 30, 34, 47, 57, 86
 İslâm Tetkikleri Enstitüsü, 85
 İslâm yazı ve işleme Sanatları, 83
 İslâmî vakıflar, 74
 İslâmîhk, 9, 12, 15, 19, 27, 29, 31, 32, 33,
 38, 39, 43, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 58, 61,
 74, 80, 81, 87, 93
 İstanbul İnas Sultanisi, 83
 İstanbul Kilisesi, 26
 İstanbul Üniversitesi, 75, 77, 78, 79, 81, 84,
 85, 87, 89
 İstiklâl Marşı, 88
 İstinbatü'l-Muin fi'l-İlel vet-Tarih, 49
 İttihat ve Terakki Cemiyeti, 80
 İznik Konsili, 21

Journal of the Royal Asiatic Society, 75
 Kâbe, 9, 10, 13, 20, 29, 55, 62
 Kâbil Üniversitesi, 89
 Kadirî tarikatı, 44
 Kadınlar Manasırını (Caen), 36
 Kadınların hekimlik yapmaları, 84
 Kadınlara belediye seçim hakları verilmesi, 87
 Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakla-
 rının verilmesi, 87
 Kadınların memurluklara alınması, 83
 Kâğıt yapımı, 15, 18, 21, 31, 40, 44, 49, 56
 Kahire Enstitüsü, 72
 Kalavun Camii, 55
 Kamame kilisesi, 22, 34
 Kamış şekerı, 43
 Kamus ül-Alâm, 82
 Kamus ül-Muhit, 59, 73
 Kamus-ı Türki, 82
 Kamus ül-ümem ve'l-maarif, 79
 Kanun-ı Esasî, 79
 Kapitülasyonlar, 63, 66, 67
 Kaptan Paşa (lık), 63
 Kariye Camii, 37
 Karlofça Andlaşması, 69
 Kartezyen nazariyeleri, 70
 Kasideler, 25
 Kasru'l-Hayri'l-Garbî, 17
 Katoliklik, 26, 59
 Kayrevan Camii, 13, 25
 Kazasker (lık), 74, 79
 Kelile ve Dimne, 19
 Kerbelâ matemi, 31
 Kerem ile Aslı (Opera), 90
 Keşfüzzünun, 68
 Kimya, 19
 Kitab al-masalik va'l-mamalik, 29
 Kitab al-Sunan, 27
 Kitab'ül-hayavan, 26
 Kitab ül-İtibar, 46
 Kitap basmak, 66
 Kitabı Bahriye, 62
 Kible, 10
 Kısas-ı Enbiya, 81
 Kız Öğretmen Okulu, 78
 Kız Rüşdiyesi, 76
 Kızların Darülfünunda ve yüksek Öğretim
 kurumlarında erkekle birlikte okumaları,
 84
 Klâsiklerin tercümesi, 88

- Knez (lik), 33, 57
 Koca Ragıp Paşa Kütüphanesi, 71
 Konservatuvar, 83, 88
 Konsil(Dokuzuncu),26, (İzuiik),21, (Lyon), 54, (Montriond), 35
 Kosova zaferi (birinci), 58 (ikinci), 60
 Kubbe-tüs sahre, 11, 14
Kudatgu Bilig, 36
 Kudüs İbrani Üniversitesi, 85
 Kufî yazı, 13, 30
Kur'an, 12, 22, 24, 42, 44, 63, 67, 68, 69, 70, 78, 85
 Kurtuba Camii, 20, 33, 95, 96
 Kurucu Meclis, 91
 Kuruş, 69
 Kutsal yerler (Makamatı mübareke), 22, 67, 76
 Kutubiye Camii, 43
 Kutup Minar, 47
 Kuvvet ül-İslâm Camii, 47
 Kuzey Atlântik Paktı, 90
 Küçük Kaynarca Andlaşması, 71
Kühn ül-Ahbar, 67
 Kütahya Andlaşması, 74
 Kütüphane, 52, 71
La Gazette, 68
 Lâikleştirme, 80, 87
 Lâle devri, 69
 Lâleli Camii, 71
La Science Chez les Turcs Ottomans, 89
 Lâtin alfabesi, 87
 Lâtin Kilisesi, 54
 Lausanne Andlaşması, 85
Lehce-i Osmanî, 81
Le Journal Asiatique, 73
Le Moniteur Ottoman, 74
 Levant Company, 66
 Leyden Üniveasitesi, 66
Leylâ ve Mecnun, 65
Liber dictus Elhavi, 61
 Lise, 72, 78, 79
 Litografya, 72, 78
 Lokomotifin icadı, 73
 Louvain Katolik Üniversitesi, 59
 Louvre Sarayı (Müzesi), 65, 76
 Lûgat, 20, 34, 49, 59, 81
 Luxembourg Sarayı, 67
 Lübnan millî Üniversitesi, 90
 Maarif Nezareti, 76, 77
 Maarifi Umumiye Nizamnamesi, 78
Madde ve Hafıza, 81
 Magna Charta, 48,
 Mahmut Paşa Camii 60
Makalat ül-İslâmiyyin, 30
Makamat (Harîf), 41
 Makamatı Mübareke, 22, 67, 76
Makber, 88
 Malikî mezhebi, 21, 34
 Maniheizm, 19
Marifetname, 71
 Marunî mezhebi, 20
 Matematik, 26, 63, 65
Mebâdi (Euclidis), 67
Mecelle, 79
 Meclisi Mecusan, 79
 Mecma-i Asâr-i Atıka, 75
 Mecma-i Eslîha-ı Atıka, 75
Mecmu'a-i fûnun, 77
Mecmû'ül-fîkh il-kebir, 17
 Medenî Kanun (Frasız), 72
Medeniyet-i İslâmiye Tarihi, 83
 Medinet üz-Zehra, 30
 Medrese, 32, 33, 36, 57, 82, 85
 Medreselerin Kaldırılması, 85
 Medresetülhattatin, 83
 Mektebi Harbiye, 75
 Mektebi Maarifi Adliye, 75
 Mektebi Osmanî, 76
 Mektebi Sultanî, 78
 Memleket Sandıkları, 78
Menakıb-ı Hünerveran, 67
 Mescid (ilk), 10
 Mescid-i Aksâ, 10, 11, 14
 Mescid-i Cuma (İsfahan), 37, 41
Mesnevî, 54
 Meşrutiyet (İlk) 79, (İkinci), 82
 Mevlevilik, 54
Mevlid, 59
 Mezheb'ler (İslâm), 21, 26, 30, 34, 47, 57, 86
 Mihrimah Sultan Camii, 65
 Milletler Cemiyeti, 87
 Milletlerarası Posta Birliği, 79
 Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi, 91
 Milletlerarası Şark Tetkikleri Cemiyeti, 90
 Millî Mücadele, 84
 Minare (ilk), 14, 15, 47
Minhac ül'vusul'ilâ ilm ül-usul, 55
 Minyatür, 64
Mir'at ü'z-zaman fi Tarih al-a'yan, 53
 Mishigan Üniversitesi, 87
 Mısır donanması, 74
 Mısır hiyeroglifleri, 73

- Mısır Kilisesi, 9
Mondros Mütarekesi, 84, 100
Montriond Konsili, 35
Mucem ül-Bıldan, 50
Mucem ül-Üdeba, 50
Muhakemet ül-lugâteyn, 62
Muhbir, 77
Mukaddes mezarın koruyucusu, 39
Mukaddes yerler (Kudüs'te), 22, 67, 76
Musiki Muallim Mektebi, 85, 88
Musiki nota sistemi 34
Mutezile (İk), 16, 18, 22, 23, 25, 22
Muzika-i Hümayun, 75
Müdafaa Kitabı, 18
Mühendishane-i Berri-i Hümayun, 72
Mülkiye Tıp Okulu, 77
Müneccimbaşı, 66
Müruc üz-Zehab, 31
Müslüman sitesi (Paris), 84
Müslümanlar (Müslümanlık), 10, 11, 16, 17, 28, 31, 34, 38, 43, 44, 47, 51, 52, 53, 54, 61, 62, 65, 67
Mütercimler mektebi (Toledo), 42
Müze, 71, 75, 76, 78, 80, 81, 82, 85, 87, 88
Nakibü'l-Eşraflık, 59
Nakşibendî (İk), 58
Nantes fermarı, 67
Napoli Üniversitesi, 49
Nesih (yazı), 30
Nevelerin Menşei, 76
Nibelungen, 44
Niğbolu zaferi, 58
Nişabur Camii, 27
Nizamiye medresesi, 36
Nobel mükâfâtı, 81
Notre Dame (Paris), 44
Nurosmaniye Camii, 70
Nusretiye Camii, 73
Nümizmat, 89
Nühzet-ül-Müştak fi ihtirak-il-âfak, 43
On iki imam, 27
Opera, 89
Orhun anıtları, 17
Oriens, 90
Orientalisler Kongresi (İlk), 79
Orientalizm, 79, 81, 86, 89, 90
Ortodoksluk, 26, 33,
Oruç, 10
Osmaniye Üniversitesi, 84
Osmanlı Bankası, 77
Osmanlı donanması, 74
Osmanlı mimarisi, 70
Osmanlı Müellifleri, 86
Osmanlı Parası, 75
Osmanlı Türklerinde İlim, 89
Oxford Üniversitesi, 48
Öğretmen okulu, 76
Padova Üniversitesi, 49
Panislâmizm Kongeresi, 86
Papa (İk), 27, 37, 39, 41, 48, 50, 61, 63, 66, 75, 76
Para bastırmak, 13, 14, 18, 33, 64, 69, 75
Paris Andlaşması, 76
Paris Borsası, 69
Pasarofça Andlaşması, 69
Posta pulu (Türkiye'de), 77
Posta teşkilâtı, 25, 79
Prag Üniversitesi, 57, 58
Preveze zaferi, 64
Princeton Üniversitesi, 70
Pusulâ, 38, 46
Radyumun keşfi, 81
Rasathane, 24, 33, 52, 59
Resim sergisi, 79
Resmî dil, 14, 21
Risâlet hall al-eşkâl al-Kamar, 61
Risale fi Fazail al-Etrâk, 26
Risaleül-Gufran, 36
Rolland'ın Şarkısı, 36
Roma kilisesi, 26, 35
Roma Üniversitesi, 51
Royal Asiatic Society, 73, 80
Rufâi tarikatı, 45
Rupyê, 64
Rüstem Paşa Camii, 65
Rüşdiye, 76
Safahat, 88
Saint Barthelemy katliâmı, 65
Sahih-i Termedi, 28
Saint-Germain des Près (Manastır), 33
Sakarya Zaferi, 84
Salerno Tıp Okulu, 37
Salerno Üniversitesi, 38
Samarra Büyük Camii, 25
Salamanca Üniversitesi, 51
San Pietro Kilisesi, 62, 64
Sanayii Nefise mektebi, 80
Sarayı Celid-i Âmire, 60

Sefername, 36
 Sekizinci Haçlı Seferi, 54
 Selimiye Camii (Edirne), 66
 Sen Jan şövalyeleri tarikatı, 38, 55
Servetifünun, 81
 Sevkî kaabil balonun yapılması, 80
Seyahatname (Evlîya Çelebi), 69
Sicill-i Osmanî, 82
Sicilya Cevapları, 54
 Sikke (Para bastırma), 13, 14, 18, 33, 64, 69, 75
 Sinematografin icadı, 81
 Sipahilerin Ayaklanması (Hind), 76
 Sivas Kongresi, 84
 Siyahî esirler, 26
Siyasetname, 38
 Siyonizm, 81
 Sıhhiye Umumî Meclisi, 84
 Soci  t   Asiatique, 73
 Sorbonne Üniversitesi, 52
 Soyadı kanununun kabulü, 87
 Stearik mumun yapılması, 73
 Stoudion Manastırı, 21
 Strasbourg yeminleri, 25
 Sultanahmet Camii, 67
 Sultan Hasan Camii, 57, Medresesi, 57
 Sultan Selim Camii (İstanbul), 63
Suriye ile Mısır'a seyahat, 71
 Suriye kilisesi, 9
Surname (Levni), 70
 Süleymaniye Camii, 65
 S  l  s (yazı), 30
 Sünnilik, 45
 Sürre, 59
 S  vey  s kanalı, 76, 78
   afii (lik), 47
 Şah Camii (İsfahan), 67
 Şapka Kanununun kabulü, 86
 Şark Dilleri Okulu, 68, 72
 Şark kilisesi, 35
 Şark Tetkikleri Okulu, 83
 Şark Tezyin   Sanatlar Mektebi, 83
 Şarkiyat (çı) bk. Orientalizm,
Sehname, 33, 34
 Şehzade Camii, 64
Şerh-i Kitab-  l Burhan il-Aristotalis, 31
 Şeriye Mahkemelerinin kapatılması, 85
 Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması, 85
 Şeyh   l-Cebel (Büyük   stad), 41, 44

Şeyhülislâm (lık), 63, 66, 67, 68
   ilik, 13, 14, 27, 28, 33, 45, 62
 Şurayı Devlet, 78
Taberî Tarihi, 29
 Tac Mahal, 68
Tac   t-Tevarih, 67
Tahafut   t-Tahafut, 47
Tahkik m  lil Hind, 35
Tahlil   Geometri, 71
 Tahr  n Üniversitesi, 87
 Takvim, 10, 37, 66, 83, 86
Takvim-i Vekayi, 74
Takvim   l-B  ldan, 57
 Tampliyeler, 41, 46
 Tanrı mütarekesi, 35
 Tarih (bilim), 19, 28, 31, 35, 46, 48, 50, 52, 53, 55, 57, 60, 65, 67, 76, 81,
Tarih-i Cevdet, 81
Tarih-i Haleb, 53
Tarih-i M  l  k   l-Endülüs, 31
 Tarihi Osmanî Encümeni, 82
Tarihi yazular, 19
Tarihi   l-  mem v'el m  l  k, 29
 Tarikatler, 38, 44, 45, 48, 50, 56, 58, 64, 65, 70, 71
 Tarikat-ı İslâm Cemiyeti, 82
Tarik, 88
 Tasavvuf, 56, 59
Tavali   l-Envar min Matali'  l-Enzar, 55
Tazarruname, 61
Tecar  b   l-  men, 35
 Tefsir (bilim), 55
 Tek dereceli seçim, 89
Tekbir (Itrf), 69
 Tekkelerin ve zaviyelerin kaldırılması, 86
 Teknik   niversite, (İstanbul), 89
 Telefonun icadı, 79
 Telgrafın icadı, 75, 76
 Telsiz Telgrafın icadı, 81
 Tenge, 33
Tercüman-ı Ahval, 77
Tercüme, 88
 Tercüme Bürosu, 88
 Tercüme Cemiyeti, 77
Tercüme-i Manzume, 76
 Tevhidi Tedrisat kanunu, 85
 Tezhibci, 89
 Ticar   münasebetler (Ticaret anlaşmaları), 21, 48, 53, 56, 57
 Tiyatro, 78

- Tiyatro Mektebi, 83
 Tıb, 29, 38, 51, 56, 75, 77, 78, 84, 89
 Tıbbane-i Âmire, 74, 78
 Tlemsen Camii-i Kebîri, 42
 Topkapı Sarayı, 60, 68, 85
 Toulouse Üniversitesi, 50
 Tötön Şövalyeleri, 46
Tristan ile Yselt, 44
 Tuğrakeş (lik), 89
Tuhfe-i Behic-i Rasini, Tercüme-i Zeyc-i Kassini, 71
Tuhfe-i Hattatin, 71
 Tulunoğlu Camii, 27
 Türk Alfabesinin kabulü, 87
 Türk Dil Kurumu, 87
 Türk ve İslâm Eserleri Müzesi, 83
 Türk İstiklâl Savaşı, 84
 Türk Medenî Kanunu, 86
 Türk Muhafız Birlikleri (Bağdad), 25, 30
 Türk Resim ve Heykel Müzesi, 88
 Türk Tarih Encümeni, 82
 Türk Tarih Kurumu, 82, 87, 88
Türk Yurdu, 82
 Türkçe, 57, 69, 72, 79, 85, 88
 Türkçe gazete, 77
Türkçülüğün Esasları, 85
 Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanunu (Anayasası), 79, 85, 87, 91
 Türkiye'de Cumhuriyetin ilânı, 85
 Ulu Cami (Bursa), 59, (Konya), 44, (Şiraz), 27
Ulûm, 78
 Ulûm-ı Âliye-i Diniye şubesi (Darülfünun), 81, 82
 Unesco, 89
 Upsala Üniversitesi, 61
Usul Hakkında Nutuk, 68
 Uykusuzlar Tarikatı, 21
Uyun-ül ahbar, 28
 Üç Şerefli Cami (Edirne), 59
 III. Ahmet Çeşmesi, 70
 Üçüncü Haçlı Seferi, 46
 Ümeyye Camii, 15
 Üniversite, 38, 48, 49, 50, 51, 52, 57, 58, 59, 61, 64, 66, 68, 70, 75, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90
 Üniversite Muhtariyeti, 89
 Vadi üs-seyl Muharebesi, 66
 Vaiz Biraderler, 48
 Vakıf (lar), 74, 85
 Vakıflar Genel Müdürlüğü, 85
Vankulu lûgati, 69
Vatan, 78
 Veda Haccı, 10
 Vefd partisi, 84
Vefiyat ül-Ayan, 54
Vekayi-i Misriyye, 74
 Verdun Antlaşması, 25
 Vergi, 16, 21, 27
 Verona Büyük Diyeti, 35
 Viyana Üniversitesi, 58
 Worms anlaşması, 41
 X ışınlarının keşfi, 81
 Yedinci Haçlı seferi, 51
 Yeni Cami (İstanbul), 68
 Yeniçeriler, 57, 73
 Yeni Hanbeliye, 57
 Yeni Osmanlılar Cemiyeti, 78
Yeni Şiir, 16
 Yerkürenin büyüklüğünün hesap edilmesi, 24
 Yeşil Cami ve külliyesi, 59
 Yoksullar yurdu (Ezher), 33
 Yunan İhtilâli (İstiklâli), 73, 74
Yunus Emre Oratoryosu, 89
 Yüzyıl Savaşı, 57, 60
 Zaviyeler, 86
 Zenci esir ticareti, 80
 Ziraat Bankası, 78
 Zındık (lık), 20
Zübdet üt-Tevarih, 60

DÜZELTMELER CETVELİ

[Basılırken gözden kaçmış olduğu görülen aşağıdaki tarih ve imlâ yanlışlarının bu cetvele göre düzeltilmesi ve eksiklerin tamamlanıp, fazlaların çizilmesi rica olunur.]

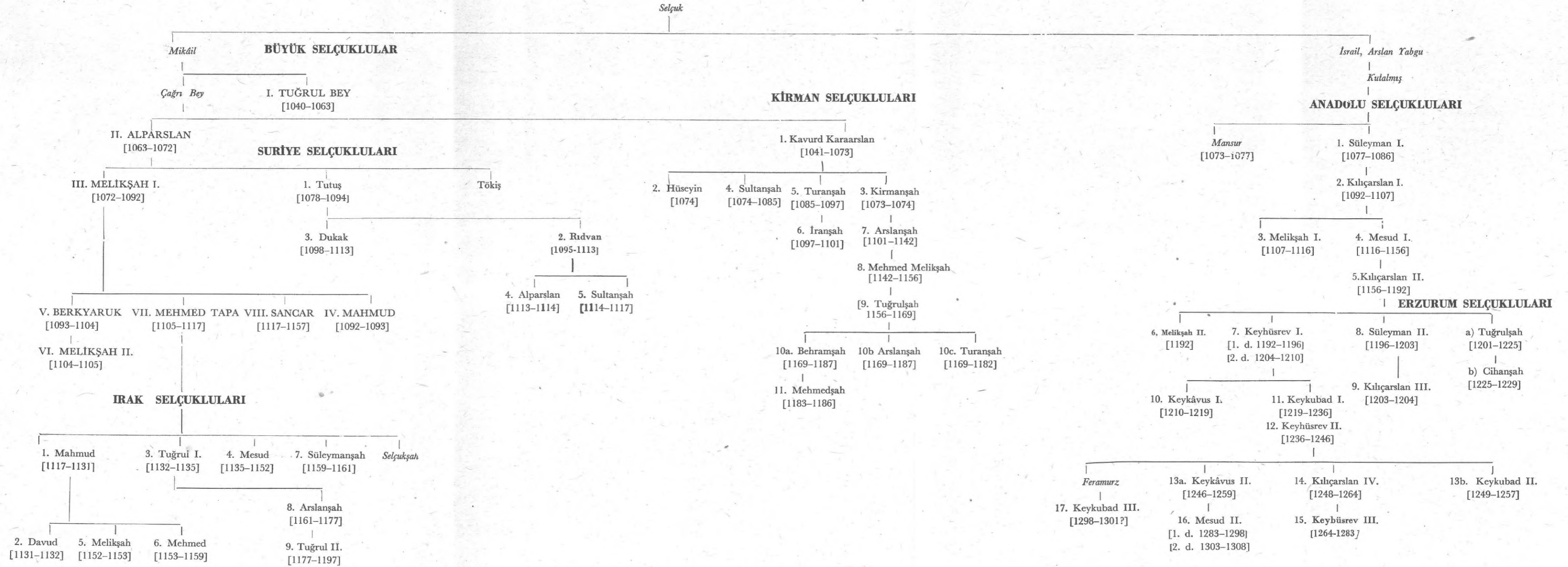
Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
13	16-17	Çizilecek : Galata'da Arap, camiinin inşası	
20	31-32		Sonuna eklenecek : (başlama)
24	16	Zübeyd	Zübeyde
25	12	Toranto	Taranto
33	10		Sonuna eklenecek : (bitme)
38	36	Pièrre l'Hermit	Pierre l'Ermite
39	3	Pièrre l'Hermit	Pierre l'Ermite
40	29	1112 Gazalî	1111 Gazzalî
41	—	Büzürk Ümmid	Büzürgümmid
42	8-9	Çizilecek : ve Aragon	
46	7	Hattin	Hittin
46	34	Kanecc	Kanevc
47	34	Kutade	Katade
49	5-6	El-Ubberi	El-Ukberi
51	7	Mersiye	Mürsiye
52	10	1254	1250
52	12	1517	1382
53	38	Merriniler	Meriniler
58	19	Hafız	Hâfız
59	9	Firuz Abadî	Firûzâbâdî
60	13	Arapşah	Arabşah
70	16	Sabe	Sale
75	1	Asiatie	Asiatic
80	18-19	Çizilecek : İngiltere'de kuruluşu	
81	28	Marconsi	Marconi
86	13	Hurart	Huart
91	33	1873	1883

95	7	Amman	Umman
95	11	Beni Nevah	Beni Necah
95	27	Kakveyliler	Kakveyhiler
96	22	İspanyonlar	İspanyollar
96	24		<i>Eklenecek :</i>
			Aragonlular
	26	<i>Çizilecek :</i>	
		Aragonlular	
97	15	Beni Zeyd	Beni Ziyân
100	20	Kelkende	Gülkende (Golkonda)
101	11-12	Arasına	<i>eklenecek :</i>
			1949 Endonezya
			Cumhuriyeti

XI. Ek Cetvel

Suriye Selçukluları VII.
hükümdarının adı Mehmet
TAPAR olacaktır.

XI. SELÇUK SULTANLARI SOY KÜTÜĞÜ

XII. İSLÂMLÂN SANA TI

600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600

